

El reconeixement de la variació dialectal del català en els instruments normatius

Estatus dels trets territorials en quatre
capítols de la GIEC

Mar Molero Dolz
Tutor: Francesc Feliu Torrent
Grau en Llengua i Literatura Catalanes
Universitat de Girona
Curs 2017-2018

Índex

1.	Introducció.....	3
1.1.	La normativa catalana abans de la GIEC.....	4
1.2.	La filosofia de la GIEC.....	6
1.3.	Les etiquetes declarades per recollir la variació.....	8
2.	Un buidatge de la <i>Gramàtica</i>	9
2.1.	Objectius.....	9
2.2.	Metodologia.....	10
3.	Tractament de la diversitat dialectal del català en quatre capítols de la GIEC	12
3.1.	La major part dels parlars	12
3.2.	Oriental	15
3.2.1.	Nord-oriental	20
3.2.2.	Alguerès.....	20
3.2.3.	Septentrional.....	26
3.2.4.	Central	30
3.2.4.1.	Gironí	33
3.2.4.2.	Tarragoní	34
3.2.4.2.1.	Camp de Tarragona.....	34
3.2.5.	Baleàric.....	35
3.2.5.1.	Menorquí.....	51
3.2.5.2.	Mallorquí.....	55
3.2.5.2.1.	Vall de Sóller	60
3.2.5.3.	Eivissenc (i formenterer).....	61
3.3.	Occidental.....	62
3.3.1.	Nord-occidental	66
3.3.1.1.	Tortosí	75
3.3.1.1.1.	La Franja	76
3.3.2.	Valencià.....	76
3.3.2.1.	Septentrional.....	89
3.3.2.2.	Central	91
3.3.2.3.	Meridional	91
3.4.	Alguns parlars.....	92
3.5.	No s'especifica	96
4.	Algunes observacions sobre la consideració normativa de la variació dialectal en la GIEC.....	101
4.1.	La irregularitat de les etiquetes.....	101

4.2.	La naturalesa dels fenòmens dialectals.....	103
4.3.	El grau d'acceptació dels trets dialectals.....	105
4.4.	El pes dels diferents parlars	105
4.5.	La variació oblidada	106
5.	Conclusions	108
	Bibliografia.....	110
	Annexos.....	111

1. Introducció

Tan important és la unitat de la llengua com la diversitat que presenta, i una no pot deslligar-se de l'altra, ja que una descompensació entre els dos elements porta a l'aïllament i al deteriorament de la llengua, ja sigui per la manca d'una estructura comuna ferma que la visibilitzi i representi unitàriament o bé per la manca de reconeixement de les diferents varietats dialectals, que debiliti en part dels parlants la percepció de formar part d'aquella comunitat lingüística. El present treball neix de l'interès i de l'estima per la llengua, i concretament per la riquesa de la llengua, que en aquest cas volem reconèixer en la variació geogràfica existent en el català.

La situació actual del català no és la mateixa que la que aquesta llengua tenia al segle XIX o a principis del XX; avui el català és una llengua amb caràcter oficial, consolidada entre els parlants i que compta amb una estructura institucional —potser excessivament complexa, per la fragmentació administrativa dels territoris lingüístics— que vetlla per la seva continuïtat i per la seva autonomia. Tot i que d'intents de desprestigiar-la no en falten, no ens trobem ni en la situació de diglòssia que aquesta llengua experimentava al segle XIX, ni en les primeres temptatives de codificació i de normalització lingüística pròpies dels inicis del segle XX. El català és una llengua sòlida que vol situar-se al mateix nivell que la resta de llengües nacionals de la seva dimensió, malgrat les singularitats polítiques que la condicionen, i que aspira a quotes de prestigi anàlogues; per aquest motiu era necessària la publicació d'una obra gramatical institucional amb caràcter normatiu com la recent *Gramàtica de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (2016), ja que l'obra de referència normativa era encara, gairebé un segle després, la *Gramàtica catalana* de Pompeu Fabra publicada l'any 1918.

Actualment, però, la publicació d'una obra d'aquest tipus exigeix un tractament de la llengua més complex, que no es limiti solament a un punt de vista prescriptiu i a uns registres considerats formals, sinó que afronti la consideració i el reconeixement tant de la variació geogràfica com de la variació funcional. Amb aquest plantejament, el català pot situar-se entre la majoria de llengües amb gramàtiques normatives oficials, que avui han fet seu aquest mateix criteri: tenir en compte la variació interna de la llengua i ajudar-se de la descripció per anar construint un judici prescriptiu de tipus valoratiu —vegeu, en aquest sentit, com ho explica també la *Nueva gramática de la lengua española* (2011, p. XL-XLIV).

El principal objectiu d'aquest treball és la valoració i l'anàlisi del tractament de les diferents varietats dialectals que fa la *Gramàtica de la llengua catalana* de 2016 (GIEC, a partir d'ara). Pretenem descobrir, ni que sigui d'una manera aproximada, com recull la variació interna de la llengua una obra normativa com aquesta, que vol ser prescriptiva i descriptiva al mateix temps, i quin tractament hi dona realment en el seu discurs normatiu, sens dubte una empresa difícil, tot i que necessària.

L'estructura del treball consta de quatre parts. En la primera pretenem presentar-hi el context de la publicació d'una obra de les característiques de la GIEC i justificar-hi la finalitat del treball. La segona serveix per explicar els objectius i la metodologia que hem seguit per dur a terme el treball. La tercera, i la més extensa, correspon pròpiament a la classificació del buidatge que s'ha realitzat. Per acabar, i abans de les conclusions del treball, hem elaborat un quart apartat en el qual s'hi reuneixen un seguit d'observacions que creiem rellevants, a partir de les dades obtingudes.

1.1. La normativa catalana abans de la GIEC

La situació del català a principis del segle XX era molt diferent que la que tenim actualment. En aquell moment, en què es provenia d'una situació de profunda diglòssia, va generalitzar-se la idea que calia situar la llengua al cor d'un projecte cultural i polític, fer-ne una llengua institucional amb l'ajuda de les elits culturals, les elits polítiques i la societat civil. Així doncs, el 1907 es constituí l'Institut d'Estudis Catalans i, pocs anys més tard, el 1911, la Secció Filològica.

Fins aquell moment la llengua s'havia servit de gramàtiques particulars, però en un projecte de país en el qual la llengua era el centre calia una institució que vetllés per la llengua per tal que la codificació pogués passar a ser institucional. D'aquesta manera, es publicaren les *Normes Ortogràfiques* (1913), la *Gramàtica Catalana* (1918), el *Diccionari Ortogràfic* (1918) i, més tard, el *Diccionari General de la Llengua Catalana* (1932), i Pompeu Fabra passà a ser el gramàtic de referència de les publicacions lingüístiques de l'IEC fent confluïr, doncs, la codificació particular amb l'oficial.

Era, per tant, un moment en què s'havia de consolidar la llengua catalana, ja que s'obria una etapa de normalització lingüística en què la llengua adquiria un gran pes. Per aquesta raó es buscà per sobre de tot la unitat lingüística; s'havia de muntar una codificació des de la unitat i el prestigi per tal que el català pogués esdevenir una llengua forta, capaç de competir amb qualsevol altra llengua de cultura europea. Així

doncs, el model sobre el qual es muntà la codificació lingüística fou el registre escrit culte, tal com il·lustra el següent fragment del pròleg del *Diccionari general de la llengua catalana*:

Segurament algú no trobarà bé que no sigui inclòs en el DICCIONARI GENERAL tal o tal mot peculiar de la seva contrada; però que pensi que si aquest mot ha de figurar un dia en el diccionari general de la llengua literària, ha d'ésser perquè un escriptor d'aquella contrada l'elevi, ell que el coneix bé, a la categoria de mot literari. Altrament, ens exposaríem a carregar el lèxic literari de mots que, mal apresos per la gent, més aviat entrebancarien l'obra de depuració i fixació de la llengua escrita. La no inclusió de tals mots podrà ésser també blasmada per certs lingüistes, que precisament en van a la recerca; però aquests han de parar esment que el present DICCIONARI no és escrit tenint en vista llurs investigacions, sinó el millorament de la llengua escrita i la seva difusió entre la massa parlant catalana (Fabra, 1932, p. x).

La preocupació de Fabra passava per la fixació d'un model de llengua escrita propi dels registres elevats i de la formalitat; Fabra va centrar la codificació de la llengua en la concreció d'un registre elevat, propi dels usos culturals i administratius, seguint d'alguna manera els valors del Noucentisme. És per això que tingueren una gran importància les *Normes Ortogràfiques*, que esdevingueren la norma lingüística per antonomàsia, és a dir, la representació de la llengua oficial. El procés de codificació fou complex i, sovint, conflictiu, i encara que la nova norma catalana no fou acceptada d'entrada de forma unànime, amb l'ajut d'alguns elements clau com les institucions polítiques, els escriptors i la premsa, s'acabà imposant. Paradoxalment, la persecució de la llengua per part de les dues dictadures espanyoles del segle XX ajudà també al consens entorn de la normativa fabriana.

L'operació de Fabra situava, efectivament, el català a l'alçada de les altres llengües europees, en un context internacional. El gramàtic, a l'hora de muntar la codificació, va tenir en compte la tradició, les altres llengües de cultura i una visió holística, global de la llengua. És important recalcar que el projecte d'aquell moment era construir una llengua nacional, per tant, com ja s'ha dit, s'havia de muntar des de la unitat. Així doncs, tot i que no s'ha negat la composicionalitat de l'obra de Fabra, que afirma tenir en compte les diferents varietats geogràfiques, sovint s'ha dit que el català que Fabra pren com a base de la seva codificació és el del Principat, especialment el central (Ginebra i Solà, 2007, p. 107-112).

1.2. La filosofia de la GIEC

La *Gramàtica de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans pren com a punt de partida la *Gramàtica catalana* de Fabra de l'any 1918, considerada fins llavors l'obra de referència normativa, però es presenta com una obra nova que vol anar més enllà de la tradició fabriana. La principal diferència la marca l'època en què ens trobem: a banda de disposar avui d'uns coneixements més extensos de la llengua gràcies als estudis que s'han fet al llarg dels anys, el moment històric pel qual passa la llengua és completament diferent del que hi havia a principis del segle XX. En aquests moments ja no hi ha la imminent necessitat de presentar una normativa nova perquè la codificació del català ja funciona raonablement bé i està establerta. La llengua ja no necessita tant ser presentada com un element cohesionat, com un ens de ple dret, perquè ja està assentada com a llengua de prestigi, malgrat que hi ha algun sector de la societat que sembla voler retirar-li aquesta condició. Però ara el repte és donar compte de la diversitat interna i de la complexitat intrínseca d'un idioma que, per a molts parlants, és una llengua apresada a l'escola i utilitzada sols ocasionalment. La pressió de la llengua, notablement més simplificada i empobrida, d'aquests nous parlants podria debilitar fatalment el nervi interior i més genuí de la llengua.

Tenint en compte aquest escenari, la GIEC s'ha concebut per ser una obra normativa amb caràcter oficial, però descriptiva i prescriptiva al mateix temps. És a dir, la norma es va configurant a partir de la descripció dels fenòmens de la llengua, que al mateix temps comporta la incorporació de la variació lingüística del català, tal com indica la següent afirmació: «la condició normativa de la GRAMÀTICA DE LA LLENGUA CATALANA es presenta a través de la descripció dels usos i de llur posició en un espectre de possibilitats generals i restringides» (GIEC, 2016, p. xv).

Tot i que aquesta obra és continuadora de la *Gramàtica catalana* de 1918 de Fabra, s'amplia i s'omplen llacunes amb qüestions a les quals Fabra no havia fet esment o no havia aprofundit. Malgrat aquestes incorporacions, tal com afirma l'Oficina de Gramàtica de l'IEC (2016, p. 1), «les principals novetats d'aquesta gramàtica són sobretot en la manera de presentar la norma i en el fet d'abordar dins aquesta norma la variació lingüística». La GIEC té en compte, doncs, «la variació lingüística al llarg de tot el territori, els diferents nivells d'ús i la diversitat intrínseca d'una llengua que és alhora antiga i moderna, pròpia del mercat i de l'aula, de l'estrada i de la llar, com ho és el català» (GIEC, 2016, p. x).

Tal com s'apunta, la nova *Gramàtica* recull no només els usos escrits, com era el cas de Fabra, sinó també els orals, la variació geogràfica i la variació de registre. Totes tres característiques, que es detallen a continuació, estan relacionades ja que són conseqüència d'incloure la descripció en una obra com la GIEC.

Si mirem les gramàtiques normatives més recents, ens adonem que la llengua oral hi té una cabuda important. Aquest fet pren un relleu considerable ja que actualment el món audiovisual té un gran pes en la societat i, per tant, una gramàtica com aquesta cal que reculli la llengua oral espontània, perquè, en bona part, els mitjans de comunicació usen el registre oral. La *Nueva gramática de la lengua española* (2011), per exemple, en el volum de *Fonética y fonología* conté un DVD que recull les diferents variants de pronunciació, entonació i ritme de les diferents varietats lingüístiques.

La GIEC té en compte la variació existent a la llengua, ja que «una gramàtica constitueix la representació d'un model de llengua» (GIEC, 2016, p. XIII), i per tant, tots els parlants s'hi han de poder sentir representats. D'aquesta manera, «la gramàtica ha de tenir en compte, doncs, fenòmens propis de totes les varietats dialectals i tractar equitativament les varietats. I si vol aconseguir l'adhesió de la totalitat dels parlants al model, no pot donar prioritat a la parla d'una zona sobre la d'una altra si no és que hi ha una raó que ho justifica» (GIEC, 2016, p. XIV). Per tant, es tracta de desglossar les característiques de la llengua, tenint en compte les varietats de cada territori per tal que tots els parlants se'n sentin part, a la vegada que es van donant indicacions restrictives. Així, la GIEC dona compte dels usos més estesos i que per tant reben una major acceptació, alhora que també en recull d'altres de més específics amb menys extensió d'ús.

La incorporació de la varietat geogràfica també es deu, en bona part, a la manca d'unitat territorial als llocs de parla catalana, els que no s'inclouen al Principat, de manera que s'han de recollir els usos de les diferents varietats, però al mateix temps inclouent-los dins la parla catalana. Aquest fet també segueix la línia de les altres gramàtiques normatives, i la incorporació dels documents sonors de les diferents varietats de l'espanyol a la *Nueva gramática* és una mostra del reconeixement de les varietats dialectals per tal de seguir tenint una llengua forta i unificada.

Com a conseqüència de tot això, la GIEC vol deixar enrere les etiquetes correcte/incorrecte i utilitzar una sèrie d'instruccions basades en el criteri d'adequació, és a dir, tenint en compte el registre i la situació comunicativa. Aquest fet, a més de ser una solució per a la incorporació de la varietat territorial, també té a veure amb la

realitat sociolingüística del moment actual: la GIEC fa recomanacions i espera que els mitjans les adoptin i les generalitzin ja que, en certa mesura, acaben essent els mitjans de comunicació els que tenen el poder perquè s'adopti i es consolidi la norma.

1.3. Les etiquetes declarades per recollir la variació

Com ja s'ha dit anteriorment, la GIEC té en compte dos tipus de variació: la geogràfica i la funcional, és a dir, els diferents dialectes i registres. Pel que fa a la variació geogràfica, la següent taula reproduïx les varietats que es fan servir a la *Gramàtica*.

BLOC	DIALECTE	SUBDIALECTES
<i>Oriental</i>	alguerès	
	septentrional	
	central	gironí
		barceloní
		tarragoní
	baleàric	menorquí
		mallorquí
eivissenc (i formenterer)		
<i>Occidental</i>	nord-occidental	pallarès
		ribagorçà
		lleidatà
		tortosí
	valencià	septentrional
		central
		meridional

(GIEC, 2016, p. xxiv)

Cal esmentar que la GIEC no recull sistemàticament totes les variants de tots els parlars, ni tampoc detalla tots els parlars en què es troba un determinat tret, sinó que sol referir-se a les variants més representatives a les quals pertany aquell fenomen, i sovint no es pot precisar l'extensió territorial perquè ultrapassa els límits d'una varietat o la distribució és més dispersa. Ara bé, el fet que un tret no es reculli com a propi d'alguna varietat no en treu en cap cas la validesa (GIEC, 2016, p. xxiii i xxiv).

Com ja s'ha apuntat, la GIEC va donant indicacions normatives a mesura que va descrivint les característiques de la llengua, de manera que no es regeix tant pels termes *acceptable* o *no acceptable*, etiquetes que es reserven per determinats casos concrets, sinó que té en compte la variació de registre. Tot i que la codificació gramatical se centra principalment en els registres formals, en el terreny tant de l'oralitat com de

l'escrit es produeixen situacions comunicatives de caire informal o col·loquial que també han de tenir cabuda a la *Gramàtica*. Així doncs, també recull trets col·loquials o específics d'algun parlar en què es marca la valoració normativa segons el criteri d'adequació en funció del nivell de formalitat (GIEC, 2016, p. xxii). El quadre següent correspon als nivells de formalitat que la GIEC anuncia que farà servir amb els indicatius pertinents.

NIVELL DE FORMALITAT	INDICATIUS
<i>Alta formalitat (en contraposició a la formalitat mitjana)</i>	marcadament/més/molt formal pronúncia molt acurada
<i>Formalitat mitjana</i>	formal pronúncia acurada
<i>Baixa formalitat + espontaneïtat (registre col·loquial)</i>	(més) informal menys/poc informal col·loquial/col·loquialment familiar pronúncia poc acurada pronúncia ràpida i espontània espontàniament

(GIEC, 2016, p. xxvi)

Cal puntualitzar que quan la *Gramàtica* descriu un tret sense qualificar-lo normativament es considera vàlid en els registres formals en aquells parlars als quals es fa referència, malgrat que en les comunicacions de més gran abast és recomanable utilitzar les opcions més esteses (GIEC, 2016, p. xxiii).

2. Un buidatge de la *Gramàtica*

2.1. Objectius

La principal motivació d'aquest treball és veure com recull la variació interna de la llengua una obra normativa de referència que vol ser prescriptiva i descriptiva al mateix temps, una empresa difícil i exigent però alhora necessària. Quan es consulta la *Gramàtica de la llengua catalana* (2016) s'observen més etiquetes que les declarades inicialment per classificar trets gramaticals. A més, hi ha dialectes que apareixen amb més freqüència que d'altres i fins i tot aspectes característics dels parlars gironins que no s'esmenten.

A partir d'aquestes observacions sorgeix l'interès per fer un buidatge i intentar extreure els fenòmens descrits que facin referència a alguna varietat geogràfica per veure les indicacions normatives que se'ls dona.

Així doncs, l'objectiu del treball és fer una aproximació al tractament de la diversitat dialectal que fa la GIEC i donar compte de si alguna varietat és recollida amb més freqüència que altres i quina valoració normativa se'n fa.

2.2. Metodologia

Per complir l'objectiu que ens havíem proposat vam idear un buidatge de la GIEC, però veient que per a un treball d'aquestes dimensions un buidatge de tota l'obra era excessiu, juntament amb el director del treball vam acordar centrar-nos en l'estudi de quatre capítols, els que probablement recollirien més la variació.

Així doncs, els apartats de la GIEC que s'han escollit pel present estudi s'inclouen en els capítols de Fonètica i fonologia i de Morfologia, ja que presenten una riquesa considerable quant a la variació tant geogràfica com de registre. Tot i que la part de fonètica queda força resolta amb la fixació de l'ortografia, hi ha una sèrie de trets propis d'alguna varietat, no necessàriament pertanyents als registres informals, que l'ortografia no dona compte i que és important que formin part d'una gramàtica. Així mateix, la morfologia, tant pronominal com verbal, també presenta distintes realitats segons la zona geogràfica i s'ha considerat útil i interessant poder-la tractar. És per això que s'ha dut a terme un buidatge dels següents apartats: dins de FONÈTICA I FONOLOGIA els capítols 3. Les vocals i 4. Les consonants, i dins de MORFOLOGIA, 8. La flexió dels pronoms personals. La forma dels pronoms febles i 9. La flexió verbal.

D'aquesta manera, cada vegada que es descrivien fenòmens amb algun tipus de restricció geogràfica ha estat anotat el tret del qual es parlava. Cal tenir present que l'obra només s'ha fet pública en paper, i per tant copiar tots els passatges de la GIEC en què es parla d'alguna zona o varietat geogràfica és una feina laboriosa. Seguidament s'han anat classificant les característiques recollides en un seguit de fitxes en les quals s'han distribuït els trets segons la varietat geogràfica; s'ha donat una etiqueta al fenomen —feina que sovint resulta difícil—; s'ha anotat la consideració normativa que se'n fa —malgrat que en algunes ocasions no resulta fàcil extreure'n un judici clar— i finalment s'ha afegit el fragment en què se'n parla. A més a més, s'han anat numerant els trets recollits per ordre d'aparició. Cal remarcar que en els casos en què un mateix tret era descrit com a propi de diferents varietats s'han fet tantes cèdules com varietats a la qual pertanyia. Així doncs, el format de les fitxes és el següent:

Varietat geogràfica: mallorquí

Tret recollit: substitució de les oclusives i aproximants velars ([k], [g] i [ɣ]) per les oclusives i aproximants palatals corresponents ([c], [tʃ] i [j]). (61)

Consideració normativa: acceptable en tots els registres (no marca cap restricció).

Cita de la GIEC: 4.2.1. En bona part del mallorquí, la sèrie velar d'oclusiva sorda, oclusiva sonora i aproximant ([k], [g] i [ɣ]) és substituïda per la sèrie d'oclusives i aproximants palatals corresponent ([c], [tʃ] i [j]): *cavall*, [c], *gall* [tʃ], *fogueros* [j]. La substitució es produeix en qualsevol posició, excepte davant de vocal posterior [ɔ], [o], [u]), bategant o lateral.

Un cop obtingudes totes les fitxes, s'ha procedit a la classificació del buidatge que apareix pròpiament en el treball. L'estructura en què es basa s'organitza en diferents apartats que corresponen a les diferents varietats que es categoritzen a les pàgines introductòries de la GIEC, i que apareixen al llarg dels capítols analitzats. Això no obstant, s'han inclòs altres categories tant per tractar-se de zones més restringides a les quals es fa referència, com per d'altres menys explícites tals com «la major part dels parlars» o «alguns parlars».

A continuació, dins de cada varietat s'han classificat els trets recollits segons la consideració normativa que reben, de manera que s'ha creat una taula per a cadascuna de les etiquetes de valoració normativa, les quals són les següents:

Acceptable en tots els registres

Registres molt formals

Acceptable, però millor no utilitzar-lo en els registres més formals

Col·loquial, no adequat en registres formals

Col·loquial, no acceptable en registres formals

Acceptable en la llengua oral

Acceptable en la llengua oral, fora dels registres (escrits) formals

No acceptable

A més, les taules creades tenen la següent forma: la primera columna correspon al tret recollit; la segona a l'àmbit al qual pertany, és a dir, fonètica vocàlica (FV), fonètica consonàntica (FC), morfologia pronominal (MP) i morfologia verbal (MV); la tercera columna conté el fragment de la GIEC en què es descriu la característica recollida; finalment, a l'última columna hi ha el número de tret per ordre d'aparició en els capítols consultats de la *Gramàtica*. La següent taula n'és un exemple:

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Pronúncia de dues laterals alveolars seguides [ll].	FC	4.2.5. En parlars baleàrics és viva la pronúncia de dues laterals alveolars seguides [ll] en mots d'origen popular o popularitzats (<i>al·lot, cel·la, col·legi, aquarel·la, camamil·la</i>). En altres parlars aquestes pronúncies —i en tots els parlars, les de paraules d'origen culte com <i>il·lícit, il·lògic, il·lustre</i> — pertanyen només als registres més formals.	79

Cal fer esment a la mida de la lletra de la columna «Cita de la GIEC», ja que en els casos en què el fragment de la *Gramàtica* tenia un cos de lletra més petit que la resta també s'ha conservat aquesta diferència en les cites que apareixen a les taules. Segons el que es diu a la *Gramàtica* sobre les dues mides de lletra és que, en aquest cas, els paràgrafs amb lletra més petita recullen «el tractament de variants més locals relacionades amb les tractades en el paràgraf precedent en lletra grossa o amb les que es comenten en l'apartat» (GIEC, 2016, p. XXXI).

A partir de la realització d'aquest treball s'han considerat una sèrie d'observacions a les quals farem referència a l'apartat 4, una vegada exposat el buidatge a l'apartat 3.

3. Tractament de la diversitat dialectal del català en quatre capítols de la GIEC

3.1. La major part dels parlars

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Existència d'un sistema vocàlic tònic amb set vocals [i], [e], [ɛ], [a], [ɔ], [o] i [u].	FV	3.2.1. En posició tònica, la major part del català presenta un sistema amb les set vocals exemplificades en el quadre 3.2. Vegeu el quadre 3.2 dels Annexos. NO RESTRICCIÓ	1
Pronunciació [ɔ] de monosíl·labs i de mots en què la vocal <i>o</i> apareix en síl·laba inicial.	FC	3.3.4.1. Dels que tenen un ús més general o dels que tenen un ús més restringit, però que són acceptables. [...] en la major part dels parlars es pronuncien amb [ɔ] mots com ara <i>crosta, flor, hora, olla, soca, plor, plora</i> i <i>sol</i> , i presenten vacil·lació en la pronúncia uns quants mots amb diftong	42

		<i>ou (jou, pou, tou) i diversos cultismes (corts, mot, vot, zona).</i>	
Existència de la consonant velar fricativa sorda [x].	FC	4.1. La major part dels parlars tenen també la consonant velar fricativa sorda (/x/), que s'ha anat introduint a través de certs manlleus i que ha passat a formar part, amb un rendiment reduït, del sistema. NO RESTRICCIÓ	58
Aproximantització de les consonants dentals, bilabials i velars entre sons continus.	FC	4.2.1. Es realitza com a aproximant en la major part dels parlars: <i>can[d]i[ð]at</i> . I el mateix succeeix amb les consonants bilabials de <i>embarbussa</i> i les velars de <i>congrega</i> : <i>em[b]ar[β]ussa</i> , <i>con[g]re[ɣ]a</i> . NO RESTRICCIÓ	60
Velarització de la lateral alveolar ([ɫ]).	FC	4.2.5. En la major part dels parlars, la lateral alveolar és generalment velaritzada ([ɫ]). NO RESTRICCIÓ	76
Elisió de la ròtica en posició final de mot.	FC	4.2.6. En posició final de mot, a més, la ròtica tendeix a elidir-se en molts casos en la major part de parlars amb independència que es mantingui gràficament: <i>clar</i> [klá], <i>clars</i> [klás]. NO RESTRICCIÓ	94
Elisió de la ròtica en posició final o seguida de la -s de plural.	FC	4.3.4. [la ròtica] no es pronuncia en la major part dels parlars en casos com els següents, en què apareix en posició final o seguida de la marca flexiva de plural -s: <i>clar</i> , <i>clars</i> ; <i>passar</i> ; <i>color</i> , <i>colors</i> ; <i>dur</i> , <i>durs</i> . NO RESTRICCIÓ	124
Transformació del pronom <i>li</i> en <i>hi</i> en combinació amb un pronom d'acusatiu de tercera persona i ocupació de la darrera posició.	MP	8.4.1. El datiu <i>li</i> , que en combinació amb un acusatiu de tercera persona (<i>el</i> , <i>els</i> , <i>la</i> , <i>les</i>) pren la forma <i>hi</i> en la majoria de parlars i aleshores ocupa la darrera posició, com ocorre amb l'adverbial <i>hi</i> . NO RESTRICCIÓ	204
Adopció de la marca -i per al present de subjuntiu.	MV	9.4.4.2. El present de subjuntiu té marques de temps explícites en les formes rizotòniques (persones 1, 2, 3 i 6), però no en les arrizotòniques (persones 4 i 5). [...] En la major part de l'àmbit lingüístic, el present de subjuntiu adopta la marca -i en totes les conjugacions. NO RESTRICCIÓ	260
Adopció de la marca -i en algunes persones de l'imperfet de subjuntiu.	MV	9.4.4.2. En la major part dels parlars s'adopta la marca -s en les persones 1 i 3 (o sigui, en absència de marca de persona amb contingut fònic), i la marca -ssi-, amb la vocal <i>i</i> típica del subjuntiu, en les persones 2, 4, 5 i 6 (és a dir, en presència de marca explícita de persona). NO RESTRICCIÓ	268

Formació de la conjugació I de l'imperfet de subjuntiu amb <i>e</i> .	MV	9.4.4.2. L'imperfet de subjuntiu presenta la vocal temàtica <i>i</i> en els verbs de la conjugació III (<i>dormís, dormira</i>) i la vocal <i>e</i> en els verbs de la conjugació II (<i>perdés, perdera</i>). En la conjugació I, les formes amb <i>s</i> tenen la vocal <i>e</i> en la major part de la llengua (<i>cantés</i>). NO RESTRICCIÓ	273
Formació de l'auxiliar del perfet de subjuntiu amb <i>i</i>	MV	9.5.1. L'auxiliar de perfet de subjuntiu presenta formes amb la vocal <i>i</i> en la major part dels parlar. NO RESTRICCIÓ	283
Formació de l'auxiliar de plusquamperfet de subjuntiu amb la forma <i>-ssi-</i> .	MV	9.5.1. L'auxiliar del plusquamperfet de subjuntiu presenta les mateixes variants que s'han analitzat més amunt per a l'imperfet de subjuntiu: formes amb <i>-s</i> o <i>-ssi-</i> , segons la persona, en la major part dels parlars (per exemple, <i>hagués, haguessis</i>). NO RESTRICCIÓ	288
Utilització de les variants perifràstiques del passat.	MV	9.5.2. Les formes del verb auxiliar <i>va</i> seguides de l'infinitiu del verb principal permeten formar les variants perifràstiques del passat (anomenat passat perifràstic). [...] En la llengua parlada, les perifràstiques són les formes més usuals en la major part del domini lingüístic. NO RESTRICCIÓ	295

Registres molt formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Pronúncia de dues laterals alveolars seguides [ll].	FC	4.2.5. En parlars baleàrics és viva la pronúncia de dues laterals alveolars seguides [ll] en mots d'origen popular o popularitzats (<i>al·lot, cel·la, col·legi, aquarel·la, camamil·la</i>). En altres parlars aquestes pronúncies —i en tots els parlars, les de paraules d'origen culte com <i>il·lícit, il·lògic, il·lustre</i> — pertanyen només als registres més formals.	79

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Assimilació progressiva i africació de fricativa alveolar en posició final precedida de consonant palatal.	FC	4.4.2.4. La consonant fricativa alveolar <i>s</i> experimenta, en molts parlars, una assimilació progressiva i es palatalitza totalment o parcialment quan es troba es posició final de mot precedida de la nasal palatal: <i>punys, anys, empenys</i> [ɲ]/[ɲs]. [...] fenòmens col·loquials	149

		que s'eviten en els registres formals. [...] La consonant fricativa alveolar <i>s</i> experimenta [...] una assimilació progressiva i es palatalitza totalment o parcialment [...] quan la precedeix una lateral palatal: <i>alls</i> , <i>escarafalls</i> , <i>bulls</i> [ʎf]/[ʎs]). [...] fenòmens col·loquials que s'eviten en els registres formals. [...] Hi ha algun parlar en què la fricativa alveolar, a més de palatalitzar-se, s'africa: <i>punyys</i> [ɲtʃ]; <i>alls</i> [lʃ]. [...] fenòmens col·loquials que s'eviten en els registres formals.	
Reducció a fricativa alveolar sonora [z] de les formes pronominals <i>nos</i> i <i>vos</i> situades entre un verb imperatiu en primera o segona persona del plural i un altre pronom.	MP	8.4.3.2. Quan les formes <i>nos</i> i <i>vos</i> estan situades entre un verb imperatiu en primera o segona persona del plural, respectivament, i un altre pronom, aleshores molts parlars les redueixen a [z], escrita 's: <i>Anem's-en</i> (per <i>Anem-nos-en</i>); <i>Llegim's-el</i> (per <i>Llegim-nos-el</i>); <i>Fixem's-hi</i> (per <i>Fixem-nos-hi</i>); <i>Mireu's-el</i> (per <i>Mireu-vos-el</i>); <i>Poseu's-ho al cap</i> (per <i>Poseu-vos-ho al cap</i>). [...] Cap d'aquestes formes no transcendeix més enllà dels registres informals.	214

3.2. Oriental

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Existència d'un sistema vocàlic àton [i], [ə] i [u].	FV	3.2.2. En posició àtona, tots els parlars presenten un sistema vocàlic reduït, és a dir, amb menys vocals que en el sistema tònic. Els més generals són el sistema de la majoria dels parlars orientals, reduït a tres vocals ([i], [ə], i [u]). [...] Tots aquests sistemes són plenament acceptables en qualsevol registre dels parlars respectius.	6
Reducció vocàlica de les vocals mitjanes anteriors i la vocal baixa en [ə] i de les vocals mitjanes posteriors en [u], en posició àtona.	FV	3.3.1.1. En la majoria de parlars orientals, les vocals mitjanes de la sèrie anterior ([e] i [ɛ]) i la vocal baixa ([a]) esdevenen [ə], i les vocals mitjanes de la sèrie posterior ([o] i [ɔ]) esdevenen [u] quan es troben en posició àtona. NO RESTRICCIÓ	12
Absència de reducció vocàlica en alguns mots compostos, en derivats amb prefix tònic i en adverbis en <i>-ment</i> .	FV	3.3.1.2. En les varietats orientals, en què la reducció també afecta les vocals [e], [a] i [o], no hi ha reducció en compostos com <i>llepafils</i> [e], <i>capdavanter</i> [a] o <i>correfoc</i> [o]; en	17

		derivats amb prefix tònic com <i>antibales</i> [a], <i>rerefons</i> [e] o <i>sobrecàrrega</i> [o], i en adverbis en <i>-ment</i> com <i>ràpidament</i> [a] o <i>breument</i> [e]. De tota manera, hi ha vacil·lació entre el manteniment i la reducció en certs compostos o prefixats molt usuals que deixen de ser percebuts com a tals: <i>paraigua</i> , <i>contradir</i> , <i>contrasenya</i> , <i>entrepà</i> , <i>prepotent</i> , <i>megalòman</i> . NO RESTRICCIÓ	
Absència de reducció vocàlica del grup <i>ea</i> .	FV	3.3.1.2. En parlars orientals no hi ha reducció vocàlica completa en la primera vocal del grup gràfic <i>ea</i> , ja que aquesta vocal no es realitza com a [ə] sinó com a [e]. NO RESTRICCIÓ	18
Absència de reducció vocàlica de [e] davant de [ɔ].	FV	3.3.1.2. Davant d'altres vocals, les vocals mitjanes de la sèrie anterior se solen reduir a [ə] (<i>anorreíssim</i> [ə́], <i>creença</i> [ə́], <i>deessa</i> [ə́], <i>lleó</i> [ə́]), encara que hi sol haver manteniment davant de [ɔ] (<i>arqueòleg</i> , <i>teòric</i> , <i>apoteosi</i> [eó]). NO RESTRICCIÓ	19
Existència de la [ə] com a vocal de suport.	FV	3.3.3. Com a vocal de suport s'usa la <i>e</i> , pronunciada [...] [ə] en els orientals. NO RESTRICCIÓ	27
Elisió de la vocal neutra a principi de mot en contacte amb la vocal final del mot precedent o diftongació si la vocal tònica és alta.	FV	3.4. En els parlars amb reducció a vocal neutra, aquesta s'elideix: <i>demà estudiaré</i> [à], <i>faré amics</i> [è], <i>ple estiu</i> [è], <i>allò agrada</i> [ɔ]. Si la vocal tònica és alta, també es pot formar diftong creixent: <i>ningú espera</i> [ù]/[wə], <i>matí ennuvolat</i> [i]/[jə]. NO RESTRICCIÓ	53
Elisió de la vocal neutra entre mots en contacte quan la primera vocal és àtona i la segona és tònica.	FV	3.4. En els parlars que tenen vocal neutra resultat de la reducció vocàlica, quan la vocal següent no és alta, la vocal neutra se sol conservar, però es pot elidir, especialment quan l'accent és secundari: <i>la casa alta (del xamfrà)</i> [ə.á]/[à], <i>poca herba (tallada)</i> [ə.é]/[è], <i>frare orfe (de mare)</i> [ə.ó]/[ɔ], <i>ara infla (la roda)</i> [ə.í]/[i], <i>posa urnes (al col·legi)</i> [ə.ú]/[ù]. NO RESTRICCIÓ	55
Reducció de dues vocals neutres en contacte a una, diftong i elisió	FV	3.4. En els parlars amb reducció a vocal neutra, dues vocals neutres es redueixen a una: <i>casa altíssima</i> [ə], <i>pobre amic</i> [ə], <i>puja enlaire</i> [ə], <i>marge estret</i> [ə]. I fins i tot és possible la reducció a una única vocal de seqüències de tres vocals neutres: <i>tornava a escoltar</i> [ə]. Quan entren en contacte una vocal neutra i una vocal alta posterior, es forma diftong, però també hi pot haver elisió de la vocal	57

		neutra: <i>cosa important</i> [əj]/[i], <i>compra un pa</i> [əw]/[u]. En les seqüències de vocal alta més vocal neutra, es pot produir formació de diftong creixent, però també elisió de la vocal neutra: <i>barri antic</i> [jə]/[i], <i>anàlisi econòmica</i> [jə]/[i], <i>tribu africana</i> [wə]/[u], <i>mutu esforç</i> [wə]/[u]. NO RESTRICCIÓ	
Geminació de la consonant oclusiva dels grups /bl/ i /gl/.	FC	4.3.6. En parlars orientals i nord-occidentals, la consonant oclusiva dels grups /bl/ i /gl/ pot experimentar processos de geminació i d'ensordiment. En alguns parlars, aquests grups poden presentar geminació de la consonant oclusiva quan es troben darrere de vocal accentuada en posició final de radical, tant si van seguits d'una marca flexiva o un sufix (<i>reblar, cobla</i> [bbl]; <i>regla, arreglen</i> [ggl]) com d'una vocal epentètica (<i>poble, doble</i> [bbl]; <i>segle, regle</i> [ggl]). Els derivats d'aquests mots i les seves formes flexionades es comporten de la mateixa manera. [...] és acceptable en tots els registres d'acord amb cada parlar.	129
Adopció de la forma <i>hi</i> de datiu singular en combinació amb els pronoms d'acusatiu de tercera persona.	MP	8.4.3. En el quadre només s'hi recullen les variants més generals en els registres formals. Vegeu el quadre 8.9 dels Annexos. 8.4.3.3. En valencià, en canvi, s'ha adoptat l'ordre «datiu+acusatiu» amb la variant <i>li</i> del datiu singular: <i>Ell li la donarà</i> . Totes dues solucions són igualment acceptables en els parlars respectius. Vegeu el quadre 8.13 dels Annexos.	210
Representació <i>li</i> del complement indirecte amb el verb <i>assemblar-se</i> .	MP	8.4.3.5. Amb el verb <i>assemblar-se</i> , el complement indirecte de tercera persona del singular apareix representat normalment per <i>hi</i> en els parlars que disposen d'aquest pronom (<i>T'hi assembles molt, al teu germà</i>), però també és possible <i>li</i> (<i>Te li assembles molt, al teu germà</i>). Quan es tracta d'un complement indirecte plural, és normal de representar-lo per <i>hi</i> (<i>Ens hi assemblem, als nostres pares</i>). NO RESTRICCIÓ	222
Existència de l'increment incoatiu <i>-eix-</i> .	MV	9.4.3.2. L'increment incoatiu presenta variacions tant pel que fa a la vocal com pel que fa a la consonant o consonants que el constitueixen. En els parlars orientals,	251

		l'increment té la vocal <i>e</i> , pronunciada [é] en els parlars centrals i en certs parlars baleàrics, i [ə] en la resta dels baleàrics. NO RESTRICCIÓ	
Existència de les formes velaritzades del verb <i>córrer</i> en alguns temps verbals.	MV	9.6.1.1. En els parlars valencians [...]. En els altres parlars, però, aquest verb té una distribució irregular, ja que les formes velaritzades únicament apareixen en el passat simple d'indicatiu (<i>corregué</i>), en l'imperfet de subjuntiu (<i>corregués</i>), en el participi (<i>corregut</i>) i, optativament, en les persones 4 i 5 del present de subjuntiu (<i>correm</i> o <i>correguem</i> , <i>correu</i> o <i>corregueu</i>). NO RESTRICCIÓ	307
Existència de l'infinitiu amb <i>e</i> dels verbs <i>jeure</i> , <i>treure</i> , <i>heure</i> , <i>néixer</i> i <i>péixer</i> i alternança de les vocals <i>a</i> i <i>e</i> .	MV	9.6.2. Requereixen un comentari especial uns quants verbs de la conjugació II que tenen un infinitiu amb la vocal <i>e</i> en parlars orientals i en alguns de nord-occidentals (<i>jeure</i> , <i>treure</i> , <i>heure</i> , <i>néixer</i> i <i>péixer</i>), però que mantenen la vocal <i>a</i> etimològica en parlars occidentals, especialment els valencians (<i>jaure</i> , <i>traure</i> , <i>haure</i> , <i>nàixer</i> i <i>pàixer</i>). [...] En els parlars orientals i en alguns de nord-occidentals, en canvi, s'estableix una alternança entre les formes rizotòniques, que tenen <i>e</i> (2 <i>jeus</i> , 3 <i>jeu</i> , per exemple), i les arrizotòniques, que tenen <i>a</i> (4 <i>jaiem</i> , 5 <i>jaiem</i> , per exemple), realitzada [ə] en els parlars orientals. NO RESTRICCIÓ	342

Acceptable, però millor no utilitzar-lo en els registres més formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Absència de reducció vocàlica en mots d'introducció més o menys recent.	FV	3.3.1.2. En els parlars orientals també hi ha una sèrie de casos que no venen determinats pel context morfològic o fonològic, sinó que són purament excepcions lèxiques. [...] no hi ha reducció en [ə] o [u] i trobem una vocal mitjana tancada ([e] o [o]). Aquest comportament és típic de mots d'introducció més o menys recent i, per això, apareix generalment en manlleus, inclosos els mots d'origen culte, neologismes i paraules de nova creació, encara que també afecta alguns mots plenament incorporats a la llengua. [...] Tot i això, en la mesura que aquests mots acaben plenament integrats en la llengua, augmenta la tendència a	20

		aplicar-hi la reducció.	
Aparició de l'africada [tʃ] a principi de mot.	FC	4.2.3.1. En la major part dels parlars orientals, les consonants fricatives [ʒ] i [ʃ] no presenten, en general, restriccions en posició inicial de mot: <i>gerd</i> , <i>ginebra</i> , <i>jardí</i> , <i>Jordi</i> [ʒ]; <i>xalet</i> , <i>xarranca</i> , <i>Xavier</i> , <i>xerrar</i> , <i>ximple</i> [ʃ]. Les africades , en canvi , en aquest context hi són molt restringides . Així, en els parlars esmentats la consonant [dʒ] no apareix pràcticament mai en aquesta posició i la [tʃ] apareix en manlleus amb les grafies <i>tx</i> o <i>ch</i> (<i>txec</i> , <i>Txetxènia</i> , <i>Txaikovski</i> , <i>Churchill</i> , <i>Chihuahua</i>) i, amb més o menys extensió, en algun altre mot en què la pronúncia tradicional i més recomanable és [ʃ] (com <i>xafogor</i> , <i>xarranca</i> , <i>Xavier</i> , <i>xocolata</i>).	68
Pronúncia fricativa de les consonants palatolaveolars precedides de consonant	FC	4.2.3.1. En posició interior de mot, totes les consonants palatoalveolars, tant les fricatives com les africades, poden aparèixer precedides de vocal: <i>pujar</i> [ʒ], <i>imatge</i> [dʒ], <i>baixa</i> [ʃ], <i>cotxe</i> [tʃ]. Precedides de consonant, són tradicionals les realitzacions fricatives: <i>menjar</i> , <i>penges</i> [ʒ]; <i>panxa</i> , <i>xarxa</i> [ʃ].	69
Substitució de la forma <i>li</i> per <i>hi</i> en combinacions de datiu singular de tercera persona amb els pronoms <i>en</i> i <i>ho</i> .	MP	8.4.3.3. En els parlars que empren la variant de datiu singular <i>hi</i> en substitució de <i>li</i> , aquesta forma també tendeix a generalitzar-se en les combinacions amb el pronom <i>en</i> i amb el pronom <i>ho</i> , que en aquest cas és representat per <i>l</i> (com si es tractés del pronom d'acusatiu <i>el</i>). Les dues combinacions, que es mostren en el quadre 8.14, són acceptables, però en els registres formals és més habitual l'ús de les combinacions amb <i>li</i> . Vegeu el quadre 8.14 dels Annexos.	218
Substitució per <i>hi</i> del segon pronom en les combinacions del pronom de datiu plural de tercera persona amb un altre pronom.	MP	8.4.3.4. En els parlars que empren la variant de datiu singular <i>hi</i> en substitució de <i>li</i> , també s'usa col·loquialment la seqüència <i>els hi</i> (o <i>los-hi</i> o <i>'ls-hi</i> , segons el context) per a totes les combinacions anteriors, amb el pronom <i>en</i> , generalment intercalat, en el cas de la combinació del datiu plural amb aquest pronom (<i>Els n'hi donaré</i> , <i>de pastís</i> , <i>als teus germans</i> ; <i>Els n'hi portaré</i> ; <i>Porta'ls-n'hi</i>). En el quadre 8.16 es comparen les combinacions amb la forma <i>hi</i> de datiu amb les paral·leles sense <i>hi</i> i sense sincretisme en l'expressió de gènere i	220

		nombre respecte a l'acusatiu. Aquestes combinacions que acabem d'esmentar en què <i>hi</i> funciona com a marca de datiu no són adequades en els registres formals. Vegeu el quadre 8.16 dels Annexos.	
--	--	--	--

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Diftongació en [aw] o [əw] de [o] o [u] inicial corresponent a una <i>o</i> gràfica.	FV	3.3.4.2. [...] es perceben com a col·loquials i, per tant, s'eviten en els registres formals. En determinats parlars orientals, la realització com un diftong [aw] o [əw] de la [o] o [u] inicial corresponent a una <i>o</i> gràfica: <i>oliva, obrir, ofegar, olorar</i> [aw]/[əw].	50
Addició de la marca de datiu <i>-i</i> (<i>hi</i>) en el pronom de datiu plural	MP	8.2.1. En els parlars que empren la variant de datiu <i>hi</i> en combinacions amb un pronom d'acusatiu de tercera persona (<i>La hi donaré, la pilota al nen</i> : § 8.4.3.3a), el datiu plural també presenta col·loquialment la marca de datiu <i>-i</i> , que es representa mitjançant el pronom <i>hi</i> , d'acord amb el seu origen: <i>Als pares no els hi hem dit res</i> . Aquesta forma de datiu plural no s'empra en els registres formals.	185

3.2.1. Nord-oriental

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Pronúncia del grup [dr] amb vibrant i sense la <i>d</i> .	FC	4.2.6. Les pronúncies amb vibrant sense el suport de la <i>-d-</i> (<i>mol[r]e, pon[r]e, diven[r]es, ten[r]e</i>) es conserven en parlars baleàrics i nord-orientals en els registres informals. 4.3.7. En la llengua antiga, la ròtica es mantenia com a obertura simple i el contacte es resolvia convertint-la en vibrant [<i>ven[r]é, val[r]é</i>], i el mateix fenomen es produïa en altres formes no verbals (cf. <i>diven[r]es</i> i <i>cen[r]a</i> , en lloc de <i>diven[dr]es</i> i <i>cen[dr]a</i> , respectivament). Aquest manteniment es dona encara en certs parlars col·loquialment sense transcendir als registres formals.	85

3.2.2. Algerès

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
---------------	-------	-----------------	--------

Existència d'un sistema vocàlic àton [i], [a], [u].	FV	3.2.2. L'alguerès té un sistema de tres vocals, com la resta de l'oriental, però amb la vocal [a] en lloc de la [ə]. [...] Tots aquests sistemes són plenament acceptables en qualsevol registre dels parlars respectius.	10
Reducció de les vocals mitjanes de la sèrie anterior [e] i [ɛ] en [a].	FV	3.3.1.1. En alguerès [...] les vocals mitjanes de la sèrie anterior ([e] i [ɛ]) es corresponen amb [a] [...]. Tot i això, l'alguerès presenta nombroses excepcions i manté les vocals [o] i [e] en posició àtona en molts casos. NO RESTRICCIÓ	16
Existència de la [a] com a vocal de suport	FV	3.3.3. Com a vocal de suport s'usa la <i>e</i> , pronunciada [e] en els parlars occidentals i [ə] en els orientals, llevat de l'alguerès, en què és [a]. NO RESTRICCIÓ	28
Absència de la vocal de suport en les formes verbals de la primera persona del present d'indicatiu.	FV	3.3.3.2. L'alguerès no adopta la vocal de suport amb grups com els delimitats fins ara en el cas de la primera persona del present d'indicatiu i presenten, per tant, formes com ara <i>entr</i> , <i>vincl</i> , <i>obr</i> (de <i>obrar</i> i <i>obrir</i>) o <i>umpl</i> . NO RESTRICCIÓ	30
Existència de la fricativa labiodental sonora /v/.	FC	4.2.2. No tots els parlars, però, presenten en l'actualitat la consonant /v/. Aquesta consonant, de fet, només es manté en alguerès [...]. En aquests parlars, les dues labiodentals contrasten pel tret de sonoritat en posició d'obertura sil·làbica simple, tant a l'inici de mot (<i>fa</i> [f] i <i>va</i> [v]) com a l'interior (<i>profà</i> [f] i <i>provà</i> [v]), però no en altres posicions. NO RESTRICCIÓ	64
Existència de la vibrat com a segon element d'una obertura.	FC	4.2.6. Només en alguerès és possible l'ocurrència de la vibrat com a segon element d'una obertura: <i>prenc</i> , <i>tres</i> (pronunciada [r] o [ɾ]).	83
Predomini de la vibrat per sobre la bategant.	FC	4.2.6. Totes dues consonants presenten variació entre parlars en posició de coda, ja sigui final, davant de pausa (<i>som al bar</i> , <i>té cura de la llar</i> , <i>gairebé mor</i>), ja sigui seguida de consonant en coda complexa (<i>forn</i> , <i>ferm</i> , <i>tirs</i>), o seguida de la consonant inicial de la síl·laba següent (<i>bar petit</i> , <i>amor passional</i> ; <i>parlament</i> , <i>Sadurní</i> , <i>morta</i> ; <i>fer-se</i>). En aquests contextos, la consonant bategant predomina en els parlars valencians, en mallorquí i eivissenc i en una part del nord-occidental, mentre que la vibrat	90

		predomina a la resta de parlars. NO RESTRICCIÓ	
Lateraltització de ròtica en posició de coda preconsonàntica.	FC	4.2.6. En alguerès, la ròtica en posició de coda preconsonàntica ha esdevingut normalment [l] (<i>fornet, forn</i>). NO RESTRICCIÓ	96
Ensordiment de /v/ en codex complexes.	FC	4.3.1. en els parlars no betacistes, l'ensordiment de la /v/ es produeix en codex complexes, en què aquesta consonant va precedida d'una altra consonant, però no en codex simples. NO RESTRICCIÓ	99
Ensordiment de /v/ en codex simples de les formes de primera persona del present d'indicatiu de verbs de la conjugació I.	FC	4.3.1. Només en baleàric i alguerès, l'ensordiment de la /v/ actua també en codex simples, però restringit a les formes de primera persona del present d'indicatiu de verbs de la conjugació I. En aquests parlars, aquestes formes no presenten cap marca flexiva, i si el radical acaba en <i>v</i> , aquesta consonant esdevé [f]: <i>aprov</i> (<i>aprovar</i>), <i>llev</i> (<i>llevar</i>). 4.3.5. Les formes verbals de primera persona del present d'indicatiu acabades en /v/ dels parlars baleàrics i de l'alguerès presenten alternança amb l'obstruent sorda corresponent ([f]) i no pas amb [w]: <i>arxiv</i> (de <i>arxivar</i>), <i>llev</i> (de <i>llevar</i>). Hi ha, però, algun parlar mallorquí en què aquestes formes també es pronuncien amb [w]: <i>lle[w]</i> , <i>arxi[w]</i> . NO RESTRICCIÓ	102
Manteniment del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva.	FC	4.3.2. En alguerès [...] <i>camp</i> , <i>llamp</i> [mp]; <i>vent</i> , <i>sant</i> , <i>profund</i> [ɲt]; <i>malalt</i> , <i>molt</i> [lt]. [...] és sistemàtica la preservació de l'oclusiva, tant davant de pausa com quan la segueix un mot que comença per vocal (<i>camp obert</i> , <i>romp això</i> [mp]; <i>pont inestable</i> , <i>sent ocells</i> [ɲt]; <i>molt animat</i> , <i>he resolt el problema</i> [lt]) i l'elisió quan va seguida de la marca flexiva -s (<i>camp</i> s, <i>romp</i> s [m]; <i>pont</i> s [n]; <i>molts</i> , <i>resolts</i> [l]) o d'un mot començat per consonant (<i>camp treballat</i> [m]; <i>pont romànic</i> [n]; <i>no hem resolt cap problema</i> [l]). NO RESTRICCIÓ	116
Conservació de la nasal alveolar seguida de la marca de plural en mots plans.	FC	4.3.3.2. En les formes flexives en què el radical va seguit de la marca de plural -s, la nasal s'ha perdut en bona part de l'àmbit lingüístic (<i>homes</i> , <i>verges</i> , <i>joves</i> , <i>orfes</i> , <i>ases</i>), però es conserva amb més o menys vitalitat en alguerès [...]: <i>hòmens</i> , <i>vèrgens</i> , <i>jóvens</i> , <i>òrfens</i> , <i>àsens</i> . En aquests parlars, les formes de plural amb nasal són acceptables en tots els	123

		registres.	
Absència d'aproximantització d'oclusives.	FC	4.4.3.3. En determinats parlars, sobretot aquells en els quals es manté la /v/, com ara el baleàric, l'alguerès i certs parlars valencians, són freqüents les realitzacions de [b] oclusiva, sobretot en posició postvocàlica (<i>acabar</i> [b]), que preserven el contrast entre /b/ i /v/. El manteniment del mode d'articulació oclusiu també es pot donar en altres contextos, com ara després de semivocal (<i>mou barques</i> [b]), lateral (<i>malbé</i> [b]), sibilant (<i>dues bosses</i> [b]) i, en menor mesura, després de ròtica (<i>carbó</i> [b]). En alguerès, l'articulació oclusiva es dona normalment en tots els contextos. NO RESTRICCIÓ	155
Simplificació de grups consonàntics finals seguits d'un mot començat per consonant.	FC	4.4.3.5. En les varietats en què no actua la simplificació de grups consonàntics finals (<i>camp</i> [mp], <i>pont</i> [nt], <i>molt</i> [lt]), és sistemàtica l'elisió de l'oclusiva quan la segueix un mot que comença per consonant (<i>camp llaurat</i> [m], <i>pont segur</i> [n], <i>molt proper</i> [l]). Semblantment, els parlars que no redueixen el grup final de nasal seguida d'oclusiva velar ho fan, d'una manera general, quan el segueix un mot començat per consonant (<i>sang freda</i> [ɲf]). NO RESTRICCIÓ	165
Absència de marca de conjugació de la primera persona singular del present d'indicatiu	MV	9.4.2.3. persona 1 [...] en el present d'indicatiu [...]. En els parlars baleàrics i en alguerès no presenta cap marca en cap conjugació (<i>cant, bat, tem, dorm, servesc</i>). NO RESTRICCIÓ	247
Adopció de la vocal <i>i</i> en les formes rizotòniques dels verbs <i>omplir</i> i <i>obrir</i> (i els seus derivats).	MV	9.4.5.1. En les persones 2 i 3 del present d'indicatiu [...]. En valencià, les formes amb <i>i</i> es troben en totes les formes rizotòniques d'aquests verbs [...]. El mateix ocorre en alguerès excepte en la persona 1, que no presenta cap vocal: 1 <i>obr</i> , 2 <i>obris</i> , 3 <i>obri</i> , 6 <i>obrin</i> ; 1 <i>umpl</i> , 2 <i>umplis</i> , 3 <i>umpli</i> , 6 <i>umplin</i> . NO RESTRICCIÓ	279
Utilització de l'auxiliar <i>ser</i> en els temps de perfet de verbs inacusatius i reflexius.	MV	9.5.1. En la llengua antiga, els temps de perfet no es construïen sempre amb l'auxiliar <i>haver</i> , sinó que podien prendre l'auxiliar <i>ser</i> , que era l'habitual amb verbs inacusatius i reflexius, i en aquest cas, el participi establia concordança en gènere i nombre amb el subjecte: <i>és anada</i> '(ella) ha anat', <i>s'eren enrabiats</i> '(ells) s'havien enrabiats'. Aquest ús encara perviu avui d'una manera més o menys residual en alguns parlars, sobretot en alguerès i en parlars septentrionals. NO RESTRICCIÓ	293

Existència de formes velaritzades dels verbs <i>fènyer</i> , <i>pertànyer</i> , <i>plànyer</i> i <i>complànyer</i> .	MV	9.6.1.1. En els parlars sense marca vocàlica de persona 1 en el present d'indicatiu, també tenen formes velars en tots els casos els verbs <i>fènyer</i> , <i>pertànyer</i> , <i>plànyer</i> i <i>complànyer</i> . NO RESTRICCIÓ	302
Absència de velarització en la persona 1 del present d'indicatiu del verb <i>ser</i> .	MV	9.6.1.1. [...] tanmateix, la persona 1 del present d'indicatiu (<i>som</i>) no velaritza, ni tampoc ho fa en alguerès (<i>so</i>). NO RESTRICCIÓ	315
Existència de formes d'alguns verbs amb el radical acabat en [sk].	MV	9.6.1.4. La mateixa distribució de formes amb [sk] presenten verbs com ara <i>créixer</i> , <i>merèixer</i> i <i>néixer</i> (o <i>nàixer</i>) en la major part dels parlars que no tenen marca vocàlica en la persona 1 del present d'indicatiu (<i>cresc</i> , <i>meresc</i> , <i>nesc</i> o <i>nasc</i>): <i>cresc</i> , <i>cresca</i> , <i>cresqué</i> , <i>cresqués</i> , <i>crescut</i> , per exemple. NO RESTRICCIÓ	324
Alternança en algunes formes dels verbs <i>lluir</i> , <i>pruir</i> i <i>dur</i> amb el radical [u] o amb el radical [u] seguida de la semivocal velar [w].	MV	9.6.1.7. Tot i que la variació en el segment final del radical es dona sobretot en els verbs de la conjugació II, hi ha també algun cas de variació en verbs d'altres conjugacions. a) En la llengua general, aquestes irregularitats es limiten, d'una banda, al verb <i>pruir</i> 'causar pruija' i, de l'altra, al verb <i>lluir</i> (i els seus derivats), únicament, però, quan té el significat recte de 'emetre llum' i es conjuga segons el model de la conjugació IIIa. Aquests verbs tenen un radical acabat en la vocal <i>u</i> (<i>pru</i> , <i>llu</i>) en la majoria de formes (<i>pruir</i> , <i>pruïa</i> , <i>pruirà</i> , etc.; <i>lluir</i> , <i>lluïa</i> , <i>lluirà</i> , etc.) i un radical amb la vocal <i>u</i> seguit de la semivocal velar (<i>pruu</i> , <i>lluu</i>) en les persones 2 i 3 del present d'indicatiu i la 2 de l'imperatiu (<i>pruu</i> , <i>lluu</i>), encara que en aquests casos també s'admeten les formes només amb <i>u</i> : 2 <i>pruus</i> o <i>prus</i> , 3 <i>pruu</i> o <i>pru</i> , i 2 <i>lluus</i> o <i>llus</i> , 3 <i>lluu</i> o <i>llu</i> , per al present d'indicatiu, i 2 <i>pruu</i> o <i>pru</i> , i 2 <i>lluu</i> o <i>llu</i> , per a l'imperatiu. La mateixa alternança es dona en la persona 1 del present d'indicatiu en els parlars sense marca vocàlica: 1 <i>pruu</i> o <i>pru</i> , 1 <i>lluu</i> o <i>llu</i> . b) Al costat d'aquests casos, el verb de la conjugació II <i>dur</i> també presenta les mateixes irregularitats en les persones 2 i 3 del present d'indicatiu (2 <i>duus</i> o <i>dus</i> , 3 <i>duu</i> o <i>du</i>) i en la persona 2 de	335

		l'imperatiu (<i>duu</i> o <i>du</i> , i <i>duus</i> o <i>dus</i> en valencià). NO RESTRICCIÓ	
Alternança entre la vocal alta en les formes rizotòniques i la vocal mitjana en les formes arrizotòniques d'alguns verbs de la conjugació III quan es conjuguen com a purs.	MV	9.6.2. En alguns verbs de la conjugació IIIa, el radical presenta una vocal alta en les formes rizotòniques i una vocal mitjana en les formes arrizotòniques. [...] En concret, aquesta alternança es troba en [...] també el verb <i>omplir</i> en alguerès (3 <i>umpli</i> , 4 <i>omplim</i>), i quan es conjuga com a pur, com es fa en parlars valencians i en alguerès, també <i>engolir</i> (3 <i>engul</i> , 4 <i>engolim</i>). NO RESTRICCIÓ	340

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Assimilació de lloc d'articulació de la nasal bilabial i palatal.	FC	4.4.2.4. En alguerès, el procés també afecta les nasals bilabial (<i>fums</i> , <i>fum terrible</i> [n]) i palatal (<i>anys</i> [n], <i>any passat</i> [m]), tot i que en aquest darrer cas també hi intervé un procés de centralització, que es comenta en el § 4.4.3.7. Aquest fenomen, que s'evita en els registres formals, es dona en alguerès quan les consonants nasal i lateral palatals es troben en posició final de mot (cf. <i>any</i> [n] i <i>anyet</i> [ɲ], <i>aquell</i> [l] i <i>aquella</i> [ʎ]), seguides de la marca -s de plural (<i>anys</i> [n], <i>aquells</i> [l]) o bé seguides de mot començat per consonant (<i>any passat</i> [m], amb assimilació a la consonant següent; <i>aquell palau</i> [l]).	141
Assimilació de lloc d'articulació d'oclusives.	FC	4.4.2.4. Els mateixos parlars comentats presenten assimilacions de lloc d'articulació de les oclusives que afecten altres llocs d'articulació, a banda del dentoalveolar. [...] En mallorquí, menorquí i alguerès, aquesta mena d'assimilacions són sistemàtiques i generals, i no estan condicionades a variables com el registre o el tempo de parla. [...] <i>taps</i> , <i>caps</i> , <i>amics</i> , <i>rics</i> , <i>grocs</i> , amb [ts], són realitzacions característiques del mallorquí i l'alguerès. [...] fenòmens col·loquials que s'eviten en els registres formals.	148
Centralització de les consonants nasal i lateral palatals en posició final, seguides de la marca -s de plural o seguides de mot	FC	4.4.3.7. Quan una consonant passa d'un lloc d'articulació no dentoalveolar a un lloc d'articulació dentoalveolar, es parla de centralització. [...] s'evita en els registres formals, es dona en alguerès quan les consonants nasal i lateral palatals es troben en	181

començat per consonant.		posició final de mot (cf. <i>any</i> [n] i <i>anyet</i> [ɲ], <i>aquell</i> [l] i <i>aquella</i> [ʎ]), seguides de la marca -s de plural (<i>anys</i> [n], <i>aquells</i> [l]) o bé seguides de mot començat per consonant (<i>any passat</i> [m], amb assimilació a la consonant següent; <i>aquell palau</i> [l]), i quan la consonant fricativa palatoalveolar en posició final de mot va seguida d'un mot que comença per consonant (cf. <i>aqueix palau</i> [s], <i>aqueix</i> , <i>aqueixos</i> [ʃ]).	
-------------------------	--	--	--

Acceptable en la llengua oral

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Inserció de la vocal [i] entre mots acabats amb determinades consonants o grups consonàntics seguits d'un altre mot començat per consonant.	FV	3.3.3.2. L'alguerès no adopta la vocal de suport amb grups com els delimitats fins ara en el cas de la primer persona del present d'indicatiu i presenten, per tant, formes com ara <i>entr</i> , <i>vincl</i> , <i>obr</i> (de <i>obrar</i> i <i>obrir</i>) o <i>umpl</i> . En aquestes formes verbals hi ha inserció vocàlica (típicament, de [i]) quan van seguides d'un mot començat per consonant: <i>obr lo negoci</i> [pri.l], <i>m'alegr sempre</i> [kri.s]. Aquesta inserció, que no té repercussió gràfica, també es dona en mots acabats en una consonant oclusiva, africada o fricativa labiodental i seguits d'un altre mot començat per consonant: <i>amic meu</i> [ki.m], <i>desig fort</i> [tʃi.f], <i>tenc fred</i> [ki.f], <i>escriu sempre</i> [fi.s].	31

3.2.3. Septentrional

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Absència de distinció de timbre entre vocals mitjanes tancades i obertes.	FV	3.2.1. [El sistema vocàlic] del septentrional només conté cinc vocals i no presenta distinció entre vocals mitjanes tancades i obertes, sinó vocals d'obertura intermèdia que representem amb [ɛ̃] i [ɔ̃]. [...] Aquests sistemes vocàlics amb un repertori més reduït són igualment acceptables en els parlars respectius. 3.3.4.1. Com ocorre en general amb les vocals tòniques de la sèrie posterior, aquests mots es pronuncien [...] pel fet de tenir inicialment una [o], amb [u] en septentrional.	3
predomini de la vibrant per sobre la bategant.	FC	4.2.6. Totes dues consonants presenten variació entre parlars en posició de coda, ja sigui final, davant de pausa (<i>som al bar</i> , <i>té cura de la llar</i> , <i>gairebé mor</i>), ja sigui seguida de consonant en coda complexa (<i>forn</i> , <i>ferm</i> , <i>tirs</i>), o	91

		seguida de la consonant inicial de la síl·laba següent (<i>bar petit, amor passional; parlament, Sadurní, morta; fer-se</i>). En aquests contextos, la consonant bategant predomina en els parlars valencians, en mallorquí i eivissenc i en una part del nord-occidental, mentre que la vibrant predomina a la resta de parlars. NO RESTRICCIÓ	
Simplificació del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva homorgàniques.	FC	4.3.2. En septentrional [...] els grups consonàntics finals integrats per una nasal o una lateral seguides d'oclusiva experimenten un procés de simplificació si les consonants són homorgàniques, això és, si tenen el mateix lloc d'articulació. NO RESTRICCIÓ	105
Existència de la marca <i>-i</i> de primera persona singular del present d'indicatiu.	MV	9.4.2.3. Persona 1 [...] en el present d'indicatiu [...]. En parlars septentrionals té la marca <i>-i</i> amb una distribució semblant a la <i>-o</i> (<i>canti, bati, temi, dormi, serveixi</i> , però <i>bec, vaig</i> , etc.). NO RESTRICCIÓ	248
Ús dels temps sobrecompostos.	MV	9.5.1. En els parlars septentrionals tenen un cert ús els anomenats temps sobrecompostos, que resulten d'aplicar dues vegades successives el procés de formació d'un temps compost (§ 24.8.5.3): <i>canta</i> (present d'indicatiu), <i>he cantat</i> (perfet d'indicatiu), <i>he hagut cantat</i> (perfet sobrecompost d'indicatiu). Trobem aquest temps, per exemple, en <i>Quan he hagut enllestit la feina, ja era massa tard per a anar a la festa</i> . NO RESTRICCIÓ	281
Utilització de l'auxiliar <i>ser</i> en els temps de perfet de verbs inacusatius i reflexius.	MV	9.5.1. En la llengua antiga, els temps de perfet no es construïen sempre amb l'auxiliar <i>haver</i> , sinó que podien prendre l'auxiliar <i>ser</i> , que era l'habitual amb verbs inacusatius i reflexius, i en aquest cas, el participi establia concordança en gènere i nombre amb el subjecte: <i>és anada</i> '(ella) ha anat', <i>s'eren enrabiats</i> '(ells) s'havien enrabiats'. Aquest ús encara perviu avui d'una manera més o menys residual en alguns parlars, sobretot en alguerès i en parlars septentrionals. NO RESTRICCIÓ	294
Existència de la forma velaritzada del participi d'alguns verbs.	MV	9.6.1.1. En els parlars en què la persona 1 del present d'indicatiu té la marca <i>-o</i> (o <i>-i</i>), aquests verbs són regulars i únicament en el participi l'antiga forma velaritzada alterna, segons els parlars, amb la moderna regular: <i>fengut</i> i <i>fenyut</i> , <i>pertangut</i> i <i>pertanyut</i> , <i>plangut</i> i <i>planyut</i> , <i>complangut</i> i <i>complanyut</i> . NO RESTRICCIÓ	306
Absència de velarització	MV	9.6.1.1. En els parlars baleàrics i	314

en la persona 1 del present d'indicatiu del verb <i>ser</i> .		septentrionals, tanmateix, la persona 1 del present d'indicatiu (<i>som</i>) no velaritzza. NO RESTRICCIÓ	
Adopció del radical vocàlic <i>i</i> en les formes de futur i condicional del verb <i>anar</i> .	MV	9.6.3. [...] Una altra mena d'anomalia apareix en el verb <i>anar</i> . Aquest verb té dos radicals supletius (és a dir, dos radicals que provenen de dos ètims diferents), que pertanyen a conjugacions distintes. D'una banda, el radical començat per <i>v</i> , que segueix el model de la conjugació II d'acord amb l'origen etimològic (VADERE) i que s'usa en les formes rizotòniques dels presents d'indicatiu i subjuntiu i de l'imperatiu (1 <i>vaig</i> , 2 <i>vas</i> , 3 <i>va</i> , 6 <i>van</i> ; 1 <i>vagi</i> , 3 <i>vagi</i> , 6 <i>vagin</i> ; 2 <i>ves</i>). De l'altra, el radical <i>an</i> (evolucionat a partir d'una forma llatinovulgar del clàssic AMBULARE), que apareix en la resta del paradigma i segueix majoritàriament el model de la conjugació I, com li correspon per etimologia (<i>anem</i> , <i>aneu</i> ; <i>anava</i> ; <i>anà</i> ; <i>anés</i> ; <i>anar</i> ; <i>anant</i> ; <i>anat</i>), tot i que pren la vocal temàtica <i>i</i> en les formes de futur i de condicional (<i>anirà</i> , <i>aniria</i>). En parlars septentrionals, a més, el futur i el condicional adopten un altre radical supletiu, el radical vocàlic <i>i</i> (que parteix del verb llatí irregular IRE), el timbre del qual coincideix amb el de la vocal temàtica dels verbs de la classe III: 1 <i>iré</i> , 2 <i>iràs</i> , etc.; 1 <i>iria</i> , 2 <i>iries</i> , etc. NO RESTRICCIÓ	345

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Elisió vocal final en mots esdrúixols acabats en la seqüència <i>ia</i> àtona.	FV	3.3.4.2. [...] es perceben com a col·loquials i, per tant, s'eviten en els registres formals. En parlars septentrionals, l'elisió de la vocal final en mots originalment esdrúixols acabats en la seqüència <i>ia</i> àtona: <i>besti</i> per <i>bèstia</i> , <i>cienci</i> per <i>ciència</i> o <i>graci</i> per <i>gràcia</i> .	48
Pronúncia [u] de mots que presenten [ɔ] en la llengua general, en contextos de vocal travada amb una nasal.	FV	3.3.4.2. [...] es perceben com a col·loquials i, per tant, s'eviten en els registres formals. En septentrional, la pronúncia com a [u] de mots que presenten [ɔ] en la llengua general, en contextos en què aquesta vocal	51

		apareix travada amb una nasal en totes o en alguna forma de paradigma: <i>font, pont, bo (bons), tro (trons)</i> .	
Simplificació del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva seguit de vocal.	FC	4.3.2. En els parlars amb simplificació dels grups de nasal o lateral més oclusiva, es produeix també simplificació quan aquests grups precedeixen un mot que comença per vocal: <i>malalt esperançat</i> [l], <i>tomb inesperat</i> [m], <i>vent intens</i> [n]. En canvi, es manté el grup consonàntic quan el grup és final de proclític (<i>amb ell, amb això</i> [mb]) i, generalment també, quan és final de mot seguit d'enclític (<i>interromp-ho</i> [mp]; <i>anant-hi, fent-ho</i> [ɲt], però [n] en algun parlar). Hi ha vacil·lació, tanmateix, en construccions més o menys fixades del tipus <i>cent anys, sant Andreu o sant Antoni</i> . En tots aquests darrers casos, és preferible evitar l'elisió en els registres formals.	110
Elisió de la nasal alveolar final del radical seguit de la marca de plural en mots aguts.	FC	4.3.3.1. En una part del septentrional, l'elisió de la nasal també es produeix quan el radical va seguit de la marca de plural -s: <i>pas</i> (per <i>pans</i>), <i>mas</i> (per <i>mans</i>), <i>germàs</i> (per <i>germans</i>). Es tracta, però, de formes que s'eviten en els registres formals.	118
Assimilació de lloc d'articulació de les nasals bilabials.	FC	4.4.2.4. En gironí i septentrional es poden sentir realitzacions com ara <i>soms</i> [n] o <i>com te dius</i> [n]. [...] les assimilacions són més aviat esporàdiques. [...] fenòmens col·loquials que s'eviten en els registres formals.	143
Assimilació de lloc d'articulació d'oclusives.	FC	4.4.2.4. Els mateixos parlars comentats presenten assimilacions de lloc d'articulació de les oclusives que afecten altres llocs d'articulació, a banda del dentoalveolar. Així, en gironí és possible sentir pronúncies com ara <i>corrupte</i> [tt], <i>apte</i> [tt], <i>saps</i> [t̃s], <i>cap camp</i> [kk] o <i>poc bo</i> [bb], especialment en un ritme de parla ràpid. [...] fenòmens col·loquials que s'eviten en els registres formals.	145
Semivocalització de les consonants fricatives palatoalveolars i de les africades seguides de consonant.	FC	4.4.3.6. En canvi, en mallorquí [la semivocalització] també afecta d'una manera sistemàtica les consonants africades seguides de consonant (<i>faig classe, vaig comprar</i> [j]) i es troba en el límit entre el radical i les marques flexives (<i>mateixs, peixs, passeigs</i> ,	179

		<i>serveixs</i> [js]), tal com ocorre igualment en septentrional. [...] Tots aquests processos s'eviten en els registres formals.	
Anteposició del pronoms de primera i segona persona al pronom reflexiu.	MP	8.4.1. No són pròpies dels registres formals [...] es donen col·loquialment en alguns parlars [...]. En parlars septentrionals i valencians, l'anteposició dels pronoms de primera i segona persona al pronom reflexiu; per exemple: <i>Me se fa tard</i> (pel general <i>Se'm fa tard</i>); <i>Te se tanca la porta</i> (pel general <i>Se't tanca la porta</i>).	206

Acceptable en la llengua oral, fora dels registres més formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Desplaçament de l'accent en les combinacions d'un verb i un o més pronoms posposats.	MP	8.5.1. En la llengua oral, fora dels registres formals [...]. En alguns parlars baleàrics i septentrionals es dona un desplaçament de l'accent a la darrera síl·laba del grup format pel verb i el pronom o pronoms posposats: <i>porta'l</i> (pronunciat amb accent damunt la <i>a</i>), <i>posau-n'hi</i> (amb accent damunt la <i>i</i>), <i>porta-me'n</i> (amb accent damunt la <i>e</i>). Tanmateix, l'accent no sempre recau sobre els pronoms femenins <i>la</i> i <i>les</i> , i aleshores es desplaça cap a la síl·laba que els precedeix: <i>posa-la/les</i> (amb accent damunt la <i>a</i> final del verb) i <i>posa-te-la/les</i> (amb accent damunt la <i>e</i> del pronom <i>te</i>).	230

No acceptable

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Absència de sonorització de les sibilants.	FC	4.4.1.2. No resulta acceptable la tendència a no fer la sonorització entre alguns parlants d'altres varietats, especialment en àrees urbanes. Aquest fenomen es deu a una influència forana i es veu afavorit per la major simplicitat articulatòria dels segments sords respecte dels sonors.	133

3.2.4. Central

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Predomini de la vibrant per sobre la bategant.	FC	4.2.6. Totes dues consonants presenten variació entre parlars en posició de coda, ja sigui final, davant de pausa (<i>som al bar</i> , <i>té cura de la</i>	92

		<i>llar, gairebé mor</i>), ja sigui seguida de consonant en coda complexa (<i>forn, ferm, tirs</i>), o seguida de la consonant inicial de la síl·laba següent (<i>bar petit, amor passional; parlament, Sadurní, morta; fer-se</i>). En aquests contextos, la consonant bategant predomina en els parlars valencians, en mallorquí i eivissenc i en una part del nord-occidental, mentre que la vibrant predomina a la resta de parlars. NO RESTRICCIÓ	
Simplificació del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva homorgàniques.	FC	4.3.2. en central [...] els grups consonàntics finals integrats per una nasal o una lateral seguides d'oclusiva experimenten un procés de simplificació si les consonants són homorgàniques, això és, si tenen el mateix lloc d'articulació. NO RESTRICCIÓ	104
Existència de la marca -o [u] de primera persona singular del present d'indicatiu.	MV	9.4.2.3. la persona 1 [...] en el present d'indicatiu [...] presenta la marca -o (pronunciada com a [u] en parlars centrals [...]). Aquesta marca apareix en totes les conjugacions (<i>canto, bato, temo, dormo, serveixo</i>), excepte en els verbs velaritzats (<i>bec, caic, dic</i> , etc.) i palatalitzats (<i>vaig, faig, vull</i> , etc.) de la conjugació II, que no reben marca explícita en cap parlar. NO RESTRICCIÓ	241
Existència de l'increment incoatiu -eix- pronunciat amb [é].	MV	9.4.3.2. L'increment incoatiu presenta variacions [...]. En els parlars orientals, l'increment té la vocal <i>e</i> , pronunciada [é] en els parlars centrals i en certs parlars baleàrics. NO RESTRICCIÓ	252
Existència de la forma velaritzada del participi d'alguns verbs.	MV	9.6.1.1. En els parlars en què la persona 1 del present d'indicatiu té la marca -o (o -i), aquests verbs són regulars i únicament en el participi l'antiga forma velaritzada alterna, segons els parlars, amb la moderna regular: <i>fengut</i> i <i>fenyut</i> , <i>pertangut</i> i <i>pertanyut</i> , <i>plangut</i> i <i>planyut</i> , <i>complangut</i> i <i>complanyut</i> . NO RESTRICCIÓ	303

Acceptable, però millor no utilitzar-lo en els registres més formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Iodització	FC	4.2.5. No es pronuncien amb lateral palatal sinó amb semivocal palatal ([j]) mots com ara palla, [j], ull [j] o vell [j]. El fenomen també	81

		es troba, tot i que en recessió, en determinades zones del central. [...] és acceptable en els parlars en què és propi, llevat dels registres més formals, en els quals convé adoptar la pronúncia amb lateral palatal.	
Simplificació del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva seguit de vocal.	FC	4.3.2. En els parlars amb simplificació dels grups de nasal o lateral més oclusiva, es produeix també simplificació quan aquests grups precedeixen un mot que comença per vocal: <i>malalt esperançat</i> [l], <i>tomb inesperat</i> [m], <i>vent intens</i> [n]. En canvi, es manté el grup consonàntic quan el grup és final de proclític (<i>amb ell</i> , <i>amb això</i> [mb]) i, generalment també, quan és final de mot seguit d'enclític (<i>interromp-ho</i> [mp]; <i>anant-hi</i> , <i>fent-ho</i> [nt], però [n] en algun parlar). Hi ha vacil·lació, tanmateix, en construccions més o menys fixades del tipus <i>cent anys</i> , <i>sant Andreu</i> o <i>sant Antoni</i> . En tots aquests darrers casos, és preferible evitar l'elisió en els registres formals.	109

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Reducció a fricativa alveolar sonora [z] de les formes pronominals <i>nos</i> i <i>vos</i> precedides d'un imperatiu pronominal en primera o segona persona del plural i addició de la vocal de suport [ə].	MP	8.4.3.2. Quan les formes <i>nos</i> i <i>vos</i> estan situades entre un verb imperatiu en primera o segona persona del plural [...] redueixen a [z] [...] en parlars centrals si el verb és pronominal, això és, si el pronom designa la mateixa persona que el subjecte, i aleshores [z] va seguida de la vocal de suport [ə]: <i>Donem</i> [zə] <i>les mans</i> (per <i>Donem-nos les mans</i>); <i>Porteu</i> [zə] <i>bé</i> (per <i>Porteu-vos bé</i>). [...] Cap d'aquestes formes no transcendeix més enllà dels registres informals.	215

No acceptable

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Existència de la pronúncia [a] en substitució de [ə].	FV	3.2.2. No és acceptable la tendència a generalitzar la pronúncia [a] en substitució de [ə] que es constata en determinats sectors urbans de parlars centrals.	11

3.2.4.1. Gironí

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Absència de distinció de timbre entre [ɔ] i [o].	FV	3.2.1. En una zona central i septentrional del gironí [...] el sistema és de sis vocals i coincideix amb el més general excepte en el fet que només té una vocal mitjana posterior d'obertura intermèdia ([ɔ]). Aquests sistemes vocàlics amb un repertori més reduït són igualment acceptables en els parlars respectius. 3.3.4.1. Com ocorre en general amb les vocals tòniques de la sèrie posterior, aquests mots es pronuncien amb una vocal [ɔ] d'alçada intermèdia en gironí.	4
Realització [e] de la vocal tònica de mots amb [i] en la síl·laba següent a la tònica.	FV	3.3.2. En gironí, la vocal tònica dels mots amb la terminació <i>-ència</i> es realitza com a [e]: <i>ciència, innocència, paciència</i> [e]. [...] Aquesta realització també es troba en altres mots, com <i>nervi, tebi, silenci</i> o <i>Terenci</i> [e]. NO RESTRICCIÓ	24
Existència de formes verbals amb obertura formada per sibilant i bategant.	FV	3.3.3.3. En algunes varietats gironines, però, hi ha formes amb obertura formada per sibilant i bategant (<i>cone</i> [ʃr]e, <i>ven</i> [sr]e).	33
Anteposició del pronom feble a la forma d'imperatiu de tercera persona en el tractament de vostè.	MP	8.3.3. És propi dels parlars baleàrics i del gironí anteposar els pronoms febles a la forma d'imperatiu de tercera persona en el tractament de vostè (§ 34.4): <i>En compri més, senyora; Me'ls porti demà sens falta.</i>	202

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Assimilació de lloc d'articulació de les nasals bilabials.	FC	4.4.2.4. En gironí i septentrional es poden sentir realitzacions com ara <i>soms</i> [n] o <i>com te dius</i> [n]. [...] les assimilacions són més aviat esporàdiques. [...] fenòmens col·loquials que s'eviten en els registres formals.	142
Assimilació de lloc d'articulació d'oclusives.	FC	4.4.2.4. Els mateixos parlars comentats presenten assimilacions de lloc d'articulació de les oclusives que afecten altres llocs d'articulació, a banda del dentoalveolar. Així, en gironí és possible sentir pronúncies com ara <i>corrupte</i> [tt], <i>apte</i> [tt], <i>saps</i>	144

		[ts], <i>cap camp</i> [kk] o <i>poc bo</i> [bb], especialment en un ritme de parla ràpid. [...] fenòmens col·loquials que s'eviten en els registres formals.	
--	--	--	--

3.2.4.2. Tarragoní

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Substitució dels pronoms de primera i de segona persona <i>ens</i> i <i>us</i> per <i>es</i> .	MP	8.4.3.2. En parlars valencians i en part en tarragoní, <i>ens</i> i <i>us</i> poden ser substituïts per <i>es</i> i aparèixer tant en posició anteposada com posposada al verb: <i>Se n'anem</i> (per <i>Ens n'anem</i>); <i>S'heu volgut com a germans</i> (per <i>Us heu volgut com a germans</i>); <i>Porteu-se bé</i> (per <i>Porteu-vos bé</i>). Cap d'aquestes formes no transcendeix més enllà dels registres informals.	217

3.2.4.2.1. Camp de Tarragona

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Existència de la fricativa labiodental sonora /v/.	FC	4.2.2. No tots els parlars, però, presenten en l'actualitat la consonant /v/. Aquesta consonant, de fet, només es manté en [...] i, d'una manera recessiva, en el parlar del Camp de Tarragona. En aquests parlars, les dues labiodentals contrasten pel tret de sonoritat en posició d'obertura sil·làbica simple, tant a l'inici de mot (<i>fa</i> [f] i <i>va</i> [v]) com a l'interior (<i>profà</i> [f] i <i>provà</i> [v]), però no en altres posicions. NO RESTRICCIÓ	65
Ensordiment de /v/ en codex complexos.	FC	4.3.1. En els parlars no betacistes, l'ensordiment de la /v/ es produeix en codex complexos, en què aquesta consonant va precedida d'una altra consonant, però no en codex simples. NO RESTRICCIÓ	100
Conservació de la nasal alveolar seguida de la marca de plural en mots plans.	FC	4.3.3.2. En les formes flexives en què el radical va seguit de la marca de plural -s, la nasal s'ha perdut en bona part de l'àmbit lingüístic (<i>homes</i> , <i>verges</i> , <i>joves</i> , <i>orfes</i> , <i>ases</i>), però es	122

		conserva amb més o menys vitalitat en el parlar del Camp de Tarragona [...]: <i>hòmens, vèrgens, jóvens, òrfens, àsens</i> . En aquests parlars, les formes de plural amb nasal són acceptables en tots els registres.	
--	--	--	--

3.2.5. Baleàric

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Existència de la vocal neutra tònica.	FV	3.2.1. [...] la vocal neutra tònica ([ə]) d'una part important dels parlars baleàrics. Aquesta vocal apareix, generalment, en mots que també presenten diferències de timbre en els altres parlars i que es pronuncien amb [ɛ] en central i amb [e] en nord-occidental i valencià. [...] En tots aquests casos són igualment acceptables les diferents pronúncies tradicionals.	2
Conservació de la vocal neutra [ə] en posició àtona.	FV	3.3.1.1. En els parlars baleàrics que tenen [ə] en posició tònica, aquesta vocals també conserva el timbre en posició àtona. NO RESTRICCIÓ	14
Absència de la vocal de suport en les formes verbals de la primera persona del present d'indicatiu.	FV	3.3.3.2. Els parlars baleàrics no adopten la vocal de suport amb grups com els delimitats fins ara en el cas de la primer persona del present d'indicatiu i presenten, per tant, formes com ara <i>entr, vincl, obr</i> (de <i>obrar</i> i <i>obrir</i>) o <i>umpl</i> . NO RESTRICCIÓ	29
Absència de la vocal de suport en les formes de segona persona del present d'indicatiu de verbs com <i>obrir</i> i <i>omplir</i> .	FV	3.3.3.3. En alguns parlars baleàrics no tenen vocal de suport les formes de segona persona del present d'indicatiu de verbs com <i>obrir</i> i <i>omplir</i> (<i>obrs</i> i <i>umpls</i>), d'una manera paral·lela a les formes de primera persona d'aquests verbs (<i>obr</i> i <i>umpl</i>). NO RESTRICCIÓ	32
Existència de la fricativa labiodental sonora /v/.	FC	4.2.2. No tots els parlars, però, presenten en l'actualitat la consonant /v/. Aquesta consonant, de fet, només es manté en els parlars baleàrics [...]. En aquests parlars, les dues labiodentals contrasten pel tret de sonoritat en posició d'obertura sil·làbica simple, tant a l'inici de mot (<i>fa</i> [f] i <i>va</i> [v]) com a l'interior (<i>profà</i> [f] i <i>provà</i> [v]), però no en altres posicions. NO RESTRICCIÓ	62

Pronunciació [z] del sufix <i>-itz(ar)</i> .	FC	4.2.3. En el cas dels mots amb el sufix <i>-itz(ar)</i> és igualment acceptable la pronúncia com a [z] que aquest sufix presenta en parlars occidentals i baleàrics (<i>normalitzar</i> , <i>normalització</i> [z]).	67
Africació de /ʒ/ precedida de nasal.	FC	4.2.3.1. En posició interior de mot, totes les consonants palatoalveolars, tant les fricatives com les africades, poden aparèixer precedides de vocal: <i>pujar</i> [ʒ], <i>imatge</i> [dʒ], <i>baixa</i> [ʃ], <i>cotxe</i> [tʃ]. Precedides de consonant, són tradicionals les realitzacions fricatives: <i>menjar</i> , <i>penges</i> [ʒ]; <i>panxa</i> , <i>xarxa</i> [ʃ]. No obstant això, en baleàric s'observa la tendència a l'africació de /ʒ/ precedida de nasal: <i>menjar</i> [dʒ]. NO RESTRICCIÓ	70
Pronúncia de dues laterals alveolars seguides [ll] de mots d'origen popular o popularitzats.	FC	4.2.5. En parlars baleàrics és viva la pronúncia de dues laterals alveolars seguides [ll] en mots d'origen popular o popularitzats (<i>al·lot</i> , <i>cel·la</i> , <i>col·legi</i> , <i>aquarel·la</i> , <i>camamil·la</i>). En altres parlars aquestes pronúncies —i en tots els parlars, les de paraules d'origen culte com <i>il·licit</i> , <i>il·lògic</i> , <i>il·lustre</i> — pertanyen només als registres més formals. NO RESTRICCIÓ	78
Manteniment de la vibrant en posició final dels radicals verbals.	FC	4.2.6. En els parlars baleàrics, els radicals verbals amb vibrant la mantenen en posició final, i es distingeixen, per tant, formes verbals com <i>amar</i> (de <i>amarar</i>), amb bategant [ɾ], i <i>amarr</i> (de <i>amarrar</i>), amb vibrant [r]. NO RESTRICCIÓ	95
Ensordiment de /v/ en codex complexes.	FC	4.3.1. En els parlars no betacistes, l'ensordiment de la /v/ es produeix en codex complexes, en què aquesta consonant va precedida d'una altra consonant, però no en codex simples. NO RESTRICCIÓ	97
Ensordiment de /v/ en codex simples de les formes de primera persona del present d'indicatiu de verbs de la conjugació I.	FC	4.3.1. Només en baleàric i alguerès, l'ensordiment de la /v/ actua també en codex simples, però restringit a les formes de primera persona del present d'indicatiu de verbs de la conjugació I. En aquests parlars, aquestes formes no presenten cap marca flexiva, i si el radical acaba en <i>v</i> , aquesta consonant esdevé [f]: <i>aprov</i> (<i>aprovar</i>), <i>llev</i> (<i>llevar</i>). 4.3.5. Les formes verbals de primera persona del present d'indicatiu acabades en /v/ dels parlars baleàrics i de l'alguerès presenten alternança amb l'obstruent sorda corresponent ([f]) i no pas amb [w]: <i>arxiv</i> (de <i>arxivar</i>), <i>llev</i> (de <i>llevar</i>). Hi ha, però, algun parlar mallorquí en què aquestes formes també es pronuncien amb [w]: <i>lle[w]</i> , <i>arxi[w]</i> .	101

		NO RESTRICCIÓ	
Absència d'aproximantització d'oclusiva bilabial sonora.	FC	4.4.3.3. En determinats parlars, sobretot aquells en els quals es manté la /v/, com ara el baleàric, l'alguerès i certs parlars valencians, són freqüents les realitzacions de [b] oclusiva, sobretot en posició postvocàlica (<i>acabar</i> [b]), que preserven el contrast entre /b/ i /v/. El manteniment del mode d'articulació oclusiu també es pot donar en altres contextos, com ara després de semivocal (<i>mou barques</i> [b]), lateral (<i>malbé</i> [b]), sibilant (<i>dues bosses</i> [b]) i, en menor mesura, després de ròtica (<i>carbó</i> [b]). NO RESTRICCIÓ	154
Elisió de la semivocal palatal en posició intervocàlica.	FC	4.4.3.5. La semivocal palatal desapareix en posició intervocàlica en alguns parlars baleàrics i nord-occidentals (<i>deia</i> i <i>noia</i> , pronunciats <i>de[Ø]a</i> , <i>no[Ø]a</i>), i igualment en casos en què és producte de la iodització (<i>senalla</i> i <i>vella</i> , pronunciats <i>senal[Ø]a</i> , <i>ve[Ø]a</i>). NO RESTRICCIÓ	174
Anteposició del pronom feble a la forma d'imperatiu de tercera persona en el tractament de vostè.	MP	8.3.3. És propi dels parlars baleàrics i del gironí anteposar els pronoms febles a la forma d'imperatiu de tercera persona en el tractament de vostè (§ 34.4): <i>En compri més, senyora; Me'ls porti demà sens falta</i> . NO RESTRICCIÓ	201
Existència d'un ús no lexicalitzat del pronom <i>en</i> en alguns verbs.	MP	8.4.3.7. El pronom <i>en</i> ha quedat lexicalitzat (prefixat) en el verb <i>endur-se</i> (<i>Se la va endur; S'ho va endur tot</i>), però en certs parlars, sobretot baleàrics, es conserva un ús no lexicalitzat d'aquests elements: <i>Se n'ho va dur ell</i> (que en la llengua general correspondria a <i>S'ho va endur ell</i>). NO RESTRICCIÓ	224
Manteniment de les formes pures de verbs que han adoptat el model incoatiu en la resta del domini.	MV	9.2.3. En parlars valencians i baleàrics, per exemple, es mantenen com a purs una sèrie de verbs que han adoptat el model incoatiu en la resta del domini; ens referim, concretament, als verbs (i els seus derivats) <i>afegir, confegir, fregir, llegir, refregir, teixir, tenyir</i> i <i>vestir</i> (parlars valencians i baleàrics) [...] i <i>ferir</i> i <i>penedir-se</i> (parlars baleàrics). NO RESTRICCIÓ	234
Absència de marca de conjugació de la primera persona singular del present d'indicatiu.	MV	9.4.2.3. Persona 1 [...] en el present d'indicatiu [...]. En els parlars baleàrics i en alguerès no presenta cap marca en cap conjugació (<i>cant, bat, tem, dorm, servesc</i>). NO RESTRICCIÓ	246
Manteniment de la vocal <i>a</i> etimològica de la conjugació I en algunes	MV	9.4.3.1. En determinades formes dels verbs de la conjugació I es produeix una certa variació entre parlars que afecta la vocal	249

persones d'algunes formes verbals.		temàtica. Així, en parlars baleàrics es manté l'antiga vocal <i>a</i> etimològica en les persones 4 i 5 del present d'indicatiu (i, doncs, en la 5 de l'imperatiu) i en totes les de l'imperfet de subjuntiu (quadre 9.10), que en molts altres parlars ha estat reemplaçada per una <i>e</i> d'origen analògic. Vegeu el quadre 9.10 dels Annexos. NO RESTRICCIÓ	
Existència de l'increment incoatiu <i>-eix-</i> pronunciat amb [é].	MV	9.4.3.2. L'increment incoatiu presenta variacions [...]. En els parlars orientals, l'increment té la vocal <i>e</i> , pronunciada [é] en els parlars centrals i en certs parlars baleàrics. NO RESTRICCIÓ	253
Existència de l'increment incoatiu <i>-eix-</i> pronunciat amb [ə].	MV	9.4.3.2. L'increment incoatiu presenta variacions [...]. En els parlars orientals, l'increment té la vocal <i>e</i> , pronunciada [é] en els parlars centrals i en certs parlars baleàrics, i [ə] en la resta dels baleàrics. NO RESTRICCIÓ	254
Alternança entre la consonant prepalatal representada per la <i>x</i> i el grup <i>-sc-</i> [sk] de l'increment incoatiu.	MV	9.4.3.2. L'increment incoatiu presenta variacions tant pel que fa a la vocal com pel que fa a la consonant o consonants que el constitueixen. [...] Així mateix, en alguns parlars la consonant prepalatal representada per la <i>x</i> alterna amb el grup <i>-sc-</i> (o <i>-squ-</i>); concretament, en la persona 1 del present d'indicatiu i en el present de subjuntiu en parlars baleàrics (<i>servesc</i> , <i>servesqui</i>) i en els valencians (<i>servisc</i> , <i>servisca</i>) (quadre 9.13). També existeixen les variants del tipus <i>servesca</i> , que tenen un ús residual en parlars baleàrics, però que es retroben en usos molt formals en parlars valencians, especialment en el llenguatge literari. Vegeu el quadre 9.13 dels Annexos. NO RESTRICCIÓ	256
Adopció de la marca <i>-e</i> per al present de subjuntiu de la conjugació I i <i>-a-</i> en les conjugacions II i III.	MV	9.4.4.2. El present de subjuntiu té marques de temps explícites en les formes rizotòniques (persones 1, 2, 3 i 6), però no en les arrizotòniques (persones 4 i 5). [...] En els parlars valencians, i en menor mesura en parlars nord-occidentals i residualment en alguns de baleàrics, es mantenen les formes antigues amb la marca <i>-e</i> en els verbs de la conjugació I i la marca <i>-a-</i> (<i>-e-</i> seguida de consonant) en els verbs de les conjugacions II i III. Les formes anteriors són les més generals i totes són igualment acceptables. Vegeu el quadre 9.16 dels Annexos.	263
Adopció del segment <i>-igu-</i> en les persones 4 i 5 del	MV	9.4.4.2. [...] Les formes anteriors són les més generals i totes són igualment	264

present de subjuntiu de la conjugació IIIa.		<p>acceptables. Juntament amb aquestes, se n'admeten d'altres amb menys extensió d'ús. Es tracta, concretament, de les formes arrizotòniques amb el segment amb velar -<i>igu-</i> en les persones 4 i 5 dels verbs de la conjugació III, pròpies sobretot de parlars baleàrics: 4 <i>dormiguem, serviguem</i>; 5 <i>dormigueu, servigueu</i>.</p> <p>9.6.1.3. [...] De totes aquestes formes, les úniques que han transcendit als registres formals són, en baleàric, les persones 4 i 5 del present de subjuntiu dels verbs de la conjugació IIIa: 4 <i>dormiguem, 5 dormigueu</i>.</p> <p>9.7.2. 55) OBRIR. ALTRES VARIANTS Pres. de subj. 4. obriguem, 5 obrigueu (val. i bal.)</p> <p>57) OMLIR. ALTRES VARIANTS Pres. de subj. 4. ompliguem, 5 ompligueu (val. i bal.)</p>	
Adopció de la marca -e en algunes persones de l'imperfet de subjuntiu.	MV	9.4.4.2. En lloc de la vocal <i>i</i> , però, en els parlars valencians més septentrionals i en alguns parlars nord-occidentals i baleàrics es manté la vocal <i>e</i> , pròpia de les formes tradicionals.	271
Formació de la conjugació I de l'imperfet de subjuntiu amb <i>a</i> .	MV	9.4.4.2. L'imperfet de subjuntiu presenta la vocal temàtica <i>i</i> en els verbs de la conjugació III (<i>dormís, dormira</i>) i la vocal <i>e</i> en els verbs de la conjugació II (<i>perdés, perdera</i>). En la conjugació I [...]. En baleàric i residualment en algun parlar del valencià més septentrional es manté la vocal <i>a</i> , pròpia de tota la llengua antiga (<i>cantàs</i>).	274
Absència de vocal de suport o adopció de la vocal <i>i</i> en algunes persones del present d'indicatiu dels verbs <i>omplir</i> i <i>obrir</i> (i els seus derivats).	MV	9.4.5.1. En les persones 2 i 3 del present d'indicatiu [...]. En els parlars baleàrics, el verb <i>omplir</i> (i els seus derivats) no sol presentar cap vocal en aquestes persones (2 <i>umpls, 3 umpl</i>), semblantment al que ocorre en la persona 1 (<i>umpl</i>). Per la seva banda, el verb <i>obrir</i> (i els seus derivats) adopta formes sense vocal (2 <i>obrs, 3 obr</i>) o bé formes amb la vocal <i>i</i> , que es relaciona amb la vocal temàtica dels verbs de la conjugació III i que apareix també en la persona 6 (2 <i>obris, 3 obri, 6 obrin</i>). NO RESTRICCIÓ	277
Formació de l'auxiliar de perfet i de passat perifràstic de subjuntiu amb <i>a</i> .	MV	9.5.1. L'auxiliar de perfet de subjuntiu presenta formes amb la vocal [...] <i>a</i> (o <i>e</i> en síl·laba travada) en valencià i en menor mesura en parlars nord-occidentals i residualment en alguns de baleàrics. NO RESTRICCIÓ	286

Formació de l'auxiliar de plusquamperfet de subjuntiu amb la forma -sse-.	MV	9.5.1. L'auxiliar del plusquamperfet de subjuntiu presenta les mateixes variants que s'han analitzat més amunt per a l'imperfet de subjuntiu: [...] formes amb -sse- en els parlars valencians més septentrionals, en alguns parlars nord-occidentals i, d'una manera residual, en alguns de baleàrics (per exemple, <i>haguesses</i>). NO RESTRICCIÓ	291
Existència de formes velaritzades dels verbs <i>fènyer</i> , <i>pertànyer</i> , <i>plànyer</i> i <i>complànyer</i>	MV	9.6.1.1. En els parlars sense marca vocàlica de persona 1 en el present d'indicatiu, també tenen formes velars en tots els casos els verbs <i>fènyer</i> , <i>pertànyer</i> , <i>plànyer</i> i <i>complànyer</i> . [...] En els parlars baleàrics també tenen formes velaritzades els verbs <i>atènyer</i> , <i>empènyer</i> , <i>espènyer</i> i <i>estrènyer</i> (i derivats), llevat del participi. NO RESTRICCIÓ	301
Absència de velarització en la persona 1 del present d'indicatiu del verb <i>ser</i> .	MV	9.6.1.1. En els parlars baleàrics i septentrionals, tanmateix, la persona 1 del present d'indicatiu (<i>som</i>) no velaritza. NO RESTRICCIÓ	313
Velarització d'algunes formes verbals en present de subjuntiu dels verbs de la conjugació IIIa.	MV	9.6.1.3. Un primer cas és el del segment velar - <i>igu-</i> (de vegades - <i>egu-</i>), que pot esdevenir un marcador (sovint sobremarcador) dels temps de subjuntiu, especialment en parlars baleàrics (que poden arribar a l'expansió total) i, en menor mesura, en parlars nord-occidentals (que solen circumscriure'l a les conjugacions IIIa i II regular). La màxima incidència de les formes amb el segment amb velar - <i>igu-</i> es produeix, en els parlars baleàrics, en les persones 4 i 5 del present de subjuntiu dels verbs de la conjugació IIIa. Per exemple, <i>dormiguem</i> , <i>dormigueu</i> , en lloc de <i>dormim</i> , <i>dormiu</i> . Però l'ús també es dona en la resta de persones dels verbs de les conjugacions IIIa, II regular i I. Per exemple, en el cas de la persona 3, <i>càntiga</i> , <i>pèrdiga</i> (o <i>pèrdega</i>) i <i>dòrmiga</i> , en lloc de <i>canti</i> , <i>perdi</i> i <i>dormi</i> . Les formes amb el segment amb velar - <i>igu-</i> (o - <i>egu-</i>) reapareixen, tot i que amb menys intensitat, en l'imperfet de subjuntiu dels verbs regulars de la conjugació II (<i>perdigués</i> o <i>perdegués</i> , en lloc de <i>perdés</i>) i dels verbs de la conjugació III (<i>dormigués</i> , en lloc de <i>dormís</i>). De totes aquestes formes, les úniques que han transcendit als registres formals són, en baleàric, les persones 4 i 5 del present de subjuntiu dels verbs de la conjugació IIIa: 4 <i>dormiguem</i> , 5 <i>dormigueu</i> .	317
Existència de formes d'alguns verbs amb el radical acabat en [sk].	MV	9.6.1.4. La mateixa distribució de formes amb [sk] presenten verbs com ara <i>créixer</i> , <i>merèixer</i> i <i>néixer</i> (o <i>nàixer</i>) en la major part dels parlars	323

		que no tenen marca vocàlica en la persona 1 del present d'indicatiu (<i>cresc, meresc, nesc o nasc</i>): <i>cresc, cresca, cresqué, cresqués, crescut</i> , per exemple. NO RESTRICCIÓ	
Existència d'un radical del verb <i>fer</i> acabat en [s] en algunes formes verbals.	MV	9.6.1.5. En els parlars baleàrics i en algun de valencià, però, el verb <i>fer</i> té un radical acabat en [s] en la persona 1 del present d'indicatiu: <i>faç</i> (el qual es retroba en baleàric en les persones 4 i 5 del present de subjuntiu: 4 <i>facem</i> , 5 <i>faceu</i>). NO RESTRICCIÓ	329
Adopció del radical acabat en [j] d'algunes formes verbals de la conjugació II.	MV	9.6.1.6. Uns quants verbs de la conjugació II presenten un radical acabat en la semivocal [j] (gràficament -i-) en diferents formes del paradigma: [...] <i>b</i>) De l'altra, en les formes d'imperfet irregular amb accent en el radical. Concretament, en l'imperfet dels verbs esmentats suara: <i>caure (queia), creure (creia), jeure o jaure (jeia), seure (seia), treure o traure (treia) i veure (veia)</i> , i també en l'imperfet de <i>dir (deia), dur (duia), fer (feia) i riure (reia)</i> . [...] En les formes del segon grup, la semivocal procedeix de la vocal temàtica <i>i</i> , que es va convertir en semivocal en produir-se el desplaçament de l'accent al radical i el tancament en alguns casos de la nova vocal tònica (<i>creïa > creia; jaïa > jeia</i>). Els mateixos canvis van tenir lloc en baleàric en la persona 4 del present d'indicatiu i en la 5 del mateix temps i de l'imperatiu, que a més presenta una -s final, en lloc de la -u característica de la persona 5: <i>caure (queim, queis), creure (creim, creis), jeure (jeim, jeis), seure (seim, seis), treure (treim, treis), veure (veim, veis), dur (duim, duis), fer (feim, feis) i riure (reim, reis)</i> . El verb <i>dir</i> adopta formes semblants en les persones 4 i 5 del present d'indicatiu (<i>deim, deis</i>), però no en la persona 5 de l'imperatiu (<i>digau</i>). NO RESTRICCIÓ	332
Alternança en algunes formes dels verbs <i>lluir, pruir</i> i <i>dur</i> amb el radical [u] o amb el radical [u] seguida de la semivocal velar [w].	MV	9.6.1.7. Tot i que la variació en el segment final del radical es dona sobretot en els verbs de la conjugació II, hi ha també algun cas de variació en verbs d'altres conjugacions. <i>a</i>) En la llengua general, aquestes irregularitats es limiten, d'una banda, al verb <i>pruir</i> 'causar pruija' i, de l'altra, al verb <i>lluir</i> (i els seus derivats), únicament, però, quan té el significat recte de 'emetre llum' i es	334

		<p>conjuga segons el model de la conjugació IIIa. Aquests verbs tenen un radical acabat en la vocal <i>u</i> (<i>pru</i>, <i>llu</i>) en la majoria de formes (<i>pruir</i>, <i>pruïa</i>, <i>pruirà</i>, etc.; <i>lluir</i>, <i>lluïa</i>, <i>lluirà</i>, etc.) i un radical amb la vocal <i>u</i> seguit de la semivocal velar (<i>pruu</i>, <i>lluu</i>) en les persones 2 i 3 del present d'indicatiu i la 2 de l'imperatiu (<i>pruu</i>, <i>lluu</i>), encara que en aquests casos també s'admeten les formes només amb <i>u</i>: 2 <i>pruus</i> o <i>prus</i>, 3 <i>pruu</i> o <i>pru</i>, i 2 <i>lluus</i> o <i>llus</i>, 3 <i>lluu</i> o <i>llu</i>, per al present d'indicatiu, i 2 <i>pruu</i> o <i>pru</i>, i 2 <i>lluu</i> o <i>llu</i>, per a l'imperatiu. La mateixa alternança es dona en la persona 1 del present d'indicatiu en els parlars sense marca vocàlica: 1 <i>pruu</i> o <i>pru</i>, 1 <i>lluu</i> o <i>llu</i>. b) Al costat d'aquests casos, el verb de la conjugació II <i>dur</i> també presenta les mateixes irregularitats en les persones 2 i 3 del present d'indicatiu (2 <i>duus</i> o <i>dus</i>, 3 <i>duu</i> o <i>du</i>) i en la persona 2 de l'imperatiu (<i>duu</i> o <i>du</i>, i <i>duus</i> o <i>dus</i> en valencià). NO RESTRICCIÓ</p>	
<p>Addició d'una semivocal en la primera persona del present d'indicatiu de verbs de la conjugació I acabats en <i>-e</i>, <i>-i</i> o en <i>-o</i>, <i>-u</i>.</p>	MV	<p>9.6.1.7. En parlars baleàrics tenen la semivocal palatal [j] en la persona 1 del present d'indicatiu els verbs de la conjugació I amb el radical acabat en les vocals <i>e</i> i <i>i</i> en la resta de formes del paradigma (<i>menysprei</i> de <i>menysprear</i>, <i>confiï</i> de <i>confiar</i>, per exemple); paral·lelament, tenen la semivocal velar [w] en la persona 1 del present d'indicatiu els verbs de la conjugació I amb el radical acabat en les vocals <i>o</i> i <i>u</i> en la resta de formes del paradigma (<i>incou</i> de <i>incoar</i>, <i>suu</i> de <i>suar</i>, per exemple). No pertanyen a aquest grup els verbs amb el radical acabat gràficament en <i>i</i> o <i>u</i> precedides de vocal (<i>remei</i> de <i>remeiar</i>, <i>creu</i> de <i>creuar</i>), atès que aquestes <i>i</i> i <i>u</i> gràfiques no corresponen, en realitat, a una vocal, sinó a una semivocal. NO RESTRICCIÓ</p>	336
<p>Absència d'alternança vocàlica de <i>e</i> i <i>i</i> en les formes del paradigma dels verbs <i>tenir</i> i <i>venir</i>.</p>	MV	<p>9.6.2. Alguns dels verbs amb més formes irregulars de la conjugació II i un petit grup de la IIIa presenten alternances vocàliques en el radical. En les més habituals alterna una vocal mitjana (<i>e</i> o <i>o</i>) amb una vocal alta (<i>i</i> o <i>u</i>, respectivament). a) Els verbs <i>tenir</i> (o <i>tindre</i>) i <i>venir</i> (o <i>vindre</i>) tenen un radical amb la vocal <i>i</i> en les formes velaritzades (<i>tinc</i>, <i>tingui</i> o <i>tinga</i>,</p>	337

		<p><i>tingué, tingués, tingut</i>) i en el futur i el condicional (<i>tindrà, tindria</i>), mentre que presenten un radical amb la vocal <i>e</i> en la resta del paradigma (<i>tens, té, tenim, teniu, tenen; tenia; tenint</i>). Aquesta alternança vocàlica es pot constatar en les formes de les persones 1 i 2 del present d'indicatiu: <i>tinc i tens, vinc i vens</i>.</p> <p>En els parlars baleàrics, en canvi, no hi ha variació i totes les formes del paradigma d'aquests verbs tenen un radical amb la vocal <i>e</i>; per exemple, <i>tenc, tengui, tendré</i>, etc., per les més generals <i>tinc, tingui, tindrè</i>, etc. NO RESTRICCIÓ</p>	
<p>Alternança entre la vocal alta en les formes rizotòniques i la vocal mitjana en les formes arrizotòniques d'alguns verbs de la conjugació III quan es conjuguen com a purs.</p>	MV	<p>9.6.2. En alguns verbs de la conjugació IIIa, el radical presenta una vocal alta en les formes rizotòniques i una vocal mitjana en les formes arrizotòniques. [...] A més de <i>eixir</i> i derivats, altres verbs també presenten l'alternança entre les vocals <i>i</i> i <i>e</i>, però només quan es conjuguen com a purs, circumstància que es produeix en parlars valencians i baleàrics, amb diferències d'abast geogràfic segons els verbs. En concret, aquesta alternança es troba en els verbs <i>afegir</i> (3 <i>afig</i>, 4 <i>afegim</i>), <i>confegir</i> (3 <i>config</i>, 4 <i>confegim</i>), <i>fregir</i> (3 <i>frig</i>, 4 <i>fregim</i>), <i>llegir</i> (3 <i>llog</i>, 4 <i>llegim</i>), <i>refegir</i> (3 <i>refig</i>, 4 <i>refegim</i>), <i>teixir</i> (3 <i>tix</i>, 4 <i>teixim</i>) i <i>tenyir</i> (3 <i>tiny</i>, 4 <i>tenyim</i>), i només en parlars valencians, en els verbs <i>renyir</i> (3 <i>riny</i>, 4 <i>renyim</i>) i <i>vestir</i> (3 <i>vist</i>, 4 <i>vestim</i>). Presenten l'alternança entre les vocals posteriors <i>u</i> i <i>o</i>, a més del verb <i>collir</i>, els verbs <i>cosir</i> (3 <i>cus</i>, 4 <i>cosim</i>), <i>escopir</i> (3 <i>escup</i>, 4 <i>escopim</i>), <i>sortir</i> (3 <i>surt</i>, 4 <i>sortim</i>) i <i>tossir</i> (3 <i>tus</i>, 4 <i>tossim</i>), i també el verb <i>omplir</i> en els parlars baleàrics (3 <i>umpl</i>, 4 <i>omplim</i>) i en alguerès (3 <i>umpli</i>, 4 <i>omplim</i>), i quan es conjuga com a pur, com es fa en parlars valencians i en alguerès, també <i>engolir</i> (3 <i>engul</i>, 4 <i>engolim</i>). NO RESTRICCIÓ</p>	339
<p>Manteniment d'algunes formes de subjuntiu i d'imperatiu no</p>	MV	<p>9.6.5. Hi ha un conjunt de verbs de la conjugació II, o amb formes vinculades a aquesta conjugació, que</p>	349

velaritzades del verb <i>estar</i> .		<p>presenten algun tipus d'irregularitat en la formació de l'imperatiu: <i>a</i>) En uns quants verbs irregulars, l'imperatiu adopta formes semblants a les de les persones 2 i 5 del present de subjuntiu, però amb la terminació <i>-es</i> en la persona 2 (i no amb la terminació <i>-is</i> típica del subjuntiu en la majoria de parlars). Tenen aquestes formes d'imperatiu, en algun cas en alternança amb d'altres, els verbs <i>dir</i> (<i>digues, digueu</i>), <i>estar</i> (<i>estigues, estigueu</i>), <i>poder</i> (<i>pugues, pugueu</i>), <i>saber</i> (<i>sàpigues, sapigueu</i>), <i>ser</i> (<i>sigues, sigueu</i>), <i>tenir</i> (<i>tingues, tingueu</i>), <i>veure</i> (<i>veges, vegeu</i>) i <i>voler</i> (<i>vulgues, vulgueu</i>).</p> <p>La terminació <i>-es</i> de la persona 2 correspon al subjuntiu antic que es manté en certs parlars, especialment valencians, i que és general en el cas del verb <i>saber</i> (<i>sàpigues</i>). Aquest verb manté les formes antigues no velaritzades en parlars valencians (2 <i>sàpies</i>, 5 <i>sapieu</i>).</p> <p>En parlars valencians i baleàrics, el verb <i>estar</i> té també formes no velaritzades (2 <i>està</i>, 5 <i>esteu</i> i <i>estau</i>) que s'empren només davant de pronom: <i>Està-te quiet, home!</i>; <i>Esteu-vos/Estau-vos tranquils, que tot s'arreglarà</i>.</p> <p>En parlars valencians i baleàrics, el verb <i>estar</i> té també formes no velaritzades (2 <i>està</i>, 5 <i>esteu</i> i <i>estau</i>) que s'empren només davant de pronom: <i>Està-te quiet, home!</i>; <i>Esteu-vos/Estau-vos tranquils, que tot s'arreglarà</i>.</p> <p>NO RESTRICCIÓ</p>	
Existència de la forma <i>fe</i> de persona 2 d'imperatiu.	MV	<p>9.6.5. Els imperatius [...]. En parlars valencians cal afegir-hi el verb <i>dur</i>, amb les variants <i>duus</i> o <i>dus</i> (en els altres parlars, <i>duu</i> o <i>du</i>), i el verb <i>dir</i> (en aquest cas, també en nord-occidental), que, al costat de la forma velaritzada 2 <i>digues</i>, presenta la variant 2 <i>dis</i>, emprada en usos pronominals: <i>Dis-me què vols</i>; <i>Dis-li-ho tu, si goses</i>. Notem, encara, la forma <i>fe</i>, en lloc de <i>fes</i>, en parlars baleàrics.</p> <p>NO RESTRICCIÓ</p>	353
Ús de la forma d'imperatiu sense nasal de <i>tenir</i> .	MV	<p>9.6.5. En baleàric, els derivats i compostos de <i>tenir</i> també presenten la variant sense nasal en la persona 2 de l'imperatiu si no van seguits de pronom feble: <i>manté</i>, però <i>mantén-lo</i>. Paral·lelament a la forma 2 <i>ten</i> (o <i>té</i>), el verb <i>tenir</i> presenta també un imperatiu no velaritzat en la persona 5 <i>teniu</i>, al costat del velaritzat 5 <i>tingueu</i>. Quant a la persona 2, les formes <i>tingues</i> i <i>ten</i> (<i>tin</i>, en parlars occidentals) són equivalents (<i>Tingues/Ten paciència!</i>; <i>Tingues-la/Ten-la tu uns dies</i>,</p>	355

		va!), però <i>té</i> únicament s'usa, sense pronoms febles, en els casos en què s'ofereix una cosa a algú (<i>Té el llibre que m'havies demanat</i>) o en construccions exclamatives (<i>Té ara!</i> ; <i>Té: ja són aquí</i>). NO RESTRICCIÓ	
Existència de la variant <i>fe</i> de passat simple del verb <i>ser</i>	MV	9.6.6. Com podem observar en aquests paradigmes, la irregularitat més manifesta és l'alteració d'algunes desinències, circumstància molt poc freqüent (§9.6), que afecta les persones 1 i 3 del passat simple. Així, els passats simples de <i>fer</i> , <i>ser</i> i <i>veure</i> tenen com a persona 1, respectivament, <i>fiu</i> , <i>fui</i> i <i>viu</i> , enfront de <i>batí</i> i <i>temí</i> dels verbs model de la conjugació II, i semblantment, en la persona 3, <i>feu</i> , <i>fou</i> i <i>veu</i> (aquesta darrera al costat de la variant més regular <i>veié</i>), enfront de 3 <i>baté</i> i 3 <i>temé</i> . Pel que fa a la persona 3, en parlars baleàrics trobem la variant <i>fe</i> , al costat de <i>feu</i> , i en parlars valencians, <i>fon</i> , al costat de <i>fou</i> . NO RESTRICCIÓ	356
Existència de formes de participi compostes pel radical i la marca <i>-t</i> .	MV	9.6.7. Els participis amb la marca <i>-t</i> presenten més diversitat. Tenint en compte la forma del radical, es poden classificar en els grups següents: a) Els participis en què la marca <i>-t</i> s'afegeix a un radical acabat en vocal. Tenen aquest participi els verbs (i els seus derivats) <i>dir</i> , <i>dur</i> , <i>escriure</i> , <i>fer</i> , <i>treure</i> i alguns verbs amb l'infinitiu acabat en <i>-ènyer</i> : <i>dít</i> , <i>dut</i> , <i>escrit</i> , <i>fet</i> , <i>tret</i> ; <i>constret</i> (<i>constrènyer</i>), <i>estret</i> (<i>estrènyer</i>), <i>restret</i> (<i>restrènyer</i>). També segueixen aquest model el participi <i>frit</i> del verb <i>fregir</i> , emprat en parlars baleàrics al costat de la variant general <i>fregit</i> , i la variant col·loquial <i>set</i> del verb <i>ser</i> , usada en diversos parlars al costat de les variants més generals <i>estat</i> i <i>sigut</i> . NO RESTRICCIÓ	360
Adopció del model regular de participi d'alguns verbs.	MV	9.6.7. Els participis en què la marca <i>-t</i> s'afegeix a un al·lomorfo de radical acabat en <i>er</i> (amb la vocal [é]). Tenen aquest participi els verbs <i>cobrir</i> i	363

		<p><i>obrir</i> (i els seus derivats): <i>cobert</i>, <i>obert</i>. En molts parlars també presenten aquest patró els participis dels verbs <i>complir</i>, <i>establir</i>, <i>oferir</i>, <i>omplir</i>, <i>reblir</i>, <i>sofrir</i> i <i>suplir</i> (els quals segueixen, però, el model regular en valencià i baleàric): <i>complert</i> (o <i>complit</i>), <i>establert</i> (o <i>establit</i>), <i>ofert</i> (o <i>oferit</i>), <i>omplert</i> (o <i>omplit</i>), <i>reblert</i> (o <i>reblit</i>), <i>sofert</i> (o <i>sofrit</i>), <i>suplert</i> (o <i>suplit</i>). Com es pot observar en aquestes formes, tots els participis d'aquest grup tenen una consonant labial, seguida en alguns casos de <i>l</i>, davant de la seqüència <i>-ert</i>: la bilabial sonora <i>b</i> (<i>cob</i>, <i>ob</i>, <i>establ</i>, <i>rebl</i>), la bilabial sorda <i>p</i> (<i>compl</i>, <i>ompl</i>, <i>supl</i>) o la labiodental sorda <i>f</i> (<i>of</i>, <i>sof</i>). NO RESTRICCIÓ</p>	
Existència de les formes de participi d'alguns verbs acabades en [jt].	MV	<p>9.6.7. El verb <i>coure</i> presenta una situació particular, ja que s'ha produït una especialització semàntica entre el participi antic rizotònic, acabat en [jt], <i>cuit</i>, i el participi arrizotònic, <i>cogut</i>. Així, <i>cuit</i> s'usa com a participi de <i>coure</i> quan aquest verb significa 'sotmetre a cocció': <i>No trigueu, que ja hem cuit la carn i es refreda; La darrera remesa de teules que han cuit a la bòbila ha sortit defectuosa</i>. En canvi, <i>cogut</i> és el participi de <i>coure</i> quan aquest verb significa 'produir coïssor', tant en sentit recte com figurat: <i>És clar que t'ha cogut, si t'hi has posat alcohol!; No sé pas si et perdonarà: li ha cogut molt el que li has dit</i>. En parlars baleàrics també tenen les formes acabades en [jt] els participis <i>duit</i>, del verb <i>dur</i> (en la llengua general, <i>dut</i>), i <i>fuit</i>, del verb <i>fugir</i> (en la llengua general, <i>fugit</i>). NO RESTRICCIÓ</p>	364
Existència de la variant arrizotònica de l'infinitiu <i>esser</i> .	MV	<p>9.6.8. El radical <i>es</i> apareix en la persona 3 del present d'indicatiu (<i>és</i>), en les variants d'ús culte de l'infinitiu (<i>ésser</i>) i del gerundi (<i>essent</i>) i en la variant arrizotònica de l'infinitiu pròpia de parlars baleàrics (<i>esser</i>). NO RESTRICCIÓ</p>	366
Manteniment d'algunes formes rizotòniques d'imperatiu del verb <i>dar</i> .	MV	<p>9.6.9. En alguns casos esporàdics, la defectivitat es deu simplement a raons d'ús. Així, el verb arcaic <i>dar</i> 'donar, regalar' en l'actualitat és defectiu en les persones 1, 2, 3 i 6 del present d'indicatiu i del present de subjuntiu. Aquesta circumstància es pot relacionar amb el fet que el radical de <i>dar</i> és no sil·làbic (<i>d</i>) i, així, les</p>	367

		formes rizotòniques (com 2 <i>das</i> , 3 <i>da</i> , 6 <i>dan</i> , formes de present d'indicatiu documentades en la llengua antiga) resulten més difícils d'integrar en el paradigma que no pas les arrizotòniques, les quals segueixen regularment el model de la conjugació I (<i>dava</i> , <i>daré</i> , etc.). Sí que es mantenen, en alguns parlars baleàrics, les formes d'imperatiu 2 <i>da</i> i 5 <i>dau</i> , la primera de les quals apareix en altres parlars en l'expressió fixada <i>da-li!</i> , que indica insistència: <i>Per molt que intentis explicar-li-ho, ell da-li!, torna a la seva</i> . NO RESTRICCIÓ	
Utilització del verb <i>nòmer</i> .	MV	9.7.2. 3) TÈMER. OBSERVACIONS: El verb <i>nòmer</i> , propi dels parlars baleàrics, és un verb defectiu i s'usa sobretot en els temps de present i d'imperfet d'indicatiu.	368
Utilització d'algunes formes del verb <i>morir</i> amb el radical <i>muir</i> -.	MV	9.7.2. 53) MORIR. ALTRES VARIANTS <i>Pres. d'indic.</i> 1 <i>muir</i> (val.) <i>Pres. de subj.</i> 1 <i>muiri</i> , 2 <i>muiris</i> , 3 <i>muiri</i> , 4 <i>moriguem</i> , 5 <i>morigueu</i> , 6 <i>muirin</i> (bal.) 1 <i>muira</i> , 2 <i>muires</i> , 3 <i>muira</i> , 6 <i>muiren</i> (val.) <i>Imper.</i> 2 <i>muir</i> (val.)	370

Acceptable, però millor no utilitzar-lo en els registres més formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Iodització	FC	4.2.5. En baleàric no es pronuncien amb lateral palatal sinó amb semivocal palatal ([j]) mots com ara <i>palla</i> , [j], <i>ull</i> [j] o <i>vell</i> [j]. [...] és acceptable en els parlars en què és propi, llevat dels registres més formals, en els quals convé adoptar la pronúncia amb lateral palatal.	80

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Realització de [ə] com a [o] o [u] per assimilació.	FV	3.3.4.2. [...] es perceben com a col·loquials i, per tant, s'eviten en els registres formals. La realització de [ə] com a [o] o [u] per assimilació a una vocal precedent o següent tònica, especialment en parlars baleàrics: <i>colze</i> , <i>nostre</i> , <i>cotxe</i> , <i>cove</i> [o]; <i>genoll</i> [o]/[u].	44
Elisió vocal final en mots esdrúixols acabats en la seqüència <i>ia</i> àtona.	FV	3.3.4.2. [...] es perceben com a col·loquials i, per tant, s'eviten en els registres formals. En parlars baleàrics,	47

		l'elisió de la vocal final en mots originalment esdrúixols acabats en la seqüència <i>ia</i> àtona: <i>besti</i> per <i>bèstia</i> , <i>cienci</i> per <i>ciència</i> o <i>graci</i> per <i>gràcia</i> .	
Pronúncia del grup [dr] amb vibrant i sense la <i>d</i> .	FC	4.2.6. Les pronúncies amb vibrant sense el suport de la <i>-d-</i> (<i>mol[r]e</i> , <i>pon[r]e</i> , <i>diven[r]es</i> , <i>ten[r]e</i>) es conserven en parlars baleàrics i nord-orientals en els registres informals. 4.3.7. En la llengua antiga, la ròtica es mantenia com a obertura simple i el contacte es resolvia convertint-la en vibrant [<i>ven[r]é</i> , <i>val[r]é</i>], i el mateix fenomen es produïa en altres formes no verbals (cf. <i>diven[r]es</i> i <i>cen[r]a</i> , en lloc de <i>diven[dr]es</i> i <i>cen[dr]a</i> , respectivament). Aquest manteniment es dona encara en certs parlars col·loquialment sense transcendir als registres formals.	84
Absència de vocal de suport en la persona 2 del present d'indicatiu dels radicals acabats en <i>ix</i> o de l'increment del radical dels verbs incoatius.	MV	9.4.5.1. En algun parlar baleàric, tanmateix, és possible resoldre col·loquialment sense vocal de suport el contacte entre, d'una banda, la sibilant de la marca de persona 2 <i>i</i> , de l'altra, la sibilant final dels radicals acabats en <i>ix</i> o de l'increment del radical dels verbs incoatius (per exemple, [<i>sərvójs</i>]).	276
Velarització analògica d'algunes formes verbals en present d'indicatiu i de subjuntiu de certs verbs.	MV	9.6.1.3. Un primer cas és el del segment velar <i>-igu-</i> (de vegades <i>-egu-</i>), que pot esdevenir un marcador (sovint sobremarcador) dels temps de subjuntiu, especialment en parlars baleàrics (que poden arribar a l'expansió total) <i>i</i> , en menor mesura, en parlars nord-occidentals (que solen circumscriure'l a les conjugacions IIIa i II regular). La màxima incidència de les formes amb el segment amb velar <i>-igu-</i> es produeix, en els parlars baleàrics, en les persones 4 i 5 del present de subjuntiu dels verbs de la conjugació IIIa. Per exemple, <i>dormiguem</i> , <i>dormigueu</i> , en lloc de <i>dormim</i> , <i>dormiu</i> . Però l'ús també es dona en la resta de persones dels verbs de les conjugacions IIIa, II regular i I. Per exemple, en el cas de la persona 3, <i>càntiga</i> , <i>pèrdiga</i> (o <i>pèrdega</i>) i <i>dòrmiga</i> , en lloc de <i>canti</i> , <i>perdi</i> i <i>dormi</i> . Les formes amb el segment amb velar <i>-igu-</i> (o <i>-egu-</i>) reapareixen, tot i que amb menys intensitat, en l'imperfet de subjuntiu dels verbs regulars de la conjugació II (<i>perdigués</i> o <i>perdegués</i> , en lloc de <i>perdés</i>) i dels verbs de la conjugació III (<i>dormigués</i> , en lloc de <i>dormís</i>). De totes aquestes formes, les úniques que han transcendit als registres formals són, en baleàric, les persones 4 i 5 del present de subjuntiu dels verbs de la conjugació IIIa: 4 <i>dormiguem</i> , 5 <i>dormigueu</i> .	318

Col·loquial, no acceptable en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Substitució de [w] per [v] en alguns mots per analogia amb els casos d'alternança [v]/[β] i [w].	FC	4.3.5. Per analogia amb els casos en què es produeix l'alternança entre [v] (o [β]) i [w], en alguns parlars nord-occidentals i baleàrics, la semivocal [w] ha estat substituïda per la consonant [v] (o [β]) en casos com ara <i>bovet</i> (per <i>bouet</i>), <i>clavet</i> (per <i>clauet</i>), <i>creveta</i> (per <i>creueta</i>), <i>nivet</i> (per <i>niuet</i>), <i>pevet</i> (per <i>peuet</i>), <i>povet</i> (per <i>pouet</i>); i en el baleàric, també en formes verbals com <i>deven</i> , <i>caven</i> , <i>beven</i> , <i>moven</i> , <i>veven</i> o <i>treven</i> en lloc de <i>deuen</i> , <i>cauen</i> , <i>mouen</i> , <i>veuen</i> i <i>treuen</i> , respectivament. Es tracta de formes que no són acceptables en els registres formals.	128
Adopció de la marca <i>-igu-</i> (o <i>-egu-</i>) de determinades formes verbals de subjuntiu.	MV	9.4.4.2. No són acceptables en els registres formals altres tipus de formes col·loquials de present de subjuntiu d'ús bastant residual; [...] les formes de les persones 4 i 5 preses de l'imperfet de subjuntiu i emprades amb el segment amb velar <i>-igu-</i> (o <i>-egu-</i>) emprades en alguns parlars baleàrics i, en menor mesura, també en altres de nord-occidentals (1 <i>càntiga</i> , <i>bàtiga</i> o <i>bàtega</i> , <i>séntiga</i> ; 2 <i>càntigues</i> , <i>bàtigues</i> o <i>bategues</i> , <i>séntigues</i> , etc.). 9.4.4.2. No són acceptables en els registres formals les formes amb les terminacions generals precedides del segment amb velar <i>-igu-</i> , emprades en les conjugacions II i III en alguns parlars baleàrics i, en menor mesura, nord-occidentals: 1 <i>batigués</i> , <i>sentigués</i> ; 2 <i>batiguessis</i> , <i>sentiguessis</i> ; 3 <i>batigués</i> , <i>sentigués</i> ; 4 <i>batiguéssim</i> , <i>sentiguéssim</i> ; 5 <i>batiguéssiu</i> , <i>sentiguéssiu</i> ; 6 <i>batiguessin</i> , <i>sentiguessin</i> .	266
Adopció de la forma analògica amb [sk] per part d'alguns verbs.	MV	9.6.1.4. La proximitat formal existent entre alguns verbs velaritzats i els verbs analitzats en aquest apartat explica, d'altra banda, que en la llengua parlada es donin canvis d'una classe a l'altra, no acceptables en els registres formals. El verb <i>complaure</i> , per exemple, adopta col·loquialment a vegades les formes analògiques amb el grup [sk] (per exemple, <i>complasc</i> , <i>complasqui</i> , <i>complascut</i>) en lloc de les velaritzades (<i>complac</i> , <i>complagui</i> , <i>complagut</i>); i el mateix s'esdevé amb el verb <i>parèixer</i> i els seus derivats en alguns parlars baleàrics.	326
Formació d'infinitius de la conjugació II analògics amb els infinitius rizotònics.	MV	9.6.4. La quasi totalitat dels verbs de la conjugació II tenen formes rizotòniques en l'infinitiu (<i>batre</i> , <i>beure</i> , <i>créixer</i> , <i>córrer</i> , <i>molldre</i> , <i>prendre</i> , <i>rebre</i> , <i>vèncer</i> , etc.). Un petit grup de verbs d'aquesta conjugació tenen, però, formes arrizotòniques i acaben en <i>-er</i> tònic, que alternen en alguns casos amb formes	346

		<p>rizotòniques. Pertanyen a aquest grup els verbs <i>haver, poder, saber, soler, voler; cabre o caber, caldre o caler, doldre o doler</i> i <i>valdre o valer</i>.</p> <p>El caràcter residual d'aquests infinitius justifica l'existència dels dobles esmentats o la de l'auxiliar <i>haver</i> i el verb transitiu <i>heure</i> o <i>haure</i> 'esdevenir posseïdor, abastar', que també coneix l'infinitiu <i>haver</i> (com en el refrany <i>La guineu, quan no les pot haver, diu que són verdes</i>). La mateixa anomalia, d'altra banda, explica la formació col·loquialment d'infinitius analògics i no acceptables en els registres formals del tipus <i>sebre</i> 'saber' (en parlars baleàrics) o <i>soldre</i> 'soler' i <i>voldre</i> 'voler' (en alguns parlars nord-occidentals).</p>	
--	--	---	--

Acceptable en la llengua oral, fora dels registres (escrits) més formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Pervivència de les formes pronominals plenes davant del verb <i>me, te, se</i> i <i>ne</i> .	MP	8.3.2. En la llengua antiga, les formes plenes (<i>me, te, se, ne, lo, los, nos, vos</i>) també s'usaven davant el verb, en lloc de les reforçades (<i>em, et, es, en, el, els, ens</i>) i de la reduïda <i>us</i> , quan el pronom no se sil·labificava amb el verb ni amb el mot precedent. [...] es mantenen amb més o menys vitalitat en diferents parlars; les formes <i>me, te, se</i> i <i>ne</i> , en part del baleàric i del valencià i en algun altre parlar (<i>ne tinc, me parla, se cansa</i>). [...] acceptable en la llengua oral en els parlars en què es mantenen, però en la llengua escrita més formal són preferibles les formes reforçades i la reduïda <i>us</i> paral·leles.	189
Pervivència de la forma pronominal plena <i>vos</i> .	MP	8.3.2. En la llengua antiga, les formes plenes (<i>me, te, se, ne, lo, los, nos, vos</i>) també s'usaven davant el verb, en lloc de les reforçades (<i>em, et, es, en, el, els, ens</i>) i de la reduïda <i>us</i> , quan el pronom no se sil·labificava amb el verb ni amb el mot precedent. [...] es mantenen amb més o menys vitalitat en diferents parlars; [...] la forma <i>vos</i> , en valencià, en baleàric i en altres parlars, tant davant del verb (<i>vos comprenc</i>) com darrere de verb acabat en vocal (<i>escriure-vos</i>). [...] acceptable en la llengua oral en els parlars en què es mantenen, però en la llengua escrita més formal són preferibles les formes reforçades i la reduïda <i>us</i> paral·leles.	195
Pervivència de la variant <i>mos</i> de la forma pronominal plena <i>nos</i> .	MP	8.3.2. No perviu, en canvi, la forma <i>nos</i> , però sí la variant col·loquial <i>mos</i> , que en parlars nord-occidentals, valencians i baleàrics s'usa tant anteposada com posposada al verb (<i>mos mira, mira-mos</i>). La forma <i>mos</i> no transcendeix a l'escriptura i no	199

		és adequada en els registres formals.	
Desplaçament de l'accent en les combinacions d'un verb i un o més pronoms posposats.	MP	8.5.1. En la llengua oral, fora dels registres formals [...]. En alguns parlars baleàrics i septentrionals es dona un desplaçament de l'accent a la darrera síl·laba del grup format pel verb i el pronom o pronoms posposats: <i>porta'l</i> (pronunciat amb accent damunt la <i>a</i>), <i>posau-n'hi</i> (amb accent damunt la <i>i</i>), <i>porta-me'n</i> (amb accent damunt la <i>e</i>). Tanmateix, l'accent no sempre recau sobre els pronoms femenins <i>la</i> i <i>les</i> , i aleshores es desplaça cap a la síl·laba que els precedeix: <i>posa-la/les</i> (amb accent damunt la <i>a</i> final del verb) i <i>posa-te-la/les</i> (amb accent damunt la <i>e</i> del pronom <i>te</i>).	229

3.2.5.1. Menorquí

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Predomini de la vibrant per sobre la bategant.	FC	4.2.6. Totes dues consonants presenten variació entre parlars en posició de coda, ja sigui final, davant de pausa (<i>som al bar, té cura de la llar, gairebé mor</i>), ja sigui seguida de consonant en coda complexa (<i>forn, ferm, tirs</i>), o seguida de la consonant inicial de la síl·laba següent (<i>bar petit, amor passional; parlament, Sadurní, morta; fer-se</i>). En aquests contextos, la consonant bategant predomina en els parlars valencians, en mallorquí i eivissenc i en una part del nord-occidental, mentre que la vibrant predomina a la resta de parlars. NO RESTRICCIÓ	93
Manteniment del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva.	FC	4.3.2. En menorquí [...] <i>camp, llamp</i> [mp]; <i>vent, sant, profund</i> [ɲt]; <i>malalt, molt</i> [ɫt]. [...] és sistemàtica la preservació de l'oclusiva, tant davant de pausa com quan la segueix un mot que comença per vocal (<i>camp obert, romp això</i> [mp]; <i>pont inestable, sent ocells</i> [ɲt]; <i>molt animat, he resolt el problema</i> [ɫt]) i l'elisió quan va seguida de la marca flexiva -s (<i>camps, romps</i> [m]; <i>ponts</i> [n]; <i>molts, resolts</i> [l]) o d'un mot començat per consonant (<i>camp treballat</i> [m]; <i>pont romànic</i> [n]; <i>no hem resolt cap</i>	115

		<i>problema</i> [1]). NO RESTRICCIÓ	
Absència d'aproximantització d'oclusives.	FC	4.4.3.3. En determinats parlars, sobretot aquells en els quals es manté la /v/, com ara el baleàric, l'alguerès i certs parlars valencians, són freqüents les realitzacions de [b] oclusiva, sobretot en posició postvocàlica (<i>acabar</i> [b]), que preserven el contrast entre /b/ i /v/. El manteniment del mode d'articulació oclusiu també es pot donar en altres contextos, com ara després de semivocal (<i>mou barques</i> [b]), lateral (<i>malbé</i> [b]), sibilant (<i>dues bosses</i> [b]) i, en menor mesura, després de ròtica (<i>carbó</i> [b]). [...] El manteniment del mode d'articulació oclusiu de [d] i [g] també és possible en aquests mateixos contextos en mallorquí i menorquí, sobretot en parlants d'edat avançada i en pronúncies més aviat emfàtiques. La realització oclusiva és, així mateix, l'habitual en alguerès en posició postconsonàntica. En la resta de parlars, però, hi ha molta variació entre les realitzacions oclusives i les realitzacions aproximants. NO RESTRICCIÓ	157
Dissimilació de fricativa alveolar en contacte amb fricativa alveolar o palatal.	FC	4.4.3.4. A diferència del que ocorre en la major part de parlars, en mallorquí i menorquí, el contacte d'una fricativa alveolar i una fricativa alveolar o palatoalveolar es resol amb una dissimilació per la qual la primera consonant esdevé oclusiva. Aquesta consonant, en contacte amb la fricativa en segona posició, dona com a resultat una consonant africada geminada (<i>dos sons</i> [tts], <i>dos jocs</i> [ddʒ], <i>dos xalets</i> [ttʃ]). El procés es produeix entre mots (<i>compres sabates</i> [tts]) i entre el prefix i la base (<i>descentrar</i> [tts], <i>desxifrar</i> [ttʃ], <i>desgelar</i> [ddʒ]), i explica la presència d'africades corresponents a les seqüències gràfiques <i>sc</i> en posició interior de mot (<i>ascensor</i> , <i>piscina</i> , <i>escena</i> [tts]). No afecta, però, els mots compostos amb <i>cent</i> , que es resolen amb simplificació: <i>dos-cents</i> , <i>tres-cents</i> [s]. NO RESTRICCIÓ	163
Simplificació de grups consonàntics finals seguits d'un mot començat per consonant.	FC	4.4.3.5. En les varietats en què no actua la simplificació de grups consonàntics finals (<i>camp</i> [mp], <i>pont</i> [ɲt], <i>molt</i> [ɫt]), és sistemàtica l'elisió de l'oclusiva quan la segueix un mot que comença per consonant (<i>camp llaurat</i> [m], <i>pont segur</i> [n], <i>molt proper</i> [l]). Semblantment, els parlars que no redueixen el grup final de nasal	166

		seguida d'oclusiva velar ho fan, d'una manera general, quan el segueix un mot començat per consonant (<i>sang freda</i> [ɲf]). NO RESTRICCIÓ	
Elisió de nasal o sibilant de grup consonàntic final seguits d'un mot començat per consonant.	FC	4.4.3.5. Els parlars que més tendeixen a fer les simplificacions en posició interior de mot en casos com <i>inscriure</i> i <i>explicar</i> també la fan quan els mateixos grups consonàntics (de nasal o oclusiva seguides de sibilant) es troben en posició final de mot i van seguits d'un mot començat per consonant: <i>tens por</i> , <i>pocs carrers</i> [s]. Aquestes realitzacions són freqüents en els parlars valencians i en menorquí. NO RESTRICCIÓ	170
Elisió de la part oclusiva de les africades.	FC	4.4.3.5. En alguns parlars valencians i en menorquí, és freqüent que les africades perdin la part oclusiva quan es troben en posició final seguides d'un mot que comença per consonant: <i>vaig caure</i> [ʃ], <i>faig promeses</i> [ʃ]. NO RESTRICCIÓ	173
Escissió de la nasal palatal seguida de consonant.	FC	4.4.4. Si un segment consonàntic es divideix, en determinades circumstàncies, en dos segments i cadascun manté algunes de les característiques del segment original, es parla d'escissió. Això ocorre en mallorquí i menorquí quan les nasals palatals van seguides de consonant, que s'escindeixen en una seqüència formada per una semivocal posterior i una nasal assimilada a la consonant següent: <i>any</i> [ɲ], <i>anys</i> [jɲs], <i>any passat</i> [jɲp]; <i>empeny</i> [ɲ], <i>empenys</i> [jɲs], <i>empeny sa porta</i> [jɲs]; <i>bony</i> [ɲ], <i>bonyes</i> [jɲs], <i>bony petit</i> [jɲp]. NO RESTRICCIÓ	184

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Assimilació regressiva de lloc d'articulació per part de les nasals.	FC	4.4.2.4. Pel que fa a les nasals [...] l'assimilació regressiva [...]. En menorquí, en canvi, només té lloc en posició interior de mot (<i>premsa</i> [ɲ]) i entre mots diferents (<i>banc suec</i> , <i>premsa porta</i> [ɲ]). [...] es tracta de fenòmens col·loquials que s'eviten en els registres formals.	138
Escissió de la nasal palatal final seguida de consonant en una semivocal palatal i una nasal.	FC	4.4.2.4. La nasal palatal seguida de consonant experimenta una escissió que dona com a resultat una semivocal palatal seguida de nasal, que també s'assimila al lloc	140

		d'articulació de la consonant que la segueix (<i>any passat</i> [jm], <i>any sencer</i> [jn]). [...] es tracta de fenòmens col·loquials que s'eviten en els registres formals.	
Assimilació de lloc d'articulació d'oclusives.	FC	4.4.2.4. Els mateixos parlars comentats presenten assimilacions de lloc d'articulació de les oclusives que afecten altres llocs d'articulació, a banda del dentoalveolar. [...] En mallorquí, menorquí i alguerès, aquesta mena d'assimilacions són sistemàtiques i generals, i no estan condicionades a variables com el registre o el tempo de parla. Així, <i>cap català</i> [kk], <i>cap gorra</i> [gg], <i>poc pacient</i> [pp], <i>poc bromista</i> [bb], <i>cap so</i> [ts], <i>capsa</i> [ts], <i>poc segur</i> [ts] o <i>accident</i> [ts] són realitzacions pròpies del mallorquí i el menorquí. [...] fenòmens col·loquials que s'eviten en els registres formals.	147
Assimilació de mode d'articulació i de punt d'articulació de consonant seguida d'una consonant amb més sonicitat.	FC	4.4.3.2. En mallorquí i menorquí, l'assimilació de mode d'articulació [...] afecta, a grans trets, qualsevol consonant seguida d'una altra consonant que tingui més sonicitat que la primera (excepte en el cas d'obstruent seguida de sibilant), independentment del lloc d'articulació de les dues consonants implicades. [...] sovint impliquen també una assimilació de lloc d'articulació, de manera que hi ha assimilació total: <i>puc nedar</i> [nn], <i>puc llegir</i> [ʎʎ]; <i>dos llits</i> [ʎʎ], <i>dos rius</i> [rr]; <i>un llit</i> [ʎʎ], <i>un iot</i> [jj]. [...] Aquestes assimilacions s'eviten en els registres formals.	151
Assimilació de la ròtica a la lateral en posició interior de mot.	FC	4.4.3.2. També és freqüent en aquests parlars l'assimilació de la <i>r</i> a la lateral següent en posició interior de mot: <i>parlar</i> , <i>perla</i> [ll]. Aquestes assimilacions s'eviten en els registres formals.	153
Semivocalització de les consonants fricatives palatoalveolars seguides de consonant i de les consonants africades seguides de consonant	FC	4.4.3.6. En mallorquí i, menys sistemàticament, en menorquí, les consonants fricatives palatoalveolars seguides de consonant experimenten una semivocalització que dona com a resultat una semivocal palatal (<i>mateix carro</i> , <i>mateix so</i> , <i>peix pudent</i> [j]), de manera que es perd el caràcter sibilant de la	177

contínua.		consonant afectada, però no pas el lloc d'articulació palatal. [...] en menorquí, el procés de semivocalització no acostuma a afectar les consonants africades [...]. Però si la consonant següent és contínua, hi pot haver semivocalització (<i>vaig sentir</i> , <i>vaig riure</i> [j]). [...] Tots aquests processos s'eviten en els registres formals.	
Elisió del moment oclusiu de l'africada final seguida de consonant.	FC	4.4.3.6. En menorquí, el procés de semivocalització no acostuma a afectar les consonants africades, que en aquestes circumstàncies es resolen amb una elisió del moment oclusiu (<i>vaig comprar</i> [ʃ]). [...]Tots aquests processos s'eviten en els registres formals.	178

3.2.5.2. Mallorquí

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Existència d'un sistema vocàlic àton [i], [ə], [o] i [u].	FV	3.2.2. Dins els parlars orientals, el mallorquí presenta l'especificitat que en la sèrie posterior té també la vocal [o], com en occidental, i presenta, per tant, un sistema de quatre vocals, excepte a la vall de Sóller, que té el sistema general de l'oriental. [...] Tots aquests sistemes són plenament acceptables en qualsevol registre dels parlars respectius.	8
Absència de reducció de les vocals mitjanes posteriors [o] i [ɔ] en altes [u].	FV	3.3.1.1. El mallorquí presenta l'especificitat que les vocals mitjanes de la sèrie posterior ([o] i [ɔ]) no esdevenen altes, excepte a la vall de Sóller. [...] la [o] manté el timbre (<i>córrer</i> [ó] / <i>corrent</i> [o]) i la [ɔ] es redueix a [o] (<i>posa</i> [ɔ] / <i>posar</i> [o]). NO RESTRICCIÓ	15
Absència de reducció de les vocals mitjanes quan perden l'accent per un procés de derivació i en alguns verbs que tenen [é] en les formes amb radical tònic.	FV	3.3.1.2. El mallorquí mostra resistència a la reducció completa de les vocals mitjanes de la sèrie anterior quan perden l'accent per un procés de derivació [...]. La mateixa resistència mostren una sèrie de verbs com <i>aixecar</i> , <i>cremar</i> , <i>deixar</i> , <i>llepar</i> , <i>pesar</i> , <i>quedar</i> o <i>vessar</i> , que tenen una [é] en les formes amb radical tònic (<i>aixeca</i> , <i>aixeques</i> , etc., amb [é]) i mantenen el timbre de la vocal en les formes amb radical àton (<i>aixecar</i> , <i>aixecava</i> , etc., amb [e]). NO RESTRICCIÓ	21
Tancament de <i>o</i> àtona en <i>u</i> en contextos de síl·laba	FV	3.3.4.1. Dels que tenen un ús més general o dels que tenen un ús més	35

àtona seguida d'una síl·laba tònica amb [i], seguida d'una síl·laba tònica amb [u], o precedida d'una consonant palatoalveolar.		restringit, però que són acceptables. [...] En mallorquí, és força general el tancament de la <i>o</i> àtona en <i>u</i> quan es troba en síl·laba àtona seguida d'una síl·laba tònica amb [i] i, més esporàdicament, seguida d'una síl·laba tònica amb [u]: <i>conill, cosí, coixí, tossir, comú</i> [u]. [...] També és habitual el tancament de la <i>o</i> àtona en <i>u</i> quan la <i>o</i> va precedida d'una consonant palatoalveolar, com en <i>Josep, Joan o joventut</i> [u].	
Substitució de les oclusives i aproximants velars ([k], [g] i [ɣ]) per les oclusives i aproximants palatals corresponents ([c], [ç] i [j]).	FC	4.2.1. En bona part del mallorquí, la sèrie velar d'oclusiva sorda, oclusiva sonora i aproximant ([k], [g] i [ɣ]) és substituïda per la sèrie d'oclusives i aproximants palatals corresponent ([c], [ç] i [j]): <i>cavall</i> , [c], <i>gall</i> [ç], <i>fogueros</i> [j]. La substitució es produeix en qualsevol posició, excepte davant de vocal posterior [ɔ], [o], [u]), bategant o lateral. NO RESTRICCIÓ	61
Predomini de la bategant per sobre la vibrant.	FC	4.2.6. Totes dues consonants presenten variació entre parlars en posició de coda, ja sigui final, davant de pausa (<i>som al bar, té cura de la llar, gairebé mor</i>), ja sigui seguida de consonant en coda complexa (<i>forn, ferm, tirs</i>), o seguida de la consonant inicial de la síl·laba següent (<i>bar petit, amor passional; parlament, Sadurní, morta; fer-se</i>). En aquests contextos, la consonant bategant predomina en els parlars valencians, en mallorquí i eivissenc i en una part del nord-occidental, mentre que la vibrant predomina a la resta de parlars. NO RESTRICCIÓ	87
Pronunciació amb [w] de la /v/ en posició final de les formes de primera persona del present d'indicatiu de verbs de la conjugació I.	FC	4.3.1. Formes de primera persona del present d'indicatiu de verbs de la conjugació I. [...] algun parlar mallorquí en què aquestes formes també es pronuncien amb [w]. 4.3.5. Hi ha, però, algun parlar mallorquí en què aquestes formes també es pronuncien amb [w]: <i>lle[w], arxi[w]</i> . NO RESTRICCIÓ	103
Manteniment del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva.	FC	4.3.2. En mallorquí [...], és sistemàtica la preservació de l'oclusiva, tant davant de pausa com quan la segueix un mot que comença per vocal (<i>camp obert, romp això</i> [mp]; <i>pont inestable, sent ocells</i> [ɲt]; <i>molt animat, he resolt el problema</i> [lt]) i l'elisió quan va	114

		seguida de la marca flexiva -s (<i>camp</i> s, <i>romp</i> s [m]; <i>pont</i> s [n]; <i>molts</i> , <i>resolt</i> s [l]) o d'un mot començat per consonant (<i>camp</i> treballat [m]; <i>pont</i> romànic [n]; <i>no hem resolt</i> cap problema [l]). NO RESTRICCIÓ	
Absència d'aproximantització d'oclusives.	FC	4.4.3.3. En determinats parlars, sobretot aquells en els quals es manté la /v/, com ara el baleàric, l'alguerès i certs parlars valencians, són freqüents les realitzacions de [b] oclusiva, sobretot en posició postvocàlica (<i>acabar</i> [b]), que preserven el contrast entre /b/ i /v/. El manteniment del mode d'articulació oclusiu també es pot donar en altres contextos, com ara després de semivocal (<i>mou barques</i> [b]), lateral (<i>malbé</i> [b]), sibilant (<i>dues bosses</i> [b]) i, en menor mesura, després de ròtica (<i>carbó</i> [b]). [...] El manteniment del mode d'articulació oclusiu de [d] i [g] també és possible en aquests mateixos contextos en mallorquí i menorquí, sobretot en parlants d'edat avançada i en pronúncies més aviat emfàtiques. La realització oclusiva és, així mateix, l'habitual en alguerès en posició postconsonàntica. En la resta de parlars, però, hi ha molta variació entre les realitzacions oclusives i les realitzacions aproximants. NO RESTRICCIÓ	156
Dissimilació de fricativa alveolar en contacte amb fricativa alveolar o palatal.	FC	4.4.3.4. A diferència del que ocorre en la major part de parlars, en mallorquí i menorquí, el contacte d'una fricativa alveolar i una fricativa alveolar o palatoalveolar es resol amb una dissimilació per la qual la primera consonant esdevé oclusiva. Aquesta consonant, en contacte amb la fricativa en segona posició, dona com a resultat una consonant africada geminada (<i>dos sons</i> [tts], <i>dos jocs</i> [ddʒ], <i>dos xalets</i> [tʃ]). El procés es produeix entre mots (<i>compres sabates</i> [tts]) i entre el prefix i la base (<i>descentrar</i> [tts], <i>desxifrar</i> [tʃ], <i>desgelar</i> [ddʒ]), i explica la presència d'africades corresponents a les seqüències gràfiques <i>sc</i> en posició interior de mot (<i>ascensor</i> , <i>piscina</i> , <i>escena</i> [tts]). No afecta, però, els mots compostos amb <i>cent</i> , que es resolen amb simplificació: <i>dos-cents</i> , <i>tres-cents</i> [s]. NO RESTRICCIÓ	162
Realització amb ròtica llarga [rr] el context de sibilant seguida de ròtica	FC	4.4.3.4. En el cas de la sibilant alveolar seguida d'una ròtica, el resultat pot ser també una vibrant	164

		(<i>més raó, Israel</i> [r]), una aproximant alveolar seguida de la vibrant ([r]) i, en mallorquí i menorquí, una ròtica llarga ([rr]). NO RESTRICCIÓ	
Simplificació de grups consonàntics finals seguits d'un mot començat per consonant.	FC	4.4.3.5. En les varietats en què no actua la simplificació de grups consonàntics finals (<i>camp</i> [mp], <i>pont</i> [ɲt], <i>molt</i> [lt]), és sistemàtica l'elisió de l'oclusiva quan la segueix un mot que comença per consonant (<i>camp llaurat</i> [m], <i>pont segur</i> [n], <i>molt proper</i> [l]). Semblantment, els parlars que no redueixen el grup final de nasal seguida d'oclusiva velar ho fan, d'una manera general, quan el segueix un mot començat per consonant (<i>sang freda</i> [ɲf]). NO RESTRICCIÓ	167
Escissió de la nasal palatal seguida de consonant.	FC	4.4.4. Si un segment consonàntic es divideix, en determinades circumstàncies, en dos segments i cadascun manté algunes de les característiques del segment original, es parla d'escissió. Això ocorre en mallorquí i menorquí quan les nasals palatals van seguides de consonant, que s'escindeixen en una seqüència formada per una semivocal posterior i una nasal assimilada a la consonant següent: <i>any</i> [ɲ], <i>anys</i> [jns], <i>any passat</i> [jmp]; <i>empeny</i> [ɲ], <i>empenys</i> [jns], <i>empeny sa porta</i> [jns]; <i>bony</i> [ɲ], <i>bonyes</i> [jns], <i>bony petit</i> [jmp]. NO RESTRICCIÓ	183

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Assimilació regressiva de lloc d'articulació per part de les nasals.	FC	4.4.2.4. Pel que fa a les nasals, en mallorquí, l'assimilació regressiva es dona en totes les posicions: en posició interior de mot (<i>premsa</i> [ɲ]), en posició final de mot (<i>bancs</i> [ɲ], <i>prems</i> [ɲ]) i entre mots diferents (<i>banc suec, prem sa porta</i> [ɲ]). [...] es tracta de fenòmens col·loquials que s'eviten en els registres formals.	137
Escissió de la nasal palatal final seguida de consonant en una semivocal palatal i una nasal.	FC	4.4.2.4. La nasal palatal seguida de consonant experimenta una escissió que dona com a resultat una semivocal palatal seguida de nasal, que també s'assimila al lloc d'articulació de la consonant que la segueix (<i>any passat</i> [jm], <i>any sencer</i> [jn]). [...] es tracta de fenòmens	139

		col·loquials que s'eviten en els registres formals.	
Assimilació de lloc d'articulació d'oclusives.	FC	4.4.2.4. Els mateixos parlars comentats presenten assimilacions de lloc d'articulació de les oclusives que afecten altres llocs d'articulació, a banda del dentoalveolar. [...] En mallorquí, menorquí i alguerès, aquesta mena d'assimilacions són sistemàtiques i generals, i no estan condicionades a variables com el registre o el tempo de parla. Així, <i>cap català</i> [kk], <i>cap gorra</i> [gg], <i>poc pacient</i> [pp], <i>poc bromista</i> [bb], <i>cap so</i> [ts̄], <i>capsa</i> [ts̄], <i>poc segur</i> [ts̄] o <i>accident</i> [ts̄] són realitzacions pròpies del mallorquí i el menorquí; i <i>taps</i> , <i>caps</i> , <i>amics</i> , <i>rics</i> , <i>grocs</i> , amb [ts̄], són realitzacions característiques del mallorquí i l'alguerès. [...] fenòmens col·loquials que s'eviten en els registres formals.	146
Assimilació de mode d'articulació i de punt d'articulació de consonant seguida d'una consonant amb més sonicitat.	FC	4.4.3.2. En mallorquí i menorquí, l'assimilació de mode d'articulació [...] afecta, a grans trets, qualsevol consonant seguida d'una altra consonant que tingui més sonicitat que la primera (excepte en el cas d'obstruent seguida de sibilant), independentment del lloc d'articulació de les dues consonants implicades. [...] sovint impliquen també una assimilació de lloc d'articulació, de manera que hi ha assimilació total: <i>puc nedar</i> [nn], <i>puc llegir</i> [λλ]; <i>dos llits</i> [λλ], <i>dos rius</i> [rr]; <i>un llit</i> [λλ], <i>un iot</i> [jj]. [...] Aquestes assimilacions s'eviten en els registres formals.	150
Assimilació de la ròtica a la lateral en posició interior de mot.	FC	4.4.3.2. També és freqüent en aquests parlars l'assimilació de la <i>r</i> a la lateral següent en posició interior de mot: <i>parlar</i> , <i>perla</i> [ll]. Aquestes assimilacions s'eviten en els registres formals.	152
Reducció de grups consonàntics finals que aporten informació morfològica.	FC	4.4.3.5. En mallorquí, en què les restriccions sobre les codex són molt estrictes, qualsevol grup consonàntic final de més d'una consonant es redueix a una de sola, la més propera al nucli, quan el mot següent comença per consonant, fins i tot quan això implica l'elisió d'una sibilant: <i>nins cridant</i>	171

		[ŋ], <i>calcs perfectes</i> [l], <i>parcs barcelonins</i> [r]. En els registres formals s'evita la pèrdua d'informació morfològica en casos com <i>He vist aquells nins cridant</i> .	
Semivocalització de les consonants fricatives palatoalveolars i de les africades seguides de consonant.	FC	4.4.3.6. En mallorquí [...], les consonants fricatives palatoalveolars seguides de consonant experimenten una semivocalització que dona com a resultat una semivocal palatal (<i>mateix carro, mateix so, peix pudent</i> [j]), de manera que es perd el caràcter sibilant de la consonant afectada, però no pas el lloc d'articulació palatal. [...] en mallorquí també afecta d'una manera sistemàtica les consonants africades seguides de consonant (<i>faig classe, vaig comprar</i> [j]) i es troba en el límit entre el radical i les marques flexives (<i>mateixs, peixs, passeigs, serveixs</i> [js]). [...] Tots aquests processos s'eviten en els registres formals.	176
Canvi de fricativa alveolar seguida de consonant a aproximant alveolar [ɹ].	FC	4.4.3.6. En mallorquí també és freqüent un procés de rotacisme pel qual la consonant s seguida de consonant sonora esdevé aproximant alveolar (<i>dos dies, dues barques</i> [ɹ]). Tots aquests processos s'eviten en els registres formals.	180
Centralització de la lateral palatal seguida de la marca de plural -s i precedida de la vocal e.	FC	4.4.3.7. S'evita en els registres formals [...] en una part del mallorquí quan la consonant lateral palatal va seguida de la marca de plural -s i precedida de la vocal e, context en què es despalatalitza: <i>anells</i> [l] (cf. <i>anell</i> [ʎ], <i>capells</i> [l] (cf. <i>capell</i> [ʎ], <i>ells</i> [l] (cf. <i>ell</i> [ʎ]).	182
Anteposició del pronom d'acusatiu de tercera persona als pronoms de primera o segona persona de complement indirecte.	MP	8.4.1. No són pròpies dels registres formals [...] es donen col·loquialment en alguns parlars [...]. En mallorquí, l'anteposició del pronom d'acusatiu de tercera persona (<i>el, la, els, les</i>) als pronoms de primera o segona persona en funció del complement indirecte. Així, <i>Porta-les-le</i> (pel general <i>Porta-me-les</i>) o <i>El me donen</i> (pel general <i>Me'l donen</i>).	205

3.2.5.2.1. Vall de Sóller

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Existència d'un sistema vocàlic àton [i], [ə] i [u].	FV	3.2.2. Dins els parlars orientals, el mallorquí presenta l'especificitat que en la sèrie posterior té també la vocal [o], com en occidental, i presenta, per tant, un sistema de quatre vocals, excepte a la vall de Sóller, que té el sistema general de l'oriental. [...] Tots aquests sistemes són plenament acceptables en qualsevol registre dels	9

		parlars respectius.	
--	--	---------------------	--

3.2.5.3. Eivissenc (i formenterer)

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Predomini de la bategant per sobre la vibrant.	FC	4.2.6. Totes dues consonants presenten variació entre parlars en posició de coda, ja sigui final, davant de pausa (<i>som al bar, té cura de la llar, gairebé mor</i>), ja sigui seguida de consonant en coda complexa (<i>forn, ferm, tirs</i>), o seguida de la consonant inicial de la síl·laba següent (<i>bar petit, amor passional; parlament, Sadurní, morta; fer-se</i>). En aquests contextos, la consonant bategant predomina en els parlars valencians, en mallorquí i eivissenc i en una part del nord-occidental, mentre que la vibrant predomina a la resta de parlars. NO RESTRICCIÓ	88
Simplificació del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva homorgàniques.	FC	4.3.2. En eivissenc [...] els grups consonàntics finals integrats per una nasal o una lateral seguides d'oclusiva experimenten un procés de simplificació si les consonants són homorgàniques, això és, si tenen el mateix lloc d'articulació. NO RESTRICCIÓ	108
Conservació de la nasal alveolar seguida de la marca de plural en mots plans.	FC	4.3.3.2. En les formes flexives en què el radical va seguit de la marca de plural -s, la nasal s'ha perdut en bona part de l'àmbit lingüístic (<i>homes, verges, joves, orfes, ases</i>), però es conserva amb més o menys vitalitat en eivissenc [...]: <i>hòmens, vèrgens, jóvens, òrfens, àsens</i> . En aquests parlars, les formes de plural amb nasal són acceptables en tots els registres.	121
Utilització de les variants simples del passat.	MV	9.5.2. En la llengua parlada [...] les simples es mantenen només en alguns parlars valencians i eivissencs, en convivència amb les perifràstiques. NO RESTRICCIÓ	297
Existència de les formes del present de subjuntiu	MV	9.6.1.1. Els verbs <i>saber</i> i <i>cabre</i> tenen formes velaritzades en el present de	312

dels verbs <i>saber</i> i <i>cabre</i> sense consonant velar.		subjuntiu (<i>sàpiga</i> i <i>càpiga</i>), i el primer, també en l'imperatiu (2 <i>sàpigues</i> , 5 <i>sapigueu</i>). En parlars valencians i en eivissenc, tanmateix, es mantenen les formes antigues sense consonant velar (<i>sàpia</i> i <i>càpia</i>). NO RESTRICCIÓ	
---	--	--	--

Col·loquial, no adequat en els registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Simplificació del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva seguit de vocal.	FC	4.3.2. En els parlars amb simplificació dels grups de nasal o lateral més oclusiva, es produeix també simplificació quan aquests grups precedeixen un mot que comença per vocal: <i>malalt esperançat</i> [l], <i>tomb inesperat</i> [m], <i>vent intens</i> [n]. En canvi, es manté el grup consonàntic quan el grup és final de proclític (<i>amb ell</i> , <i>amb això</i> [mb]) i, generalment també, quan és final de mot seguit d'enclític (<i>interromp-ho</i> [mp]; <i>anant-hi</i> , <i>fent-ho</i> [nt], però [n] en algun parlar). Hi ha vacil·lació, tanmateix, en construccions més o menys fixades del tipus <i>cent anys</i> , <i>sant Andreu</i> o <i>sant Antoni</i> . En tots aquests darrers casos, és preferible evitar l'elisió en els registres formals.	113

3.3. Occidental

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Existència d'un sistema vocàlic àton [i], [e], [a], [o] i [u].	FV	3.2.2. En posició àtona, tots els parlars presenten un sistema vocàlic reduït, és a dir, amb menys vocals que en el sistema tònic. Els més generals són [...] i el dels parlars occidentals, reduït a cinc vocals ([i], [e], [a], [o] i [u]). [...] Tots aquests sistemes són plenament acceptables en qualsevol registre dels parlars respectius.	7
Reducció vocàlica de la vocal mitjana oberta anterior en [e] i de la	FV	3.3.1.1. En la majoria de parlars occidentals, la vocal mitjana oberta de la sèrie anterior ([ɛ]) esdevé [e] i la de	13

vocal mitjana oberta posterior en [o], en posició àtona.		la sèrie posterior ([ɔ]) esdevé [o] en posició àtona. NO RESTRICCIÓ	
Absència d'obertura de les vocals mitjanes tòniques en el context de [j] davant la consonant palatoalveolar fricativa sorda.	FV	3.3.2. Hi ha un procés actiu regular d'obertura que actua en els casos següents: [...] b) En els elements nominals amb [i] en la síl·laba següent a la tònica. [...] No té aquest efecte la [j] que apareix en la majoria de parlars occidentals i en algun altre davant la consonant palatoalveolar fricativa sorda, context en el qual pot aparèixer regularment la vocal mitjana tancada: <i>peix, deixa</i> [ej]; <i>coix, boix</i> [oj]. NO RESTRICCIÓ	22
Existència de la [e] com a vocal de suport.	FV	3.3.3. Com a vocal de suport s'usa la <i>e</i> , pronunciada [e] en els parlars occidentals. NO RESTRICCIÓ	26
Realització [e] de la /a/ en síl·laba final travada.	FV	3.3.4.1. [...] dels que tenen un ús més general o dels que tenen un ús més restringit, però que són acceptables. Històricament, la <i>a</i> àtona final es convertí en <i>e</i> en síl·laba travada, i provocà l'alternança d'aquestes dues vocals en formes d'un mateix paradigma; per exemple, <i>casa</i> enfront de <i>cases</i> o <i>cantava</i> enfront de <i>cantaves, cantàvem, cantàveu</i> i <i>cantaven</i> . En els parlars occidentals, que diferencien [a] i [e] en síl·laba àtona, aquesta alternança es pot analitzar sincrònicament com un procés que converteix la /a/ en [e] en síl·laba final travada.	34
Tancament de <i>o</i> àtona en <i>u</i> en contextos de síl·laba àtona seguida d'una síl·laba tònica amb [i] o seguida d'una síl·laba tònica amb [u].	FV	3.3.4.1. [...] dels que tenen un ús més general o dels que tenen un ús més restringit, però que són acceptables. [...] en alguns parlars occidentals, és força general el tancament de la <i>o</i> àtona en <i>u</i> quan es troba en síl·laba àtona seguida d'una síl·laba tònica amb [i] i, més esporàdicament, seguida d'una síl·laba tònica amb [u]: <i>conill, cosí, coixí, tossir, comú</i> [u].	36
Fusió, elisió, creació d'un hiat o d'un diftong en cas de contacte vocàlic.	FV	3.4. En els parlars que no redueixen les vocals <i>a, e</i> i <i>o</i> en síl·laba àtona, aquestes es fusionen amb la tònica si les vocals són idèntiques: <i>germà animat</i> [à], <i>café elegant</i> [è], <i>patró oblidat</i> [ò]. Si la segona és una <i>e</i> travada, generalment s'elideix: <i>germà estudiós</i> [à], <i>patró estàndard</i> [ò], <i>allí</i>	52

		<i>esperaven</i> [i]. En la resta de casos el contacte se sol resoldre amb hiat si la segona és una <i>a</i> : <i>patró aparent</i> [ò.a], <i>allí anava</i> [i.a]; o bé amb diftong si la segona és una vocal mitjana: <i>germà egoista</i> [àɛ], <i>patró emocional</i> [òɛ], <i>café original</i> [èɔ]. NO RESTRICCIÓ	
Creació d'un hiat o fusió de les vocals en contacte entre mots en què la primera vocal és àtona i la segona és tònica.	FV	3.4. En els parlars que no redueixen les vocals <i>a</i> , <i>e</i> i <i>o</i> , el grup també se sol pronunciar amb hiat: <i>problema òptic</i> [a.ó], <i>hora extra</i> [a.é], <i>home indi</i> [e.í], <i>pare únic</i> [e.ú], <i>gerro àrab</i> [o.á]. Com en el cas anterior, si les vocals són semblants, també es poden fusionar en una de sola: <i>puma àgil</i> [a.á]/[a], <i>article extra</i> [e.é]/[é], <i>número onze</i> [o.ó]/[ó], <i>ferro òptim</i> [o.ó]/[ó]. NO RESTRICCIÓ	54
Formació d'un diftong quan les vocals <i>a</i> , <i>e</i> i <i>o</i> es combinen amb una vocal alta i ambdues vocals són àtones.	FV	3.4. En els parlars sense reducció de <i>a</i> , <i>e</i> i <i>o</i> àtones, quan aquestes vocals es combinen amb una vocal alta, se sol formar diftong, decreixent o creixent: <i>cosa urgent</i> [aw], <i>producte inflamable</i> [ej], <i>ferro usat</i> [ow]; <i>individu astut</i> [wa], <i>residu enorme</i> [we], <i>pati obert</i> [jo]. En altres combinacions també se solen pronunciar amb diftong: <i>roba oblidada</i> [aɔ], <i>home ocupat</i> [ɛo], <i>lavabo antic</i> [ɔa], <i>pobre amic</i> [ɛa]. NO RESTRICCIÓ	56
Pronunciació [z] del sufix <i>-itz(ar)</i> .	FC	4.2.3. En el cas dels mots amb el sufix <i>-itz(ar)</i> és igualment acceptable la pronúncia com a [z] que aquest sufix presenta en parlars occidentals i baleàrics (<i>normalitzar</i> , <i>normalització</i> [z]).	66
Absència de fricatives palatolaveolars en posició inicial de mot i interior de mot postconsonàntica.	FC	4.2.3.1. En els parlars occidentals i el Camp de Tarragona, en canvi, les consonants africades palatoalveolars [dʒ] i [tʃ] no presenten restriccions d'ocurrència especials, però sí les fricatives palatoalveolars [ʒ] i [ʃ]. Aquests darrers sons no apareixen d'una manera general ni en posició inicial de mot ni en posició interior de mot postconsonàntica, en què ho fan, en canvi, les africades corresponents: <i>gerani</i> , <i>ginebra</i> , <i>jardí</i> , <i>Jordi</i> [dʒ]; <i>xalet</i> , <i>xampany</i> , <i>Xavier</i> , <i>xirivia</i> [tʃ]; <i>menjar</i> , <i>penges</i> [dʒ]; <i>xarxa</i> , <i>Conxa</i> [tʃ]. NO RESTRICCIÓ	71

<p>Existència de l'infinitiu amb <i>a</i> dels verbs <i>jaure</i>, <i>traure</i>, <i>haure</i>, <i>nàixer</i> i <i>pàixer</i> i manteniment de la <i>a</i> en la major part del paradigma.</p>	<p>MV</p>	<p>9.6.2. Requereixen un comentari especial uns quants verbs de la conjugació II que tenen un infinitiu amb la vocal <i>e</i> en parlars orientals i en alguns de nord-occidentals (<i>jeure</i>, <i>treure</i>, <i>heure</i>, <i>néixer</i> i <i>péixer</i>), però que mantenen la vocal <i>a</i> etimològica en parlars occidentals, especialment els valencians (<i>jaure</i>, <i>traure</i>, <i>haure</i>, <i>nàixer</i> i <i>pàixer</i>). En parlars occidentals, aquests verbs presenten la vocal <i>a</i> d'una manera sistemàtica en tot el paradigma en el cas dels verbs <i>haure</i>, <i>nàixer</i> i <i>pàixer</i>, i d'una manera molt general en el cas dels verbs <i>jaure</i> i <i>traure</i> (amb l'excepció dels imperfets d'indicatiu, en què les variants clàssiques del tipus <i>jaïa</i>, <i>traïa</i> han estat reemplaçades per les variants rizotòniques <i>jeia</i>, <i>treia</i>, i amb l'excepció també del participi <i>tret</i>). NO RESTRICCIÓ</p>	<p>344</p>
<p>Terminació <i>-in</i> de la persona 2 de l'imperatiu.</p>	<p>MV</p>	<p>9.6.5. Hi ha, finalment, verbs en què la persona 2 de l'imperatiu manté una <i>-n</i> final que ha desaparegut de la persona 3 del present d'indicatiu. Aquest fenomen afecta el verb <i>tenir</i> i els seus derivats i compostos: <i>abstenir-se</i>, <i>atenir-se</i>, <i>capténir-se</i>, <i>carténir</i>, <i>conténir</i>, <i>deténir</i>, <i>entretenir</i>, <i>manténir</i>, <i>menysténir</i>, <i>obtenir</i>, <i>retenir</i>, <i>sostenir</i> i <i>vilténir</i>. Per exemple, 2 <i>mantén</i> (o <i>mantín</i>, en parlars valencians), com a forma d'imperatiu (al costat de <i>mantingues</i>, treta del present de subjuntiu), enfront de 3 <i>manté</i>, com a forma de present d'indicatiu. Actua d'una manera similar el verb simple <i>tenir</i>: al costat de la forma presa del present de subjuntiu, <i>tingues</i>, existeix l'imperatiu <i>ten</i> (o <i>tin</i>, en parlars valencians i nord-occidentals), que coexisteix amb la forma <i>té</i> (coincident amb la persona 3 del present d'indicatiu). [...] Quant a la persona 2, les formes <i>tingues</i> i <i>ten</i> (<i>tin</i>, en parlars occidentals) són equivalents. [...] Per exemple, 3 <i>prevé</i>, com a forma de present d'indicatiu, enfront de 2 <i>prevén</i>, com a forma d'imperatiu</p>	<p>354</p>

		(amb una variant en <i>-vín</i> , en parlars valencians, en el cas dels verbs <i>avenir</i> , <i>desavenir-se</i> , <i>intervenir</i> , <i>prevenir</i> i <i>reconvenir</i> ; per exemple, <i>prevín</i>). NO RESTRICCIÓ	
--	--	---	--

Acceptable, però millor no utilitzar-lo en els registres més formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Existència de l'increment incoatiu amb la vocal <i>i</i> .	MV	9.4.3.2. L'increment incoatiu presenta variacions tant pel que fa a la vocal com pel que fa a la consonant o consonants que el constitueixen. [...] En els parlars occidentals, però, l'increment té, des d'antic, la vocal <i>i</i> (1 <i>servisc</i> o <i>servixo</i> , 2 <i>servixes</i> , 3 <i>servix</i> , etc.; 1 <i>servisca</i> , 2 <i>servisques</i> , etc.). [...] Les formes amb la vocal <i>i</i> en valencià i nord-occidental són igual d'acceptables que les formes amb <i>e</i> , però en els registres formals s'usen preferentment les formes amb <i>e</i> en els casos en què la vocal va seguida de la consonant palatal i no del grup consonàntic (per exemple, <i>serveix</i> en lloc de <i>servix</i>).	255

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Diftongació en [aw] o [əw] de [o] o [u] inicial corresponent a una <i>o</i> gràfica.	FV	3.3.4.2. [...] es perceben com a col·loquials i, per tant, s'eviten en els registres formals. En determinats parlars occidentals, la realització com un diftong [aw] o [əw] de la [o] o [u] inicial corresponent a una <i>o</i> gràfica: <i>oliva</i> , <i>obrir</i> , <i>ofegar</i> , <i>olorar</i> [aw]/[əw].	49

3.3.1. Nord-occidental

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Tancament de la <i>o</i> àtona en <i>u</i> quan va precedida d'una consonant palatoalveolar.	FV	3.3.4.1. [...] dels que tenen un ús més general o dels que tenen un ús més restringit, però que són acceptables. [...] en nord-occidental, també és habitual el tancament de la <i>o</i> àtona en <i>u</i> quan la <i>o</i> va precedida d'una consonant palatoalveolar, com en <i>Josep</i> , <i>Joan</i> o <i>joventut</i> [u].	37
Pronunciació [ɛ] de la <i>a</i>	FV	3.3.4.1. [...] dels que tenen un ús més	38

àtona final.		general o dels que tenen un ús més restringit, però que són acceptables. [...] En nord-occidental, la <i>a</i> àtona final es pronuncia generalment com a [ɛ]: <i>casa, alta, (jo) parlava</i> .	
Pronúncia de [a] en comptes de [e] en síl·laba travada inicial.	FV	3.3.4.1. [...] dels que tenen un ús més restringit, però que són acceptables. [...] En nord-occidental, és bastant general la pronúncia de [a] en comptes de [e] en la síl·laba travada inicial, especialment en mots que comencen per <i>en, em i es</i> (<i>encetar, embut, escoltar</i>) i en altres com <i>sencer i llençol</i> .	40
Predomini de la bategant per sobre la vibrant.	FC	4.2.6. Totes dues consonants presenten variació entre parlars en posició de coda, ja sigui final, davant de pausa (<i>som al bar, té cura de la llar, gairebé mor</i>), ja sigui seguida de consonant en coda complexa (<i>forn, ferm, tirs</i>), o seguida de la consonant inicial de la síl·laba següent (<i>bar petit, amor passional; parlament, Sadurní, morta; fer-se</i>). En aquests contextos, la consonant bategant predomina en els parlars valencians, en mallorquí i eivissenc i en una part del nord-occidental, mentre que la vibrant predomina a la resta de parlars. NO RESTRICCIÓ	89
Simplificació del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva homorgàniques.	FC	4.3.2. En nord-occidental [...] els grups consonàntics finals integrats per una nasal o una lateral seguides d'oclusiva experimenten un procés de simplificació si les consonants són homorgàniques, això és, si tenen el mateix lloc d'articulació. NO RESTRICCIÓ	106
Conservació de la nasal alveolar seguida de la marca de plural en mots plans.	FC	4.3.3.2. En les formes flexives en què el radical va seguit de la marca de plural <i>-s</i> , la nasal s'ha perdut en bona part de l'àmbit lingüístic (<i>homes, verges, joves, orfes, ases</i>), però es conserva amb més o menys vitalitat en nord-occidental [...]: <i>hòmens, vèrgens, jóvens, òrfens, àsens</i> . En aquests parlars, les formes de plural amb nasal són acceptables en tots els registres.	119

Geminació de la consonant oclusiva dels grups /bl/ i /gl/.	FC	4.3.6. En parlars orientals i nord-occidentals, la consonant oclusiva dels grups /bl/ i /gl/ pot experimentar processos de geminació i d'ensordiment. En alguns parlars, aquests grups poden presentar geminació de la consonant oclusiva quan es troben darrere de vocal accentuada en posició final de radical, tant si van seguits d'una marca flexiva o un sufix (<i>reblar</i> , <i>cobla</i> [bb]; <i>regla</i> , <i>arreglen</i> [gg]) com d'una vocal epentètica (<i>poble</i> , <i>doble</i> [bb]; <i>segle</i> , <i>regle</i> [gg]). Els derivats d'aquests mots i les seves formes flexionades es comporten de la mateixa manera. [...] és acceptable en tots els registres d'acord amb cada parlar.	130
Elisió de la semivocal palatal en posició intervocàlica	FC	4.4.3.5. La semivocal palatal desapareix en posició intervocàlica en alguns parlars baleàrics i nord-occidentals (<i>deia</i> i <i>noia</i> , pronunciats <i>de[∅]a</i> , <i>no[∅]a</i>), i igualment en casos en què és producte de la iodització (<i>senalla</i> i <i>vella</i> , pronunciats <i>sen[∅]a</i> , <i>ve[∅]a</i>). NO RESTRICCIÓ	175
Utilització de formes de futur amb valor imperatiu i el pronom posposat.	MP	8.3.3. És propi dels parlars baleàrics i del gironí anteposar els pronoms febles a la forma d'imperatiu de tercera persona en el tractament de vostè (§ 34.4): <i>En compri més, senyora</i> ; <i>Me'ls porti demà sens falta</i> . En canvi, en alguns parlars nord-occidentals s'usen formes de futur amb valor imperatiu i el pronom posposat (§ 24.4.7a): <i>Portaràs-me un vestit</i> . NO RESTRICCIÓ	203
Adopció de la forma <i>hi</i> de datiu singular en combinació amb els pronoms d'acusatiu de tercera persona.	MP	8.4.3. En el quadre només s'hi recullen les variants més generals en els registres formals. Vegeu el quadre 8.9 dels Annexos. 8.4.3.3. En valencià, en canvi, s'ha adoptat l'ordre «datiu+acusatiu» amb la variant <i>li</i> del datiu singular: <i>Ell li la donarà</i> . Totes dues solucions són igualment acceptables en els parlars respectius. Vegeu el quadre 8.13 dels Annexos.	211
Representació <i>li</i> del complement indirecte amb el verb <i>assemblar-se</i> .	MP	8.4.3.5. Amb el verb <i>assemblar-se</i> , el complement indirecte de tercera persona del singular apareix representat normalment per <i>hi</i> en els parlars que disposen d'aquest pronom (<i>T'hi assembles molt, al teu germà</i>), però també és possible <i>li</i> (<i>Te li assembles molt, al teu germà</i>). Quan es tracta d'un complement indirecte plural, és normal de	223

		representar-lo per <i>hi</i> (<i>Ens hi assemblem, als nostres pares</i>).	
Diferenciació fònica d'algunes formes verbals que comparteixen forma gràfica.	MV	9.2.1. En els verbs de la conjugació I, la coincidència entre la persona 2 de l'imperatiu (<i>calla, tu!</i>) i la persona 3 del present d'indicatiu (<i>ell calla</i>), que és gràfica i fònica en la major part dels parlars, queda reduïda a l'aspecte gràfic en parlars nord-occidentals i en valencians septentrionals. En aquests parlars, la <i>-a</i> final que apareix en moltes formes de tercera persona es pronuncia [e], però no la de l'imperatiu (<i>call[a], tu!</i> o <i>call[ɛ], tu!</i> , enfront de <i>ell call[e]</i>). 9.4.3.1. En molts parlars nord-occidentals i alguns de valencians septentrionals, la vocal àtona final de la persona 3 del present d'indicatiu dels verbs de la conjugació I (<i>canta</i>) s'ha tancat en [e]. NO RESTRICCIÓ	231
Confluència fonètica entre les vocals <i>-a</i> i <i>-e</i> d'algunes marques de persona.	MV	9.4.2.2. En molts parlars nord-occidentals i valencians septentrionals, com hem exposat suara, la <i>-a</i> de la persona 3 s'articula [e] i, per tant, la relació formal entre les persones 3 i 6 és màxima: <i>cant[e], canten; cantav[e], cantaven; cantari[e], cantarien</i> . Passa el mateix en els parlars orientals, pel fet que la <i>a</i> i la <i>e</i> àtones han confluït en vocal neutra, o en [a], en el cas de l'alguerès. NO RESTRICCIÓ	239
Existència de la marca <i>-o</i> [o] de primera persona singular del present d'indicatiu.	MV	9.4.2.3. la persona 1 [...] en el present d'indicatiu [...] presenta la marca <i>-o</i> (pronunciada com a [...] [o] en parlars nord-occidentals i valencians septentrionals). Aquesta marca apareix en totes les conjugacions (<i>canto, bato, temo, dormo, serveixo</i>), excepte en els verbs velaritzats (<i>bec, caic, dic</i> , etc.) i palatalitzats (<i>vaig, faig, vull</i> , etc.) de la conjugació II, que no reben marca explícita en cap parlar.	242
Adopció de la marca <i>-e</i> per al present de subjuntiu de la conjugació I i <i>-a-</i> en les conjugacions II i III.	MV	9.4.4.2. El present de subjuntiu té marques de temps explícites en les formes rizotòniques (persones 1, 2, 3 i 6), però no en les arrizotòniques (persones 4 i 5). [...] En els parlars valencians, i en menor mesura en parlars nord-occidentals i residualment en alguns de baleàrics, es mantenen les formes antigues amb la marca <i>-e</i> en els verbs de la conjugació I i la marca <i>-a-</i> (<i>-e</i> -seguida de consonant) en els verbs de	262

		les conjugacions II i III. Les formes anteriors són les més generals i totes són igualment acceptables. Vegeu el quadre 9.16 dels Annexos.	
Adopció de la marca <i>-e</i> en algunes persones de l'imperfet de subjuntiu.	MV	9.4.4.2. En lloc de la vocal <i>i</i> , però, en els parlars valencians més septentrionals i en alguns parlars nord-occidentals i baleàrics es manté la vocal <i>e</i> , pròpia de les formes tradicionals. NO RESTRICCIÓ	270
Formació de l'auxiliar de perfet i de passat perifràstic de subjuntiu amb <i>a</i> .	MV	9.5.1. L'auxiliar de perfet de subjuntiu presenta formes amb la vocal [...] <i>a</i> (o <i>e</i> en síl·laba travada) en valencià i en menor mesura en parlars nord-occidentals i residualment en alguns de baleàrics. NO RESTRICCIÓ	285
Formació de l'auxiliar de plusquamperfet de subjuntiu amb la forma <i>-sse-</i> .	MV	9.5.1. L'auxiliar del plusquamperfet de subjuntiu presenta les mateixes variants que s'han analitzat més amunt per a l'imperfet de subjuntiu: [...] formes amb <i>-sse-</i> en els parlars valencians més septentrionals, en alguns parlars nord-occidentals i, d'una manera residual, en alguns de baleàrics (per exemple, <i>haguesses</i>). NO RESTRICCIÓ	290
Existència de la forma velaritzada del participi d'alguns verbs.	MV	9.6.1.1. En els parlars en què la persona 1 del present d'indicatiu té la marca <i>-o</i> (o <i>-i</i>), aquests verbs són regulars i únicament en el participi l'antiga forma velaritzada alterna, segons els parlars, amb la moderna regular: <i>fengut</i> i <i>fenyut</i> , <i>pertangut</i> i <i>pertanyut</i> , <i>plangut</i> i <i>planyut</i> , <i>complangut</i> i <i>complanyut</i> . NO RESTRICCIÓ	304
Existència de les formes velaritzades del verb <i>córrer</i> en alguns temps verbals.	MV	9.6.1.1. En els parlars valencians [...]. En els altres parlars, però, aquest verb té una distribució irregular, ja que les formes velaritzades únicament apareixen en el passat simple d'indicatiu (<i>corregué</i>), en l'imperfet de subjuntiu (<i>corregués</i>), en el participi (<i>corregut</i>) i, optativament, en les persones 4 i 5 del present de subjuntiu (<i>correm</i> o <i>correguem</i> , <i>correu</i> o <i>corregueu</i>). NO RESTRICCIÓ	308
Existència de l'infinitiu amb <i>e</i> dels verbs <i>jeure</i> , <i>treure</i> , <i>heure</i> , <i>néixer</i> i <i>péixer</i> i alternança de les vocals <i>a</i> i <i>e</i> en formes arrizotòniques i rizotòniques,	MV	9.6.2. Requereixen un comentari especial uns quants verbs de la conjugació II que tenen un infinitiu amb la vocal <i>e</i> en parlars orientals i en alguns de nord-occidentals (<i>jeure</i> , <i>treure</i> , <i>heure</i> , <i>néixer</i> i <i>péixer</i>), però que mantenen la vocal <i>a</i> etimològica	343

respectivament.		en parlars occidentals, especialment els valencians (<i>jaure, traure, haure, nàixer i pàixer</i>). [...] En els parlars orientals i en alguns de nord-occidentals, en canvi, s'estableix una alternança entre les formes rizotòniques, que tenen <i>e</i> (2 <i>jeus</i> , 3 <i>jeu</i> , per exemple), i les arrizotòniques, que tenen <i>a</i> (4 <i>jaiem</i> , 5 <i>jaieu</i> , per exemple), realitzada [ə] en els parlars orientals. NO RESTRICCIÓ	
Existència de la forma no velaritzada de l'imperatiu del verb <i>dir</i> .	MV	9.6.5. Els imperatius [...]. En parlars valencians cal afegir-hi el verb <i>dur</i> , amb les variants <i>duus</i> o <i>dus</i> (en els altres parlars, <i>duu</i> o <i>du</i>), i el verb <i>dir</i> (en aquest cas, també en nord-occidental), que, al costat de la forma velaritzada 2 <i>digues</i> , presenta la variant 2 <i>dis</i> , emprada en usos pronominals: <i>Dis-me què vols; Dis-li-ho tu, si goses</i> . NO RESTRICCIÓ	352

Acceptable, però millor no utilitzar-lo en els registres més formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Substitució de la forma <i>li</i> per <i>hi</i> en combinacions de datiu singular de tercera persona amb els pronoms <i>en</i> i <i>ho</i> .	MP	8.4.3.3. En els parlars que empren la variant de datiu singular <i>hi</i> en substitució de <i>li</i> , aquesta forma també tendeix a generalitzar-se en les combinacions amb el pronom <i>en</i> i amb el pronom <i>ho</i> , que en aquest cas és representat per <i>l</i> (com si es tractés del pronom d'acusatiu <i>el</i>). Les dues combinacions, que es mostren en el quadre 8.14, són acceptables, però en els registres formals és més habitual l'ús de les combinacions amb <i>li</i> . Vegeu el quadre 8.14 dels Annexos.	219

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Absència de sibilants sonores.	FC	4.2.3.2. [parlars] nord-occidentals (bàsicament, ribagorçans) no tenen sibilants sonores, de manera que no hi és possible l'oposició entre la sibilant sorda i la sonora en cap posició: <i>cel</i> i <i>zel</i> [s], <i>caça</i> i <i>casa</i> [s], <i>els ous</i> i <i>els sous</i> [s], <i>joc</i> i <i>xoc</i> [tʃ], <i>marges</i> i <i>marxes</i> [tʃ], <i>raja</i> i <i>ratxa</i> [tʃ]; <i>dotze</i> [ts], <i>lletja</i> i <i>lletxa</i> [tʃ]. [...] Totes aquestes	73

		realitzacions sordes de les sibilants no pertanyen als registres formals.	
Simplificació del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva seguit de vocal.	FC	4.3.2. En els parlars amb simplificació dels grups de nasal o lateral més oclusiva, es produeix també simplificació quan aquests grups precedeixen un mot que comença per vocal: <i>malalt esperançat</i> [l], <i>tomb inesperat</i> [m], <i>vent intens</i> [n]. En canvi, es manté el grup consonàntic quan el grup és final de proclític (<i>amb ell</i> , <i>amb això</i> [mb]) i, generalment també, quan és final de mot seguit d'enclític (<i>interromp-ho</i> [mp]; <i>anant-hi</i> , <i>fent-ho</i> [ɲt], però [n] en algun parlar). Hi ha vacil·lació, tanmateix, en construccions més o menys fixades del tipus <i>cent anys</i> , <i>sant Andreu</i> o <i>sant Antoni</i> . En tots aquests darrers casos, és preferible evitar l'elisió en els registres formals.	111
Sonorització i aproximantització d'oclusives sordes finals seguides de vocal.	FC	4.4.1.2. La tendència a la sonorització i aproximantització té un abast més general en alguns parlars valencians i en els nord-occidentals més meridionals, especialment quan hi ha implicats mots i combinacions d'ús freqüent: <i>cap amunt</i> , <i>cap avall</i> [β]; <i>dret a votar</i> , <i>pot anar</i> [ð]; <i>poc amunt</i> , <i>estic alegre</i> [ɣ]. [...] Es tracta de pronúncies que s'eviten en els registres formals.	135
Aproximantització d'oclusives en posició final de mot seguides de vocal o consonant sonora.	FC	4.4.3.3. En alguns parlars valencians i nord-occidentals, els contextos d'aproximantització inclouen també la posició de final de mot seguida de vocal: <i>cap amunt</i> [β], <i>cap avall</i> [β], <i>dret a votar</i> [ð]. També és possible l'aproximantització quan la consonant objecte del procés va seguida de consonant sonora, que pot anar acompanyada de simplificació si es tracta de la mateixa consonant: <i>cap gat</i> [βɣ], <i>set morts</i> [ðm], <i>sac bo</i> [ɣβ]; <i>tot bé</i> [β]; <i>poc gust</i> [ɣ]. Aquestes aproximantitzacions s'eviten en els registres formals.	160
Addició de la marca de datiu -i (<i>hi</i>) en el pronom de datiu plural.	MP	8.2.1. En els parlars que empren la variant de datiu <i>hi</i> en combinacions amb un pronom d'acusatiu de tercera persona (<i>La hi donaré</i> , <i>la pilota al nen</i> : § 8.4.3.3a), el datiu plural també presenta col·loquialment la marca de datiu -i, que es representa mitjançant el pronom <i>hi</i> , d'acord amb el seu origen: <i>Als pares no els hi hem dit res</i> . Aquesta forma de datiu plural no s'empra en els registres formals.	186
Substitució per <i>hi</i> del segon pronom en les combinacions del	MP	8.4.3.4. En els parlars que empren la variant de datiu singular <i>hi</i> en substitució de <i>li</i> , també s'usa col·loquialment la seqüència <i>els hi</i> (o -	221

<p>pronom de datiu plural de tercera persona amb un altre pronom.</p>		<p><i>los-hi</i> o <i>'ls-hi</i>, segons el context) per a totes les combinacions anteriors, amb el pronom <i>en</i>, generalment intercalat, en el cas de la combinació del datiu plural amb aquest pronom (<i>Els n'hi donaré, de pastís, als teus germans; Els n'hi portaré; Porta'ls-n'hi</i>). En el quadre 8.16 es comparen les combinacions amb la forma <i>hi</i> de datiu amb les paral·leles sense <i>hi</i> i sense sincretisme en l'expressió de gènere i nombre respecte a l'acusatiu. Aquestes combinacions que acabem d'esmentar en què <i>hi</i> funciona com a marca de datiu no són adequades en els registres formals. Vegeu el quadre 8.16 dels Annexos.</p>	
<p>Realització palatal o alveolar de l'increment incoatiu [isk] o [iʃ].</p>	<p>MV</p>	<p>9.4.3.2. L'increment incoatiu presenta variacions tant pel que fa a la vocal com pel que fa a la consonant o consonants que el constitueixen. [...] En la parla col·loquial s'han generat altres variants que no són recomanables i que s'expliquen per l'atracció que s'estableix entre les sibilants dels dos al·lomorfs de l'increment, que tendeixen a prendre el mateix lloc d'articulació, habitualment a favor de la realització palatal en parlars valencians (1 <i>servixco</i>; 1 <i>servixca</i>, 2 <i>servixques</i>, etc.), però també a vegades amb resultat alveolar en parlars nord-occidentals (1 <i>servisso</i>, 2 <i>servisses</i>, etc.).</p>	<p>259</p>
<p>Velarització analògica d'algunes formes verbals en present d'indicatiu i de subjuntiu de certs verbs.</p>	<p>MV</p>	<p>9.6.1.3. Un primer cas és el del segment velar <i>-igu-</i> (de vegades <i>-egu-</i>), que pot esdevenir un marcador (sovint sobremarcador) dels temps de subjuntiu, especialment en parlars baleàrics (que poden arribar a l'expansió total) i, en menor mesura, en parlars nord-occidentals (que solen circumscriure'l a les conjugacions IIIa i II regular). La màxima incidència de les formes amb el segment amb velar <i>-igu-</i> es produeix, en els parlars baleàrics, en les persones 4 i 5 del present de subjuntiu dels verbs de la conjugació IIIa. Per exemple, <i>dormiguem, dormigueu</i>, en lloc de <i>dormim, dormiu</i>. Però l'ús també es dona en la resta de persones dels verbs de les conjugacions IIIa, II regular i I. Per exemple, en el cas de la persona 3, <i>càntiga, pèrdiga</i> (o <i>pèrdega</i>) i <i>dòrmiga</i>, en lloc de <i>canti, perdi</i> i <i>dormi</i>. Les formes amb el segment amb velar <i>-igu-</i> (o <i>-egu-</i>) reapareixen, tot i que amb menys intensitat, en l'imperfet de subjuntiu dels verbs regulars de la conjugació II (<i>perdigués</i> o <i>perdegués</i>, en lloc de <i>perdés</i>) i dels verbs de la conjugació III (<i>dormigués</i>, en lloc de <i>dormís</i>). De totes aquestes formes, les úniques que han transcendit als registres formals són, en baleàric, les persones 4 i 5 del present de subjuntiu dels verbs de la conjugació IIIa: 4 <i>dormiguem</i>, 5 <i>dormigueu</i>.</p>	<p>319</p>

Col·loquial, no acceptable en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Substitució de [w] per [v] en alguns mots per analogia amb els casos d'alternança [v]/[β] i [w].	FC	4.3.5. Per analogia amb els casos en què es produeix l'alternança entre [v] (o [β]) i [w], en alguns parlars nord-occidentals i baleàrics, la semivocal [w] ha estat substituïda per la consonant [v] (o [β]) en casos com ara <i>bovet</i> (per <i>bouet</i>), <i>clavet</i> (per <i>clauet</i>), <i>creveta</i> (per <i>creueta</i>), <i>nivet</i> (per <i>niuet</i>), <i>pevet</i> (per <i>peuet</i>), <i>povet</i> (per <i>pouet</i>). [...] no són acceptables en els registres formals.	127
Adopció de la marca <i>o</i> en el present de subjuntiu de les formes rizotòniques.	MV	9.4.4.2. No són acceptables en els registres formals altres tipus de formes col·loquials de present de subjuntiu d'ús bastant residual; concretament, les formes rizotòniques amb la marca <i>o</i> usades en alguns parlars nord-occidentals (2 <i>cantos</i> , 3 <i>canto</i> , 6 <i>cànton</i> i, segons els parlars, també 1 <i>canto</i>).	265
Adopció de la marca <i>-igu-</i> (o <i>-egu-</i>) de determinades formes verbals de subjuntiu.	MV	9.4.4.2. No són acceptables en els registres formals altres tipus de formes col·loquials de present de subjuntiu d'ús bastant residual; [...] les formes de les persones 4 i 5 preses de l'imperfet de subjuntiu i emprades amb el segment amb velar <i>-igu-</i> (o <i>-egu-</i>) emprades en alguns parlars baleàrics i, en menor mesura, també en altres de nord-occidentals (1 <i>càntiga</i> , <i>bàtiga</i> o <i>bàtega</i> , <i>séntiga</i> ; 2 <i>càntigues</i> , <i>bàtigues</i> o <i>bategues</i> , <i>séntigues</i> , etc.). 9.4.4.2. No són acceptables en els registres formals les formes amb les terminacions generals precedides del segment amb velar <i>-igu-</i> , emprades en les conjugacions II i III en alguns parlars baleàrics i, en menor mesura, nord-occidentals: 1 <i>batigués</i> , <i>sentigués</i> ; 2 <i>batiguessis</i> , <i>sentiguessis</i> ; 3 <i>batigués</i> , <i>sentigués</i> ; 4 <i>batiguéssim</i> , <i>sentiguéssim</i> ; 5 <i>batiguéssiu</i> , <i>sentiguéssiu</i> ; 6 <i>batiguessin</i> , <i>sentiguessin</i> .	267
Formació d'infinitius de la conjugació II analògics amb els infinitius rizotònics.	MV	9.6.4. La quasi totalitat dels verbs de la conjugació II tenen formes rizotòniques en l'infinitiu (<i>batre</i> , <i>beure</i> , <i>créixer</i> , <i>córrer</i> , <i>molldre</i> , <i>prendre</i> , <i>rebre</i> , <i>vèncer</i> , etc.). Un petit grup de verbs d'aquesta conjugació tenen, però, formes arrizotòniques i acaben en <i>-er</i> tònic, que alternen en alguns casos amb formes rizotòniques. Pertanyen a aquest grup els verbs <i>haver</i> , <i>poder</i> , <i>saber</i> , <i>soler</i> , <i>voler</i> ; <i>cabre</i> o <i>cabre</i> , <i>caldre</i> o <i>caler</i> , <i>doldre</i> o <i>doler</i> i <i>valdre</i> o <i>valer</i> . El caràcter residual d'aquests infinitius	347

		justifica l'existència dels dobles esmentats o la de l'auxiliar haver i el verb transitiu <i>heure</i> o <i>haure</i> 'esdevenir posseïdor, abastar', que també coneix l'infinitiu <i>haver</i> (com en el refrany <i>La guineu, quan no les pot haver, diu que són verdes</i>). La mateixa anomalia, d'altra banda, explica la formació col·loquialment d'infinitius analògics i no acceptables en els registres formals del tipus <i>sebre</i> 'saber' (en parlars baleàrics) o <i>soldre</i> 'soler' i <i>voldre</i> 'voler' (en alguns parlars nord-occidentals).	
--	--	--	--

Acceptable en la llengua oral, fora dels registres (escrits) més formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Pervivència de les formes pronominals plenes davant del verb <i>lo</i> i <i>los</i> .	MP	8.3.2. En la llengua antiga, les formes plenes (<i>me, te, se, ne, lo, los, nos, vos</i>) també s'usaven davant el verb, en lloc de les reforçades (<i>em, et, es, en, el, els, ens</i>) i de la reduïda <i>us</i> , quan el pronom no se sil·labificava amb el verb ni amb el mot precedent. [...] es mantenen amb més o menys vitalitat en diferents parlars; [...] les formes <i>lo</i> i <i>los</i> , en parlars nord-occidentals i del valencià septentrional (<i>lo tinc; los tinc, los agafaré</i>). [...] acceptable en la llengua oral en els parlars en què es mantenen, però en la llengua escrita més formal són preferibles les formes reforçades i la reduïda <i>us</i> paral·leles.	192
Pervivència de la variant <i>mos</i> de la forma pronominal plena <i>nos</i> .	MP	8.3.2. No perviu, en canvi, la forma <i>nos</i> , però sí la variant col·loquial <i>mos</i> , que en parlars nord-occidentals, valencians i baleàrics s'usa tant anteposada com posposada al verb (<i>mos mira, mira-mos</i>). La forma <i>mos</i> no transcendeix a l'escriptura i no és adequada en els registres formals.	197

3.3.1.1. Tortosí

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Diferenciació fonètica entre les vocals <i>-a</i> i <i>-e</i> d'algunes marques de persona.	MV	9.4.2.2. La diferenciació gràfica entre les vocals àtones <i>-a</i> (persona 3) i <i>-e</i> (persona 6) només correspon a una autèntica diferenciació fonètica en una part dels parlars occidentals, especialment valencians i tortosins. NO RESTRICCIÓ	238

3.3.1.1.1. La Franja

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Absència de distinció de timbre entre [ɔ] i [o].	FV	3.2.1. En algunes localitats de la Franja, el sistema és de sis vocals i coincideix amb el més general excepte en el fet que només té una vocal mitjana posterior d'obertura intermèdia ([ɔ]). Aquests sistemes vocàlics amb un repertori més reduït són igualment acceptables en els parlars respectius.	5
Existència d'una interdental fricativa sorda [θ].	FC	4.1. En algunes zones molt concretes de la Franja hi ha una dental, i més específicament, una interdental fricativa sorda (/θ/) autòctona, en mots que en la llengua general presenten una /s/, amb la grafia <i>c</i> o <i>ç</i> . NO RESTRICCIÓ	59

3.3.2. Valencià

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Harmonia vocàlica de vocal àtona <i>a</i> en posició final de mot, que es converteix en [ɔ] o [ɛ] quan el mot té [ɔ] o [ɛ] en la síl·laba precedent.	FV	3.3.4.1. [...] dels que tenen un ús més general o dels que tenen un ús més restringit, però que són acceptables. [...] En diferents parlar valencians es donen dos processos d'harmonia vocàlica [...], mot té una [ɔ] o una [ɛ], respectivament, en la síl·laba tònica precedent. Es tracta de casos com <i>pilota</i> , <i>porta</i> o <i>posa</i> , pronunciats amb [ɔ] final, o de <i>serra</i> , <i>terra</i> o <i>merla</i> , amb [ɛ] final.	39
Pronúncia de [a] en comptes de [e] en síl·laba travada inicial.	FV	3.3.4.1. [...] dels que tenen un ús més general o dels que tenen un ús més restringit, però que són acceptables. [...] En valencià, és bastant general la pronúncia de [a] en comptes de [e] en la síl·laba travada inicial, especialment en mots que comencen per <i>en</i> , <i>em</i> i <i>es</i> (<i>encetar</i> , <i>embut</i> , <i>escoltar</i>) i en altres com <i>sencer</i> i <i>llençol</i> .	41
Existència de la fricativa labiodental sonora /v/.	FC	4.2.2. No tots els parlars, però, presenten en l'actualitat la consonant /v/. Aquesta consonant, de fet, només	63

		es manté en part dels valencians [...]. En aquests parlars, les dues labiodentals contrasten pel tret de sonoritat en posició d'obertura sil·làbica simple, tant a l'inici de mot (<i>fa</i> [f] i <i>va</i> [v]) com a l'interior (<i>profà</i> [f] i <i>provà</i> [v]), però no en altres posicions. NO RESTRICCIÓ	
Predomini de la bategant per sobre la vibrant.	FC	4.2.6. Totes dues consonants presenten variació entre parlars en posició de coda, ja sigui final, davant de pausa (<i>som al bar, té cura de la llar, gairebé mor</i>), ja sigui seguida de consonant en coda complexa (<i>forn, ferm, tirs</i>), o seguida de la consonant inicial de la síl·laba següent (<i>bar petit, amor passional; parlament, Sadurní, morta; fer-se</i>). En aquests contextos, la consonant bategant predomina en els parlars valencians, en mallorquí i eivissenc i en una part del nord-occidental, mentre que la vibrant predomina a la resta de parlars. NO RESTRICCIÓ	86
Ensordiment de /v/ en codex complexes.	FC	4.3.1. En els parlars no betacistes, l'ensordiment de la /v/ es produeix en codex complexes, en què aquesta consonant va precedida d'una altra consonant, però no en codex simples. NO RESTRICCIÓ	98
Simplificació del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva homorgàniques.	FC	4.3.2. En gran part del valencià [...] els grups consonàntics finals integrats per una nasal o una lateral seguides d'oclusiva experimenten un procés de simplificació si les consonants són homorgàniques, això és, si tenen el mateix lloc d'articulació. NO RESTRICCIÓ	107
Manteniment del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva.	FC	4.3.2. En una bona part del valencià: <i>camp, llamp</i> [mp]; <i>vent, sant, profund</i> [ɲt]; <i>malalt, molt</i> [ɫt]. [...] és sistemàtica la preservació de l'oclusiva, tant davant de pausa com quan la segueix un mot que comença per vocal (<i>camp obert, romp</i> això [mp]; <i>pont inestable, sent ocells</i> [ɲt]; <i>molt animat, he resolt el problema</i> [ɫt]) i l'elisió quan va seguida de la marca flexiva -s (<i>camps, romps</i> [m]; <i>ponts</i> [n]; <i>molts, resolts</i> [l]) o d'un	117

		mot començat per consonant (<i>camp treballat</i> [m]; <i>pont romànic</i> [n]; <i>no hem resolt cap problema</i> [l]). NO RESTRICCIÓ	
Conservació de la nasal alveolar seguida de la marca de plural en mots plans.	FC	4.3.3.2. En les formes flexives en què el radical va seguit de la marca de plural -s, la nasal s'ha perdut en bona part de l'àmbit lingüístic (<i>homes, verges, joves, orfes, ases</i>), però es conserva amb més o menys vitalitat en valencià [...]: <i>hòmens, vèrgens, jóvens, òrfens, àsens</i> . En aquests parlars, les formes de plural amb nasal són acceptables en tots els registres.	120
Absència d'aproximantització d'oclusiva bilabial sonora.	FC	4.4.3.3. En determinats parlars, sobretot aquells en els quals es manté la /v/, com ara el baleàric, l'alguerès i certs parlars valencians, són freqüents les realitzacions de [b] oclusiva, sobretot en posició postvocàlica (<i>acabar</i> [b]), que preserven el contrast entre /b/ i /v/. El manteniment del mode d'articulació oclusiu també es pot donar en altres contextos, com ara després de semivocal (<i>mou barques</i> [b]), lateral (<i>malbé</i> [b]), sibilant (<i>dues bosses</i> [b]) i, en menor mesura, després de ròtica (<i>carbó</i> [b]). NO RESTRICCIÓ	158
Elisió de nasal o sibilant de grup consonàntic final seguits d'un mot començat per consonant.	FC	4.4.3.5. Els parlars que més tendeixen a fer les simplificacions en posició interior de mot en casos com <i>inscriure</i> i <i>explicar</i> també la fan quan els mateixos grups consonàntics (de nasal o oclusiva seguides de sibilant) es troben en posició final de mot i van seguits d'un mot començat per consonant: <i>tens por, pocs carrers</i> [s]. Aquestes realitzacions són freqüents en els parlars valencians i en menorquí. NO RESTRICCIÓ	169
Elisió de la part oclusiva de les africades.	FC	4.4.3.5. En alguns parlars valencians i en menorquí, és freqüent que les africades perdin la part oclusiva quan es troben en posició final seguides d'un mot que comença per consonant: <i>vaig caure</i> [j], <i>faig promeses</i> [j]. NO RESTRICCIÓ	172
Manteniment de la forma <i>li</i> de datiu singular en combinació amb els	MP	8.4.3. En el quadre només s'hi recullen les variants més generals en els registres formals. Vegeu el	212

pronoms d'acusatiu de tercera persona.		quadre 8.9 dels Annexos. 8.4.3.3. En valencià, en canvi, s'ha adoptat l'ordre «datiu+acusatiu» amb la variant <i>li</i> del datiu singular: <i>Ell li la donarà</i> . Totes dues solucions són igualment acceptables en els parlars respectius. Vegeu el quadre 8.13 dels Annexos.	
Manteniment de les formes pures de verbs que han adoptat el model incoatiu en la resta del domini.	MV	9.2.3. En parlars valencians i baleàrics, per exemple, es mantenen com a purs una sèrie de verbs que han adoptat el model incoatiu en la resta del domini; ens referim, concretament, als verbs (i els seus derivats) <i>afegir, confegir, fregir, llegir, refregir, teixir, tenyir</i> i <i>vestir</i> (parlars valencians i baleàrics); <i>engolir</i> i <i>renyir</i> (parlars valencians). NO RESTRICCIÓ	233
Diferenciació fonètica entre les vocals <i>-a</i> i <i>-e-</i> d'algunes marques de persona.	MV	9.4.2.2. La diferenciació gràfica entre les vocals àtones <i>-a</i> (persona 3) i <i>-e-</i> (persona 6) només correspon a una autèntica diferenciació fonètica en una part dels parlars occidentals, especialment valencians i tortosins. NO RESTRICCIÓ	237
Existència de la marca <i>-e</i> de primera persona singular del present d'indicatiu en la conjugació I.	MV	9.4.2.3. La persona 1 [...] en el present d'indicatiu [...]. En la major part dels parlars valencians té la marca <i>-e</i> en la conjugació I (<i>cante</i>). NO RESTRICCIÓ	244
Absència de marca vocàlica en la primera persona del singular de les conjugacions II i III.	MV	9.4.2.3. persona 1 [...] en el present d'indicatiu [...]. En la major part dels parlars valencians té la marca <i>-e</i> en la conjugació I (<i>cante</i>), però no presenta cap marca vocàlica en les conjugacions II (<i>bat, tem</i>) i III (<i>dorm, servisc</i>). NO RESTRICCIÓ	245
Manteniment de la vocal temàtica <i>a</i> en les formes d'imperfet de subjuntiu.	MV	9.4.3.1. Els parlars valencians també tenen la vocal temàtica <i>a</i> en les formes d'imperfet de subjuntiu en <i>-ra</i> : <i>cantara, cantares, cantara, cantàrem, cantàreu, cantaren</i> . NO RESTRICCIÓ	250
Alternança entre la consonant prepalatal representada per la <i>x</i> i el grup <i>-sc-</i> [sk] de l'increment incoatiu.	MV	9.4.3.2. L'increment incoatiu presenta variacions tant pel que fa a la vocal com pel que fa a la consonant o consonants que el constitueixen . [...] Així mateix, en alguns parlars la consonant prepalatal representada per la <i>x</i> alterna amb el grup <i>-sc-</i> (o <i>-squ-</i>); concretament, en la persona 1 del present d'indicatiu i en el present de subjuntiu en parlars baleàrics (<i>servesc, servesqui</i>) i en els valencians (<i>servisc, servisca</i>) (Vegeu el quadre 9.13 dels Annexos). També existeixen les variants del tipus <i>servesca</i> , que tenen un ús residual en parlars baleàrics, però que es retroben en usos molt formals en	257

		parlars valencians, especialment en el llenguatge literari. NO RESTRICCIÓ	
Adopció de la marca <i>-e</i> per al present de subjuntiu de la conjugació I i <i>-a-</i> en les conjugacions II i III.	MV	9.4.4.2. El present de subjuntiu té marques de temps explícites en les formes rizotòniques (persones 1, 2, 3 i 6), però no en les arrizotòniques (persones 4 i 5). [...] En els parlars valencians, i en menor mesura en parlars nord-occidentals i residualment en alguns de baleàrics, es mantenen les formes antigues amb la marca <i>-e</i> en els verbs de la conjugació I i la marca <i>-a-</i> (<i>-e</i> -seguida de consonant) en els verbs de les conjugacions II i III. Les formes anteriors són les més generals i totes són igualment acceptables. Vegeu el quadre 9.16 dels Annexos.	261
Adopció de la marca <i>-ra</i> (<i>-re-</i>) en l'imperfet de subjuntiu.	MV	9.4.4.2. En valencià hi ha també les formes d'imperfet de subjuntiu amb la marca <i>-ra</i> (<i>-re-</i> en síl·laba travada). Aquestes variants s'usen en tots els registres, a vegades en alternança amb les formes anteriors amb <i>-s</i> o <i>-sse-</i> .	272
Adopció de la vocal <i>i</i> en les formes rizotòniques dels verbs <i>omplir</i> i <i>obrir</i> (i els seus derivats).	MV	9.4.5.1. En les persones 2 i 3 del present d'indicatiu [...]. En valencià, les formes amb <i>i</i> es troben en totes les formes rizotòniques d'aquests verbs: 1 <i>òbric</i> , 2 <i>obris</i> , 3 <i>obri</i> , 6 <i>obrin</i> ; 1 <i>òmplíc</i> , 2 <i>omplís</i> , 3 <i>ompli</i> , 6 <i>omplin</i> . NO RESTRICCIÓ	278
Formació de l'auxiliar del perfet de subjuntiu amb <i>a</i> .	MV	9.5.1. L'auxiliar de perfet de subjuntiu presenta formes amb la vocal [...] <i>a</i> (o <i>e</i> en síl·laba travada) en valencià i en menor mesura en parlars nord-occidentals i residualment en alguns de baleàrics. NO RESTRICCIÓ	284
Formació de l'auxiliar de plusquamperfet de subjuntiu amb la forma <i>-ra</i> .	MV	9.5.1. L'auxiliar del plusquamperfet de subjuntiu presenta les mateixes variants que s'han analitzat més amunt per a l'imperfet de subjuntiu: [...] formes amb <i>-ra</i> (<i>-re-</i> en síl·laba travada) en la major part del valencià (per exemple, <i>haguera</i> , <i>hagueres</i>). NO RESTRICCIÓ	292
Utilització de les variants simples del passat.	MV	9.5.2. En la llengua parlada [...] les simples es mantenen només en alguns parlars valencians i eivissencs, en convivència amb les	296

		perifràstiques. NO RESTRICCIÓ	
Existència de formes velaritzades dels verbs <i>fènyer</i> , <i>pertànyer</i> , <i>plànyer</i> , <i>complànyer</i> i <i>córrer</i> .	MV	9.6.1.1. En els parlars sense marca vocàlica de persona 1 en el present d'indicatiu, també tenen formes velars en tots els casos els verbs <i>fènyer</i> , <i>pertànyer</i> , <i>plànyer</i> i <i>complànyer</i> .[...] En els parlars valencians també segueix aquest model el verb <i>córrer</i> (i derivats). NO RESTRICCIÓ	300
Existència de formes velaritzades en la persona 1 del present d'indicatiu dels verbs de la conjugació III <i>obrir</i> i <i>omplir</i> (i derivats).	MV	9.6.1.1. En els parlars valencians, els verbs de la conjugació III <i>obrir</i> i <i>omplir</i> , i els derivats d'aquests, també presenten el model tradicional de <i>escriure</i> amb les formes velaritzades en la persona 1 del present d'indicatiu (<i>òbric</i> , <i>òmplic</i>) i del present de subjuntiu (<i>òbriga</i> , <i>òmpliga</i>). NO RESTRICCIÓ	310
Existència de les formes del present de subjuntiu dels verbs <i>saber</i> i <i>cabre</i> sense consonant velar.	MV	9.6.1.1. Els verbs <i>saber</i> i <i>cabre</i> tenen formes velaritzades en el present de subjuntiu (<i>sàpiga</i> i <i>càpiga</i>), i el primer, també en l'imperatiu (2 <i>sàpigues</i> , 5 <i>sapigueu</i>). En parlars valencians i en eivissenc, tanmateix, es mantenen les formes antigues sense consonant velar (<i>sàpia</i> i <i>càpia</i>). NO RESTRICCIÓ	311
Existència de formes d'alguns verbs amb el radical acabat en [sk].	MV	9.6.1.4. La mateixa distribució de formes amb [sk] presenten verbs com ara <i>créixer</i> , <i>merèixer</i> i <i>néixer</i> (o <i>nàixer</i>) en la major part dels parlars que no tenen marca vocàlica en la persona 1 del present d'indicatiu (<i>cresc</i> , <i>meresc</i> , <i>nesc</i> o <i>nasc</i>): <i>cresc</i> , <i>cresca</i> , <i>cresqué</i> , <i>cresqués</i> , <i>crescut</i> , per exemple. NO RESTRICCIÓ	322
Existència d'un radical del verb <i>fer</i> acabat en [s] en la primera persona del present d'indicatiu.	MV	9.6.1.5. En els parlars baleàrics i en algun de valencià, però, el verb <i>fer</i> té un radical acabat en [s] en la persona 1 del present d'indicatiu: <i>faç</i> . NO RESTRICCIÓ	330
Absència de la [j] en formes amb vocals en contacte dels verbs en <i>-aure</i> o <i>-eure</i> .	MV	9.6.1.6. Uns quants verbs de la conjugació II presenten un radical acabat en la semivocal [j] (gràficament <i>-i-</i>) en diferents formes del paradigma: a) D'una banda, en les persones 4 i 5 del present d'indicatiu, en la 5 de l'imperatiu (que coincideix amb l'anterior) i en el gerundi de la major part de verbs amb infinitiu acabat en <i>-aure</i> o <i>-eure</i> . [...] En les formes del primer grup, la semivocal no és etimològica i s'hi va introduir per evitar el contacte que es produïa, en les formes antigues i encara actualment en ús en certs parlars valencians,	331

		entre la vocal final del radical i la vocal temàtica: <i>caure</i> (<i>caem, caeu, caent</i>), <i>creure</i> (<i>creem, creeu, creent</i>), <i>jaure</i> (<i>jaem, jaeu, jaent</i>), <i>seure</i> (<i>seem, seeu, seent</i>), <i>traure</i> (<i>traem, traeu, traent</i>) i <i>veure</i> (<i>veem, veeu, veent</i>). NO RESTRICCIÓ	
Alternança en algunes formes dels verbs <i>lluir</i> , <i>pruir</i> i <i>dur</i> amb el radical [u] o amb el radical [u] seguida de la semivocal velar [w].	MV	9.6.1.7. Tot i que la variació en el segment final del radical es dona sobretot en els verbs de la conjugació II, hi ha també algun cas de variació en verbs d'altres conjugacions. <i>a)</i> En la llengua general, aquestes irregularitats es limiten, d'una banda, al verb <i>pruir</i> 'causar pruija' i, de l'altra, al verb <i>lluir</i> (i els seus derivats), únicament, però, quan té el significat recte de 'emetre llum' i es conjuga segons el model de la conjugació IIIa. Aquests verbs tenen un radical acabat en la vocal <i>u</i> (<i>pru, llu</i>) en la majoria de formes (<i>pruir, pruià, pruirà, etc.; lluir, lluià, lluirà, etc.</i>) i un radical amb la vocal <i>u</i> seguit de la semivocal velar (<i>pruu, lluu</i>) en les persones 2 i 3 del present d'indicatiu i la 2 de l'imperatiu (<i>pruu, lluu</i>), encara que en aquests casos també s'admeten les formes només amb <i>u</i> : 2 <i>pruus</i> o <i>prus</i> , 3 <i>pruu</i> o <i>pru</i> , i 2 <i>lluus</i> o <i>llus</i> , 3 <i>lluu</i> o <i>llu</i> , per al present d'indicatiu, i 2 <i>pruu</i> o <i>pru</i> , i 2 <i>lluu</i> o <i>llu</i> , per a l'imperatiu. La mateixa alternança es dona en la persona 1 del present d'indicatiu en els parlars sense marca vocàlica: 1 <i>pruu</i> o <i>pru</i> , 1 <i>lluu</i> o <i>llu</i> . <i>b)</i> Al costat d'aquests casos, el verb de la conjugació II <i>dur</i> també presenta les mateixes irregularitats en les persones 2 i 3 del present d'indicatiu (2 <i>duus</i> o <i>dus</i> , 3 <i>duu</i> o <i>du</i>) i en la persona 2 de l'imperatiu (<i>duu</i> o <i>du</i> , i <i>duus</i> o <i>dus</i> en valencià). NO RESTRICCIÓ	333
Alternança entre la vocal alta en les formes rizotòniques i la vocal mitjana en les formes arrizotòniques d'alguns verbs de la conjugació III quan es conjuguen com a	MV	9.6.2. En alguns verbs de la conjugació IIIa, el radical presenta una vocal alta en les formes rizotòniques i una vocal mitjana en les formes arrizotòniques. [...] A més de <i>eixir</i> i derivats, altres verbs també presenten l'alternança entre les	338

purs.		vocal <i>i</i> i <i>e</i> , però només quan es conjuguen com a purs, circumstància que es produeix en parlars valencians i baleàrics, amb diferències d'abast geogràfic segons els verbs. En concret, aquesta alternança es troba en els verbs <i>afegir</i> (3 <i>afig</i> , 4 <i>afegim</i>), <i>confegir</i> (3 <i>config</i> , 4 <i>confegim</i>), <i>fregir</i> (3 <i>frig</i> , 4 <i>fregim</i>), <i>llegir</i> (3 <i>llog</i> , 4 <i>llegim</i>), <i>refegir</i> (3 <i>refig</i> , 4 <i>refegim</i>), <i>teixir</i> (3 <i>tix</i> , 4 <i>teixim</i>) i <i>tenyir</i> (3 <i>tiny</i> , 4 <i>tenyim</i>), i només en parlars valencians, en els verbs <i>renyir</i> (3 <i>riny</i> , 4 <i>renyim</i>) i <i>vestir</i> (3 <i>vist</i> , 4 <i>vestim</i>). Presenten l'alternança entre les vocals posteriors <i>u</i> i <i>o</i> , a més del verb <i>collir</i> , els verbs <i>cosir</i> (3 <i>cus</i> , 4 <i>cosim</i>), <i>escopir</i> (3 <i>escup</i> , 4 <i>escopim</i>), <i>sortir</i> (3 <i>surt</i> , 4 <i>sortim</i>) i <i>tossir</i> (3 <i>tus</i> , 4 <i>tossim</i>), i també el verb <i>omplir</i> en els parlars baleàrics (3 <i>umpl</i> , 4 <i>omplim</i>) i en alguerès (3 <i>umpli</i> , 4 <i>omplim</i>), i quan es conjuga com a pur, com es fa en parlars valencians i en alguerès, també <i>engolir</i> (3 <i>engul</i> , 4 <i>engolim</i>). NO RESTRICCIÓ	
Addició d'una <i>i</i> davant les formes velaritzades dels verbs <i>saber</i> i <i>cabre</i> .	MV	9.6.2. Els verbs <i>saber</i> i <i>cabre</i> també tenen una <i>i</i> davant de les formes velaritzades, que es restringeixen al present de subjuntiu (<i>sàpiga</i> , <i>càpiga</i>) i a les persones 2 i 5 de l'imperatiu en el cas de <i>saber</i> (<i>sàpigues</i> , <i>sapigueu</i>). Es tracta, però, de formes que presenten altres irregularitats, com la <i>p</i> intervocàlica, en lloc de la <i>b</i> general. La <i>i</i> , a més, també es troba en les formes antigues no velaritzades que es mantenen en parlars valencians: <i>càpia</i> , <i>sàpia</i> . NO RESTRICCIÓ	341
Manteniment d'algunes formes de subjuntiu i d'imperatiu no velaritzades d'alguns verbs.	MV	9.6.5. En uns quants verbs irregulars, l'imperatiu adopta formes semblants a les de les persones 2 i 5 del present de subjuntiu, però amb la terminació <i>-es</i> en la persona 2 (i no amb la terminació <i>-is</i> típica del subjuntiu en la majoria de parlars). Tenen aquestes formes d'imperatiu, en algun cas en alternança amb d'altres, els verbs <i>dir</i> (<i>digues</i> , <i>digueu</i>), <i>estar</i> (<i>estigues</i> , <i>estigueu</i>), <i>poder</i> (<i>pugues</i> , <i>pugueu</i>), <i>saber</i> (<i>sàpigues</i> , <i>sapigueu</i>), <i>ser</i> (<i>sigues</i> , <i>sigueu</i>), <i>tenir</i> (<i>tingues</i> , <i>tingueu</i>), <i>veure</i> (<i>veges</i> , <i>vegeu</i>) i <i>voler</i>	348

		<p>(<i>vulgues, vulgheu</i>).</p> <p>La terminació <i>-es</i> de la persona 2 correspon al subjuntiu antic que es manté en certs parlars, especialment valencians, i que és general en el cas del verb <i>saber</i> (<i>sàpigues</i>). Aquest verb manté les formes antigues no velaritzades en parlars valencians (2 <i>sàpies</i>, 5 <i>sapieu</i>).</p> <p>En parlars valencians i baleàrics, el verb <i>estar</i> té també formes no velaritzades (2 <i>està</i>, 5 <i>esteu</i> i <i>estau</i>) que s'empren només davant de pronom: <i>Està-te quiet, home!</i>; <i>Esteu-vos/Estau-vos tranquils, que tot s'arreglarà</i>.</p>	
Absència de [j] en algunes formes verbals del present d'indicatiu en què hi ha dues vocals en contacte.	MV	9.6.5. El verb <i>veure</i> adopta les formes 2 <i>ves</i> (emprada sovint en construccions expressives: <i>Ves!</i> , <i>què hi farem?</i> ; <i>Ves per on, ara diu que no ha estat ell</i>) i 5 <i>veieu</i> , aquesta darrera coincident, com és habitual, amb la persona 5 del present d'indicatiu (i, doncs, amb les mateixes variants formals: <i>veeu</i> , en parlars valencians, i <i>veis</i> , en parlars baleàrics). NO RESTRICCIÓ	350
Adopció de la <i>s</i> com a terminació de l'imperatiu d'alguns verbs	MV	9.6.5. Els imperatius [...]. En parlars valencians cal afegir-hi el verb <i>dur</i> , amb les variants <i>duus</i> o <i>dus</i> (en els altres parlars, <i>duu</i> o <i>du</i>), i el verb <i>dir</i> (en aquest cas, també en nord-occidental), que, al costat de la forma velaritzada 2 <i>digues</i> , presenta la variant 2 <i>dis</i> , emprada en usos pronominals: <i>Dis-me què vols</i> ; <i>Dis-li-ho tu, si goses</i> . NO RESTRICCIÓ	351
Existència de la variant <i>fon</i> de passat simple del verb <i>ser</i> .	MV	9.6.6. Com podem observar en aquests paradigmes, la irregularitat més manifesta és l'alteració d'algunes desinències, circumstància molt poc freqüent (§9.6), que afecta les persones 1 i 3 del passat simple. Així, els passats simples de <i>fer</i> , <i>ser</i> i <i>veure</i> tenen com a persona 1, respectivament, <i>fíu</i> , <i>fui</i> i <i>viu</i> , enfront de <i>batí</i> i <i>temí</i> dels verbs model de la conjugació II, i semblantment, en la persona 3, <i>feu</i> , <i>fou</i> i <i>veu</i> (aquesta darrera al costat de la variant més regular <i>veié</i>), enfront de 3 <i>baté</i> i 3 <i>temé</i> . Pel que fa a la persona 3, en parlars baleàrics trobem la variant <i>fe</i> , al costat de <i>feu</i> , i en parlars valencians, <i>fon</i> , al costat de <i>fou</i> . NO RESTRICCIÓ	357
Coincidència de les formes d'imperfet de	MV	9.6.6. Convé recordar, d'altra banda, que el condicional del verb <i>ser</i> , ultra	358

subjuntiu i de condicional del verb <i>ser</i> .		les variants regulars <i>seria, series</i> , etc., també té les variants alternatives <i>fora, fores</i> , etc., formalment coincidents amb el paradigma d'imperfet de subjuntiu propi dels parlars valencians. NO RESTRICCIÓ	
Adopció del model regular de participi d'alguns verbs.	MV	9.6.7. Els participis en què la marca - <i>t-</i> s'afegeix a un al·lomorfe de radical acabat en <i>er</i> (amb la vocal [é]). Tenen aquest participi els verbs <i>cobrir</i> i <i>obrir</i> (i els seus derivats): <i>cobert, obert</i> . En molts parlars també presenten aquest patró els participis dels verbs <i>complir, establir, oferir, omplir, reblir, sofrir</i> i <i>suplir</i> (els quals segueixen, però, el model regular en valencià i baleàric): <i>complet</i> (o <i>complit</i>), <i>establert</i> (o <i>establit</i>), <i>ofert</i> (o <i>oferit</i>), <i>omplert</i> (o <i>omplit</i>), <i>reblert</i> (o <i>reblit</i>), <i>sofert</i> (o <i>sofrit</i>), <i>suplert</i> (o <i>suplit</i>). Com es pot observar en aquestes formes, tots els participis d'aquest grup tenen una consonant labial, seguida en alguns casos de <i>l</i> , davant de la seqüència - <i>ert</i> : la bilabial sonora <i>b</i> (<i>cob, ob, establ, rebl</i>), la bilabial sorda <i>p</i> (<i>compl, ompl, supl</i>) o la labiodental sorda <i>f</i> (<i>of, sof</i>). NO RESTRICCIÓ	362
Existència de la forma <i>eres</i> de la persona 2 del present d'indicatiu	MV	9.6.8. El radical començat per <i>er</i> apareix en l'imperfet d'indicatiu (<i>era</i>) i, en parlars valencians, en la persona 2 del present d'indicatiu (<i>eres</i> : <i>Veig que eres molt treballador, tu!</i>). NO RESTRICCIÓ	365
Utilització d'algunes formes del verb <i>morir</i> amb el radical <i>muir</i> -.	MV	9.7.2. 53) MORIR. ALTRES VARIANTS <i>Pres. d'indic.</i> 1 <i>muir</i> (val.) <i>Pres. de subj.</i> 1 <i>muiri</i> , 2 <i>muiris</i> , 3 <i>muiri</i> , 4 <i>moriguem</i> , 5 <i>morigueu</i> , 6 <i>muirin</i> (bal.) 1 <i>muira</i> , 2 <i>muires</i> , 3 <i>muira</i> , 6 <i>muiren</i> (val.) <i>Imper.</i> 2 <i>muir</i> (val.)	369
Adopció del segment - <i>igu-</i> en les persones 4 i 5 del present de subjuntiu de la conjugació IIIa.	MV	9.4.4.2. [...] Les formes anteriors són les més generals i totes són igualment acceptables. Juntament amb aquestes, se n'admeten d'altres amb menys extensió d'ús. Es tracta, concretament, de les formes arrizotòniques amb el segment amb velar - <i>igu-</i> en les persones 4 i 5 dels verbs de la conjugació III, pròpies sobretot de parlars baleàrics: 4 <i>dormiguem, serviguem</i> ; 5 <i>dormigueu, servigueu</i> . 9.6.1.3. [...] De totes aquestes formes, les úniques que han transcendit als registres	371

		<p>formals són, en baleàric, les persones 4 i 5 del present de subjuntiu dels verbs de la conjugació IIIa: 4 <i>dormiguem</i>, 5 <i>dormigueu</i>. 9.7.2. 55) OBRIR. ALTRES VARIANTS Pres. de subj. 4. obriguem, 5 obrigueu (val. i bal.)</p> <p>57) OMPLIR. ALTRES VARIANTS Pres. de subj. 4. ompliguem, 5 ompligueu (val. i bal.)</p>	
--	--	---	--

Col·loquial, no adequat en els registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Simplificació del grup consonàntic final nasal/lateral + oclusiva seguit de vocal.	FC	4.3.2. En els parlars amb simplificació dels grups de nasal o lateral més oclusiva, es produeix també simplificació quan aquests grups precedeixen un mot que comença per vocal: <i>malalt esperançat</i> [l], <i>tomb inesperat</i> [m], <i>vent intens</i> [n]. En canvi, es manté el grup consonàntic quan el grup és final de proclític (<i>amb ell</i> , <i>amb això</i> [mb]) i, generalment també, quan és final de mot seguit d'enclític (<i>interromp-ho</i> [mp]; <i>anant-hi</i> , <i>fent-ho</i> [nt], però [n] en algun parlar). Hi ha vacil·lació, tanmateix, en construccions més o menys fixades del tipus <i>cent anys</i> , <i>sant Andreu</i> o <i>sant Antoni</i> . En tots aquests darrers casos, és preferible evitar l'elisió en els registres formals.	112
Sonorització i aproximantització d'oclusives sordes finals seguides de vocal.	FC	4.4.1.2. La tendència a la sonorització i aproximantització té un abast més general en alguns parlars valencians i en els nord-occidentals més meridionals, especialment quan hi ha implicats mots i combinacions d'ús freqüent: <i>cap amunt</i> , <i>cap avall</i> [β]; <i>dret a votar</i> , <i>pot anar</i> [ð]; <i>poc amunt</i> , <i>estic alegre</i> [ɣ]. [...] Es tracta de pronúncies que s'eviten en els registres formals.	134
Aproximantització d'oclusives en posició final de mot seguides de vocal o consonant sonora.	FC	4.4.3.3. En alguns parlars valencians i nord-occidentals, els contextos d'aproximantització inclouen també la posició de final de mot seguida de vocal: <i>cap amunt</i> [β], <i>cap avall</i> [β], <i>dret a votar</i> [ð]. També és possible l'aproximantització quan la consonant objecte del procés va seguida de consonant sonora, que pot anar acompanyada de simplificació si es tracta de la mateixa consonant: <i>cap gat</i> [βɣ], <i>set morts</i> [ðm], <i>sac bo</i> [ɣβ]; <i>tot bé</i> [β]; <i>poc gust</i> [ɣ]. Aquestes aproximantitzacions s'eviten en els registres formals.	159

Elisió d'aproximant dental i velar en posició intervocàlica.	FC	4.4.3.3. En bona part del valencià es produeix, col·loquialment, fins i tot la caiguda de l'aproximant dental en determinats casos en què aquesta consonant es troba en posició intervocàlica, sobretot quan hi ha implicades les terminacions <i>-ada</i> i <i>-ador</i> o <i>-adora</i> ; per exemple, <i>menjada</i> , amb elisió de la marca <i>d</i> del participi (<i>menj[á]</i>), que contrasta amb el manteniment d'aquesta marca ensordida en <i>menjat</i> (<i>menja[t]</i>); o <i>menjador</i> , amb elisió de la <i>d</i> del sufix <i>-dor(a)</i> (<i>menj[aó]r</i> , enfront de <i>bevedor</i> o <i>vividor</i> , que mantenen l'aproximant (<i>beve[ð]or</i> o <i>vivi[ð]or</i>). En posició intervocàlica, també es produeix esporàdicament la caiguda de l'aproximant velar: <i>aigua</i> , <i>jugar</i> , <i>agulla</i> [Ø]. Aquestes elisions s'eviten en els registres formals.	161
Anteposició del pronoms de primera i segona persona al pronom reflexiu.	MP	8.4.1. No són pròpies dels registres formals [...] es donen col·loquialment en alguns parlars [...]. En parlars septentrionals i valencians, l'anteposició dels pronoms de primera i segona persona al pronom reflexiu; per exemple: <i>Me se fa tard</i> (pel general <i>Se'm fa tard</i>); <i>Te se tanca la porta</i> (pel general <i>Se't tanca la porta</i>).	207
Substitució dels pronoms de primera i de segona persona <i>ens</i> i <i>us</i> per <i>es</i> .	MP	8.4.3.2. En parlars valencians i en part en tarragoní, <i>ens</i> i <i>us</i> poden ser substituïts per <i>es</i> i aparèixer tant en posició anteposada com posposada al verb: <i>Se n'anem</i> (per <i>Ens n'anem</i>); <i>S'heu volgut com a germans</i> (per <i>Us heu volgut com a germans</i>); <i>Porteu-se bé</i> (per <i>Porteu-vos bé</i>). Cap d'aquestes formes no transcendeix més enllà dels registres informals.	216
Palatalització de la fricativa de l'increment incoatiu [isk].	MV	9.4.3.2. L'increment incoatiu presenta variacions tant pel que fa a la vocal com pel que fa a la consonant o consonants que el constitueixen. [...] En la parla col·loquial s'han generat altres variants que no són recomanables i que s'expliquen per l'atracció que s'estableix entre les sibilants dels dos al·lomorfs de l'increment, que tendeixen a prendre el mateix lloc d'articulació, habitualment a favor de la realització palatal en parlars valencians (1 <i>servixco</i> ; 1 <i>servixca</i> , 2 <i>servixques</i> , etc.), però també a vegades amb resultat alveolar en parlars nord-occidentals (1 <i>servisso</i> , 2 <i>servisses</i> , etc.).	258

Col·loquial, no acceptable en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Velarització analògica d'algunes formes verbals en present d'indicatiu i de subjuntiu de certs	MV	9.6.1.3. Un segon cas de velarització analògica interparadigmàtica afecta, en els parlars valencians, els verbs de la conjugació IIIa i algun verb regular de la II com <i>perdre</i> , que velaritzen col·loquialment la persona 1	320

verbs.		del present d'indicatiu (per exemple, de <i>cosir</i> , 1 <i>cusc</i>) i el present de subjuntiu, sobretot les formes rizotòniques (per exemple, 1 <i>cusga</i> , 2 <i>cusgues</i> , 3 <i>cusga</i> , 6 <i>cusguem</i>) i en menor mesura les arrizotòniques (per exemple, 4 <i>cusguem</i> , 5 <i>cusgueu</i>). En el present de subjuntiu, el segment velar és de naturalesa sonora en els verbs amb el radical acabat en consonant sonora (<i>perdre</i> , <i>perga</i> ; <i>dormir</i> , <i>dorga</i> ; <i>collir</i> , <i>cullga</i> ; <i>cosir</i> , <i>cusga</i>), i generalment sorda en els verbs amb el radical acabat en consonant sorda (<i>tossir</i> , <i>tusca</i>). Aquestes velaritzacions no són acceptables en els registres formals, especialment les que impliquen una elisió de la consonant final del radical regular, com en el cas de <i>perdre</i> (<i>perc</i> , <i>perga</i>), <i>dormir</i> (<i>dorc</i> , <i>dorga</i>) o <i>sentir</i> (<i>senc</i> , <i>senca</i>).	
--------	--	--	--

Acceptable en la llengua oral, fora dels registres (escrits) més formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Pervivència de les formes pronominals plenes davant del verb <i>me</i> , <i>te</i> , <i>se</i> i <i>ne</i> .	MP	8.3.2. En la llengua antiga, les formes plenes (<i>me</i> , <i>te</i> , <i>se</i> , <i>ne</i> , <i>lo</i> , <i>los</i> , <i>nos</i> , <i>vos</i>) també s'usaven davant el verb, en lloc de les reforçades (<i>em</i> , <i>et</i> , <i>es</i> , <i>en</i> , <i>el</i> , <i>els</i> , <i>ens</i>) i de la reduïda <i>us</i> , quan el pronom no se sil·labificava amb el verb ni amb el mot precedent. [...] es mantenen amb més o menys vitalitat en diferents parlars; les formes <i>me</i> , <i>te</i> , <i>se</i> i <i>ne</i> , en part del baleàric i del valencià i en algun altre parlar (<i>ne tinc</i> , <i>me parla</i> , <i>se cansa</i>). [...] acceptable en la llengua oral en els parlars en què es mantenen, però en la llengua escrita més formal són preferibles les formes reforçades i la reduïda <i>us</i> paral·leles.	190
Pervivència de la forma pronominal plena <i>vos</i> .	MP	8.3.2. En la llengua antiga, les formes plenes (<i>me</i> , <i>te</i> , <i>se</i> , <i>ne</i> , <i>lo</i> , <i>los</i> , <i>nos</i> , <i>vos</i>) també s'usaven davant el verb, en lloc de les reforçades (<i>em</i> , <i>et</i> , <i>es</i> , <i>en</i> , <i>el</i> , <i>els</i> , <i>ens</i>) i de la reduïda <i>us</i> , quan el pronom no se sil·labificava amb el verb ni amb el mot precedent. [...] es mantenen amb més o menys vitalitat en diferents parlars; [...] la forma <i>vos</i> , en valencià, en baleàric i en altres parlars, tant davant del verb (<i>vos comprenc</i>) com darrere de verb acabat en vocal (<i>escriure-vos</i>). [...] acceptable en la llengua oral en els parlars en què es mantenen, però en la llengua escrita més formal són preferibles les formes reforçades i la reduïda <i>us</i> paral·leles.	194
Pervivència de la variant <i>mos</i> de la forma pronominal plena <i>nos</i> .	MP	8.3.2. No perviu, en canvi, la forma <i>nos</i> , però sí la variant col·loquial <i>mos</i> , que en parlars nord-occidentals, valencians i baleàrics s'usa tant anteposada com posposada al verb (<i>mos mira</i> , <i>mira-mos</i>). La forma <i>mos</i> no transcendeix a l'escriptura i no és adequada en els registres formals.	198

3.3.2.1. Septentrional

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Diferenciació fònica d'algunes formes verbals que comparteixen forma gràfica.	MV	<p>9.2.1. En els verbs de la conjugació I, la coincidència entre la persona 2 de l'imperatiu (<i>calla, tu!</i>) i la persona 3 del present d'indicatiu (<i>ell calla</i>), que és gràfica i fònica en la major part dels parlars, queda reduïda a l'aspecte gràfic en parlars nord-occidentals i en valencians septentrionals. En aquests parlars, la <i>-a</i> final que apareix en moltes formes de tercera persona es pronuncia [e], però no la de l'imperatiu (<i>call[a], tu!</i> o <i>call[ɛ], tu!</i>, enfront de <i>ell call[e]</i>).</p> <p>9.4.3.1. En molts parlars nord-occidentals i alguns de valencians septentrionals, la vocal àtona final de la persona 3 del present d'indicatiu dels verbs de la conjugació I (<i>canta</i>) s'ha tancat en [e].</p> <p>9.4.2.1. En parlars nord-occidentals i valencians septentrionals s'estableix una diferenciació fònica en les formes de les persones 1 i 3 que acaben gràficament en <i>a</i>, és a dir, en les formes de l'imperfet d'indicatiu i del condicional. En aquests casos, la vocal final es realitza [a] (o [ɛ]) en la persona 1 i [e] en la 3; per exemple: 1 <i>cantava</i> ([a] o [ɛ]) i 3 <i>cantava</i> ([e]), 1 <i>cantaria</i> ([a] o [ɛ]) i 3 <i>cantaria</i> ([e]). NO RESTRICCIÓ</p>	232
Diferenciació fònica entre algunes formes verbals que comparteixen la mateixa forma gràfica.	MV	<p>9.4.2.1. En parlars nord-occidentals i valencians septentrionals s'estableix una diferenciació fònica en les formes de les persones 1 i 3 que acaben gràficament en <i>a</i>, és a dir, en les formes de l'imperfet d'indicatiu i del condicional. En aquests casos, la vocal final es realitza [a] (o [ɛ]) en la persona 1 i [e] en la 3; per exemple: 1 <i>cantava</i> ([a] o [ɛ]) i 3 <i>cantava</i> ([e]), 1 <i>cantaria</i> ([a] o [ɛ]) i 3 <i>cantaria</i> ([e]). NO RESTRICCIÓ</p>	236
Confluència fonètica entre les vocals <i>-a</i> i <i>-e</i> d'algunes marques de persona.	MV	<p>9.4.2.2. En molts parlars nord-occidentals i valencians septentrionals, com hem exposat suara, la <i>-a</i> de la persona 3 s'articula [e] i, per tant, la relació formal entre les persones 3 i 6 és màxima: <i>cant[e], canten; cantav[e], cantaven; cantari[e], cantarien</i>. Passa el mateix en els parlars orientals, pel fet que la <i>a</i> i la <i>e</i> àtones han confluït en vocal neutra, o en [a], en el cas de l'alguerès. NO RESTRICCIÓ</p>	240
Existència de la marca <i>-o</i> [o] de primera persona	MV	<p>9.4.2.3. La persona 1 [...] en el present d'indicatiu [...] presenta la marca <i>-o</i></p>	243

singular del present d'indicatiu.		(pronunciada com a [...] [o] en parlars nord-occidentals i valencians septentrionals). Aquesta marca apareix en totes les conjugacions (<i>canto, bato, temo, dormo, serveixo</i>), excepte en els verbs velaritzats (<i>bec, caic, dic</i> , etc.) i palatalitzats (<i>vaig, faig, vull</i> , etc.) de la conjugació II, que no reben marca explícita en cap parlar. NO RESTRICCIÓ	
Adopció de la marca <i>-e</i> en algunes persones de l'imperfet de subjuntiu.	MV	9.4.4.2. En lloc de la vocal <i>i</i> , però, en els parlars valencians més septentrionals i en alguns parlars nord-occidentals i baleàrics es manté la vocal <i>e</i> , pròpia de les formes tradicionals. En valencià, a més, aquestes formes tenen un conreu literari important i són habituals en els registres formals.	269
Formació de la conjugació I de l'imperfet de subjuntiu amb <i>a</i> .	MV	9.4.4.2. L'imperfet de subjuntiu presenta la vocal temàtica <i>i</i> en els verbs de la conjugació III (<i>dormís, dormira</i>) i la vocal <i>e</i> en els verbs de la conjugació II (<i>perdés, perdera</i>). En la conjugació I [...]. En baleàric i residualment en algun parlar del valencià més septentrional es manté la vocal <i>a</i> , pròpia de tota la llengua antiga (<i>cantàs</i>). NO RESTRICCIÓ	275
Formació de l'auxiliar de plusquamperfet de subjuntiu amb la forma <i>-sse-</i> .	MV	9.5.1. L'auxiliar del plusquamperfet de subjuntiu presenta les mateixes variants que s'han analitzat més amunt per a l'imperfet de subjuntiu: [...] formes amb <i>-sse-</i> en els parlars valencians més septentrionals, en alguns parlars nord-occidentals i, d'una manera residual, en alguns de baleàrics (per exemple, <i>haguesses</i>). NO RESTRICCIÓ	289
Existència de la forma velaritzada del participi d'alguns verbs.	MV	9.6.1.1. En els parlars en què la persona 1 del present d'indicatiu té la marca <i>-o</i> (o <i>-i</i>), aquests verbs són regulars i únicament en el participi l'antiga forma velaritzada alterna, segons els parlars, amb la moderna regular: <i>fengut</i> i <i>fenyut</i> , <i>pertangut</i> i <i>pertanyut</i> , <i>plangut</i> i <i>planyut</i> , <i>complangut</i> i <i>complanyut</i> . NO RESTRICCIÓ	305

Acceptable en la llengua oral, fora dels registres (escrits) més formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Pervivència de les formes pronominals plenes <i>lo</i> i <i>los</i> davant del verb.	MP	8.3.2. En la llengua antiga, les formes plenes (<i>me, te, se, ne, lo, los, nos, vos</i>) també s'usaven davant el verb, en lloc de les reforçades (<i>em, et, es, en, el, els, ens</i>) i de la reduïda <i>us</i> , quan el pronom no se sil·labificava amb el verb ni amb el mot precedent. [...] es mantenen amb més o menys vitalitat en diferents parlars; [...] les formes <i>lo</i> i <i>los</i> , en parlars nord-occidentals i del valencià septentrional (<i>lo tinc; los tinc, los agafaré</i>). [...] acceptable en la llengua oral en els parlars en què es mantenen, però en la llengua escrita més formal són preferibles les formes reforçades i la reduïda <i>us</i> paral·leles.	193

3.3.2.2. Central

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Absència de sibilants sonores.	FC	4.2.3.2. Determinats parlars valencians (sobretot del valencià central) [...] no tenen sibilants sonores, de manera que no hi és possible l'oposició entre la sibilant sorda i la sonora en cap posició: <i>cel</i> i <i>zel</i> [s], <i>caça</i> i <i>casa</i> [s], <i>els ous</i> i <i>els sous</i> [s], <i>joc</i> i <i>xoc</i> [tʃ], <i>marges</i> i <i>marxes</i> [tʃ], <i>raja</i> i <i>ratxa</i> [tʃ]; <i>dotze</i> [ts], <i>lletja</i> i <i>lletxa</i> [tʃ]. Totes aquestes realitzacions sordes de les sibilants no pertanyen als registres formals.	72

3.3.2.3. Meridional

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Realització [e] de la vocal tònica dels mots amb la terminació - <i>ència</i> .	FV	3.3.2. En part del valencià meridional, la vocal tònica dels mots amb la terminació - <i>ència</i> es realitza com a [e]: <i>ciència, innocència, paciència</i> [e]. NO RESTRICCIÓ	25

3.4. Alguns parlars

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Absència d'obertura de les vocals mitjanes tòniques en el context de [j] davant la consonant palatoalveolar fricativa sorda.	FV	3.3.2. Hi ha un procés actiu regular d'obertura que actua en els casos següents: [...] b) En els elements nominals amb [i] en la síl·laba següent a la tònica. [...] No té aquest efecte la [j] que apareix en la majoria de parlars occidentals i en algun altre davant la consonant palatoalveolar fricativa sorda, context en el qual pot aparèixer regularment la vocal mitjana tancada: <i>peix, deixa</i> [ej]; <i>coix, boix</i> [oj]. NO RESTRICCIÓ	23
Simplificació de grups finals de ròtica o sibilant seguida d'oclusiva dental seguits d'un mot començat per consonant oclusiva.	FC	4.4.3.5. En tots els parlars en què no es produeix la simplificació dels grups finals de ròtica seguida d'oclusiva dental (<i>fart, port, esport</i> [rt]) o de sibilant seguida d'oclusiva dental (<i>llest, cost, vist</i> [st]), hi ha elisió del segment oclusiu quan el segueix un mot que comença per consonant oclusiva (<i>fart d'esperar</i> [r], <i>llest però mandrós</i> [s]). NO RESTRICCIÓ	168
Diftongació del pronom <i>ho</i> en [ew].	MP	8.3.1. A més, en alguns parlars el pronom <i>ho</i> es pronuncia amb una <i>e</i> seguida de la semivocal [w] quan s'anteposa al verb començat per consonant: <i>ho mira</i> ([ew]). 8.4.2. En els parlars en què <i>ho</i> es pronuncia [ew] anteposat al verb (vegeu el § 8.3.1f), aquesta pronúncia es dona igualment en les combinacions <i>m'ho, t'ho</i> i <i>s'ho</i> : <i>M'ho agafa</i> ([mew]). NO RESTRICCIÓ	188
Existència d'un ús no lexicalitzat del pronom <i>en</i> en alguns verbs.	MP	8.4.3.7. El pronom <i>en</i> ha quedat lexicalitzat (prefixat) en el verb <i>endur-se</i> [...] però en certs parlars [...] es conserva un ús no lexicalitzat d'aquests elements: <i>Se n'ho va dur ell</i> (que en la llengua general correspondria a <i>S'ho va endur ell</i>). En algun altre parlar es troba <i>fer-se-n'ho tot</i> 'perdre-ho, dilapidar-ho tot': <i>Cada dia s'endarrería més i més, fins a fer-se-n'ho de mala manera</i> . NO RESTRICCIÓ	225
Formació de l'auxiliar <i>va</i> seguit de la marca <i>-re-</i> en les persones que també tenen aquesta marca en el passat simple.	MV	9.5.2. En alguns parlars, el radical <i>va</i> de l'auxiliar apareix seguit de la marca <i>-re-</i> en les mateixes persones que tenen aquesta marca de temps en el passat simple: 2 <i>vares cantar</i> , 4 <i>vàrem cantar</i> , 5 <i>vàreu cantar</i> , 6 <i>varen cantar</i> (com en 2 <i>cantares</i> , 4	298

		<i>cantàrem, 5 cantàreu, 6 cantaren).</i> NO RESTRICCIÓ	
Palatalització del verb haver en la perífrasi d'obligació « <i>haver de + infinitiu</i> ».	MV	9.6.1.5. El verb auxiliar i modal <i>haver</i> té formes palatalitzades [...] en alguns parlars, en la persona 1 del present d'indicatiu quan es comporta com a modal en la perífrasi d'obligació « <i>haver de + infinitiu</i> » (<i>haig</i> , com en <i>Haig de fer el que em manen</i>), però no quan es comporta com a auxiliar (<i>he</i> , com en <i>He fet el que em manaven</i>). NO RESTRICCIÓ	328
Existència de la forma de participi <i>-st</i> de <i>riure</i> .	MV	9.6.7. El verb <i>riure</i> també té en alguns parlars un participi amb la marca <i>-st-</i> , <i>rist</i> , al costat de la variant general <i>rigut</i> . NO RESTRICCIÓ	359

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Absència d'africades palatoalveolars sonores en determinats casos.	FC	4.2.3.2. En uns altres parlars, les realitzacions ensordides només afecten les africades palatoalveolars, sobretot quan es troben en posició posttònica (<i>metge, fetge, rellotge, viatge</i> [tʃ]). Totes aquestes realitzacions sordes de les sibilants no pertanyen als registres formals.	74
Elisió de la ròtica final d'infinitiu.	FC	4.3.4. En alguns parlars, a més, la <i>r</i> s'elideix amb qualsevol infinitiu (<i>fe'ls</i> per <i>fer-los</i>). Aquests fenòmens no són adequats en la llengua escrita ni en els registres formals en general.	126
Ensordiment de la consonant oclusiva dels grups /bl/ i /gl/.	FC	4.3.6. En altres parlars és més freqüent l'ensordiment de la consonant oclusiva d'aquests grups, amb geminació o sense, quan són posttònics: <i>poble, amable</i> [ppl]/[pl]; <i>segle, regla</i> [kkł]/[kl]; <i>poblet, població</i> [pl]; <i>reglar, reglament</i> [kl]. [...] no [és acceptable] l'ensordiment, que s'evita en registres formals.	131
Sonorització d'oclusiva velar final precedida de nasal i seguida d'un mot començat per vocal.	FC	4.4.1.2. En altres parlars també són possibles realitzacions sonores de l'oclusiva velar a final de mot, en cas que es realitzi, quan va precedida de nasal i seguida d'un mot que comença per vocal, sobretot en una parla col·loquial i quan l'accent està allunyat de la consonant implicada (<i>cinc animals</i> [g]). Es tracta de pronúncies que s'eviten en els registres formals.	136
Addició d'una <i>e</i> de	MP	8.3.2. Per a evitar el contacte entre sibilants,	200

suport entre els pronoms acabats en la marca -s del plural i els verbs començats per [s].		en diferents parlars també s'intercala una <i>e</i> de suport entre els pronoms acabats en la marca -s del plural i els verbs començats per [s], com s'indica tot seguit reproduint la pronúncia de la <i>e</i> ([ə]/[e], segons els parlars): <i>Ens</i> [ə]/[e] <i>sap greu</i> ; <i>Els</i> [ə]/[e] <i>cedim el torn</i> . Aquestes pronúncies no tenen repercussió gràfica i s'eviten en els registres formals.	
Existència de la forma auxiliar anàloga del passat simple de la persona 1 <i>vàreig, vem</i> i <i>veu</i> .	MV	9.5.2. L'analogia que ha generat les formes auxiliars <i>vares, vàrem, vàreu</i> i <i>varen</i> a partir de les terminacions del passat simple s'ha estès col·loquialment en alguns parlars a la persona 1 (<i>vàreig</i>). Tenint en compte que el passat simple no presenta la marca - <i>re</i> - en aquesta persona (sinó la marca - <i>í</i> : <i>cantí</i>), aquesta forma no transcendeix als registres formals, igual que les variants col·loquials 4 <i>vem</i> i 5 <i>veu</i> , generades per analogia de l'altre auxiliar (<i>hem, heu</i>).	299
Existència de la forma de participi del verb <i>ser</i> compostes pel radical i la marca - <i>t</i> .	MV	9.6.7. Els participis amb la marca - <i>t</i> - presenten més diversitat. Tenint en compte la forma del radical, es poden classificar en els grups següents: a) Els participis en què la marca - <i>t</i> - s'afegeix a un radical acabat en vocal. Tenen aquest participi els verbs (i els seus derivats) <i>dir, dur, escriure, fer, treure</i> i alguns verbs amb l'infinitiu acabat en - <i>ènyer</i> : <i>dit, dut, escrit, fet, tret; constret (constrènyer), estret (estrènyer), restret (restrènyer)</i> . També segueixen aquest model el participi <i>frit</i> del verb <i>fregir</i> , emprat en parlars baleàrics al costat de la variant general <i>fregit</i> , i la variant col·loquial <i>set</i> del verb <i>ser</i> , usada en diversos parlars al costat de les variants més generals <i>estat</i> i <i>sigut</i> .	361

Col·loquial, no acceptable en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Velarització analògica d'algunes formes verbals del verb <i>donar</i> .	MV	9.6.1.3. I finalment, un tercer cas de velarització analògica interparadigmàtica afecta el verb <i>donar</i> (malgrat que la conjugació I és la que mostra un nombre menor d'irregularitats). En alguns parlars, aquest verb ha desenvolupat formes velaritzades en la persona 1 del present d'indicatiu (<i>donc</i>) i en totes les del present i l'imperfet de subjuntiu (<i>dongui; dongués</i>). Aquestes velaritzacions no són acceptables en	321

		els registres formals.	
--	--	------------------------	--

Acceptable en la llengua oral, fora dels registres (escrits) més formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Pervivència de les formes pronominals plenes davant del verb <i>me, te, se</i> i <i>ne</i> .	MP	8.3.2. En la llengua antiga, les formes plenes (<i>me, te, se, ne, lo, los, nos, vos</i>) també s'usaven davant el verb, en lloc de les reforçades (<i>em, et, es, en, el, els, ens</i>) i de la reduïda <i>us</i> , quan el pronom no se sil·labificava amb el verb ni amb el mot precedent. [...] es mantenen amb més o menys vitalitat en diferents parlars; les formes <i>me, te, se</i> i <i>ne</i> , en part del baleàric i del valencià i en algun altre parlar (<i>ne tinc, me parla, se cansa</i>). [...] acceptable en la llengua oral en els parlars en què es mantenen, però en la llengua escrita més formal són preferibles les formes reforçades i la reduïda <i>us</i> paral·leles.	191
Pervivència de la forma pronominal plena <i>vos</i> .	MP	8.3.2. En la llengua antiga, les formes plenes (<i>me, te, se, ne, lo, los, nos, vos</i>) també s'usaven davant el verb, en lloc de les reforçades (<i>em, et, es, en, el, els, ens</i>) i de la reduïda <i>us</i> , quan el pronom no se sil·labificava amb el verb ni amb el mot precedent. [...] es mantenen amb més o menys vitalitat en diferents parlars; [...] la forma <i>vos</i> , en valencià, en baleàric i en altres parlars, tant davant del verb (<i>vos comprenc</i>) com darrere de verb acabat en vocal (<i>escriure-vos</i>). [...] acceptable en la llengua oral en els parlars en què es mantenen, però en la llengua escrita més formal són preferibles les formes reforçades i la reduïda <i>us</i> paral·leles.	196
Elisió de ròtica final d'alguns infinitius.	MP	8.5.1. En la llengua oral, fora dels registres formals. [...] És pròpia només d'alguns parlars l'elisió de la ròtica final en qualsevol infinitiu i davant qualsevol pronom o combinació pronominal: <i>portà-los</i> o <i>portà'ls</i> (notem la variació de la forma pronominal segons el parlar).	227
Addició d'una vocal de suport <i>e</i> al radical d'algunes formes d'imperatiu.	MP	8.5.1. En la llengua oral, fora dels registres formals. [...] Els verbs amb la segona persona del singular d'imperatiu acabada en la consonant del radical (<i>ajup, cull, cus, empeny, fuig, mor, promet, rep, torç</i>) manifesten una tendència, en diversos parlars, a evitar el contacte de la consonant final del radical i la del pronom mitjançant una <i>e</i> de suport afegida al radical: <i>ajupe't, culle-les, cuse-li, empenye-la, fuge'n, more't, promete'm, rebe'l, torce'l</i> . [...] Es pot observar la mateixa tendència descrita en els	228

		verbs incoatius, que en la segona persona del singular d'imperatiu presenten l'increment del radical <i>-eix-</i> : <i>destrueixen</i> , <i>imprimeixen-ho</i> , <i>vesteixen</i> .	
--	--	---	--

3.5. No s'especifica

Acceptable en tots els registres

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Utilització d'un pronom feble de complement directe i un pronom fort de complement indirecte per les combinacions amb pronoms de primera i segona persona.	MP	8.4.3.2. A vegades aquestes combinacions poden resultar forçades o ser ambigües, com ara amb els verbs de la classe de <i>presentar</i> o <i>recomanar</i> , que seleccionen un complement directe i un d'indirecte (§ 8.4.3.5). En aquests casos, especialment si el verb està en tercera persona, en comptes d'utilitzar la combinació del pronom feble de segona persona amb el de primera, molts parlants prefereixen emprar només un pronom feble per al complement directe i un pronom fort pel al complement indirecte (<i>Em van recomanar a tu</i>).	213
Existència de les formes velaritzades del verb <i>escriure</i> (i derivats) en alguns temps verbals.	MV	9.6.1.1. El verb <i>escriure</i> i els seus derivats [...] tendeixen a adoptar una distribució més general de les formes velaritzades i, d'acord amb aquesta tendència, també són acceptables aquestes formes en el passat simple (<i>escrigué</i>) i en l'imperfet de subjuntiu (<i>escrigués</i>).	309

Registres escrits molt formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Existència de les formes antigues bisil·làbiques de l'auxiliar del perfet d'indicatiu de les persones 4 i 5 <i>havem</i> i <i>haveu</i> .	MV	9.5.1. L'auxiliar del perfet d'indicatiu té formes monosil·làbiques en totes les persones. En les persones 4 i 5 pot presentar també les formes antigues bisil·làbiques <i>havem</i> i <i>haveu</i> , respectivament. Aquestes formes són residuals en la llengua oral, i en la llengua escrita poden aparèixer en registres marcadament formals.	282

Col·loquial, no adequat en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Tancament de <i>e</i> ([ə] o [e]) en <i>i</i> en contacte amb la consonant palatoalveolar o sibilant	FV	3.3.4.2. Modificacions que [...] es perceben com a col·loquials i, per tant, s'eviten en els registres formals. El canvi de <i>e</i> ([ə] o [e]), segons els	43

alveolar.		parlars) en <i>i</i> provocat pel caràcter tancador d'una consonant palatoalveolar en contacte amb la vocal: <i>gener, dejú, queixal, deixar, germà, genoll, seixanta</i> [i]. Després de sibilant alveolar, pot ocórrer un fenomen semblant: <i>secret, senyal, senyor, serà</i> [i].	
Realització de [ə] com a [o] o [u] per assimilació.	FV	3.3.4.2. [...] es perceben com a col·loquials i, per tant, s'eviten en els registres formals. La realització de [ə] com a [o] o [u] per assimilació a una vocal precedent o següent tònica, especialment en parlars baleàrics: <i>colze, nostre, cotxe, cove</i> [o]; <i>genoll</i> [o]/[u].	45
Caiguda de <i>a</i> i <i>e</i> pretòniques seguides o precedides de [r].	FV	3.3.4.2. [...] es perceben com a col·loquials i, per tant, s'eviten en els registres formals. La caiguda de <i>a</i> i <i>e</i> pretòniques ([ə] o [a] i [e], segons els parlars) seguides o precedides de [r], en casos com <i>brana</i> per <i>barana</i> , <i>vremar</i> o <i>vermar</i> per <i>veremar</i> , <i>brenar</i> per <i>berenar</i> o <i>tronja</i> per <i>taronja</i> .	46
Elisió de ròtica final dels infinitius plans en contacte amb un pronom començat per consonant.	FC	4.3.4. És bastant habitual no pronunciar la <i>r</i> dels infinitius si són plans i van seguits d'un pronom començat per consonant, cosa que pot provocar canvis en la forma dels pronoms: <i>coneixe'ns</i> en lloc de <i>conèixer-nos</i> . [...] Aquests fenòmens no són adequats en la llengua escrita ni en els registres formals en general.	125
Retrocés del <i>vós</i> en favor del <i>vostè</i> com a forma de respecte cordial i amistosa.	MP	8.2.2. Tradicionalment, el tractament de <i>vós</i> reflecteix respecte cordial i amistós i s'usa sobretot per a adreçar-se a persones d'edat. En l'ús col·loquial, tanmateix, ha experimentat un retrocés important, especialment a les àrees urbanes, en favor del tractament de <i>vostè</i> .	187
Elisió de la <i>-a</i> de la combinació dels pronoms <i>la</i> i <i>hi</i> o de l'article definit <i>la</i> seguit d'un mot començat per vocal.	MP	8.4.2. En les combinacions de <i>la</i> i <i>hi</i> és habitual l'elisió de la <i>-a</i> del femení (<i>L'hi van donar</i>), d'una manera semblant al que passa també sovint amb l'article definit <i>la</i> (per exemple, quan <i>la independència</i> es pronuncia [i]independència). En els registres formals és preferible mantenir la vocal. 8.4.3.3. En la combinació del pronom femení singular d'acusatiu <i>la</i> amb la variant	208

		<p><i>hi</i> del datiu singular és habitual l'elisió de la <i>a</i> del femení (<i>L'hi donaré, la crema, al teu germà</i>), però en els registres formals és preferible mantenir aquesta vocal (<i>La hi donaré</i>).</p> <p>8.4.3.6. Amb l'acusatiu femení, la seqüència d'aquest pronom amb <i>hi</i> és habitualment <i>l'hi</i>, amb pèrdua de la marca de femení del pronom d'acusatiu: <i>L'hi he posat, la crema, al necesser</i>. La combinació <i>la hi</i> és pròpia dels registres formals.</p>	
Addició d'una vocal de suport <i>e</i> entre un pronom acabat en la <i>-s</i> de plural i els pronoms <i>la, les</i> i <i>li</i> .	MP	8.4.2. També és habitual d'evitar oralment el contacte intercalant-hi una <i>e</i> quan els pronoms <i>la, les</i> i <i>li</i> van precedits d'un pronom acabat en la <i>-s</i> del plural, encara que el resultat no es pugui reflectir ortogràficament per mitjà de cap forma pronominal: <i>Ens [ə]/[e] la facilitaràn; Us [ə]/[e] li quedareu la casa; Llegiu-vos-[ə]/[e]-la; Se'ns [ə]/[e] l'ha menjada, la carn</i> . Aquestes pronúncies no transcendeixen a l'escriptura i s'eviten en els registres formals.	209
Addició d'una vocal de suport en les formes 2 i 3 del present d'indicatiu de les conjugacions II i III.	MV	9.4.5.1. Present d'indicatiu dels verbs de les conjugacions II i III [...]. En alguns parlars també se senten formes de persona 2 (i, més rarament, 3) del tipus <i>bates</i> o <i>dormes</i> , en les quals la vocal no es pot justificar per raons de sil·labificació, sinó com a conseqüència de processos d'analogia intraparamètrica (respecte de la persona 6) i interparamètrica (respecte de la conjugació I). Es tracta de formes col·loquials minoritàries i que no transcendeixen als registres formals.	280
Existència de les variants de les formes de les persones 4 i 5 de l'auxiliar de perfet <i>haguem</i> i <i>hagueu</i> .	MV	9.5.1. L'auxiliar de perfet [...] variants col·loquials 4 <i>haguem</i> , 5 <i>hagueu</i> , que segueixen patrons més regulars (són arritzotòniques, amb vocal temàtica i sense marca de temps), però que no són pròpies dels registres formals.	287
Adopció de la forma amb consonant palatal [j] en comptes de la velar en la persona 1 en algunes formes verbals.	MV	9.6.1.4. El verb <i>conèixer</i> , paral·lelament, adopta col·loquialment a vegades formes amb consonant palatal en la persona 1 del present d'indicatiu i en el present de subjuntiu (<i>coneixo, coneixi</i>), en lloc de les formes velaritzades (<i>conec</i> i <i>conegui</i>).	327

Col·loquial, no acceptable en registres formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Pronúncia amb lateral palatal [ʎ] de mots començats per lateral alveolar [l].	FC	4.2.5. Col·loquialment, poden aparèixer les pronúncies amb [ʎ] en paraules com ara <i>lògic</i> o <i>límit</i> . Aquestes pronúncies analògiques no resulten acceptables en els registres formals.	75
Realització de la /l/ com a semivocal velar [w].	FC	4.2.5. A causa de l'alt grau de velarització, la /l/ tendeix a realitzar-se col·loquialment	77

		com a semivocal velar [w] en posició de coda seguida de consonant, sobretot de consonant labial: <i>albergínia, albercoc, almoína, balma</i> [w]. Aquestes pronúncies amb semivocal no són acceptables en els registres formals.	
Addició d'una consonant de suport entre vocals adjacents.	FC	4.3.7. Col·loquialment, és freqüent, d'altra banda, trobar una consonant entre vocals adjacents per tal d'evitar la formació d'un hiat: <i>idea</i> , pronunciat <i>ide[j]a</i> , <i>dues</i> , pronunciat <i>du[ɣ]es</i> ; <i>a on</i> , pronunciat <i>a[β]on</i> , <i>a[v]on</i> o <i>a[w]on</i> . Es tracta d'un fenomen de caràcter eventual, en recessió en la majoria de parlars i que no resulta acceptable en registres formals.	132
Generalització analògica de la consonant velar a altres formes del paradigma dels verbs velaritzats.	MV	9.6.1.2. En la llengua parlada es pot constatar una certa tendència a una generalització analògica de la consonant velar a formes del paradigma dels verbs velaritzats diferents de les analitzades fins ara. La velar apareix molt sovint seguida de la vocal temàtica <i>e</i> : en les persones 4 i 5 del present de subjuntiu (<i>beguem, begueu</i>), en totes les de l'imperfet de subjuntiu (<i>begués</i>) i en les persones de la 2 a la 6 del passat simple (<i>begueres, begué, beguérem, beguéreu, begueren</i>). Aquesta circumstància explica que la consonant velar tendeixi a generalitzar-se en la resta de formes del paradigma en què és present la vocal temàtica <i>e</i> . En concret, la velar pot aparèixer col·loquialment en les formes següents, que són els casos més significatius: <ul style="list-style-type: none"> a) En el gerundi. Per exemple, <i>beguent, riguent, caiguent</i>, en lloc de <i>bevent, rient, caient</i>. b) En la persona 5 de l'imperatiu, trencant l'asimetria respecte de la 4, que pràcticament només es troba en els verbs velaritzats. Per exemple, <i>begueu, rigueu, mogueu</i>, en lloc de <i>beveu, rieu, moveu</i>. c) En els infinitius arrizotònics, és a dir, aquells que acaben en la terminació tònica <i>-er</i>. Per exemple, <i>poguer, sapiguer</i>, 	316

		<p><i>volguer, valguer, hagner</i>, en lloc de <i>poder, saber, voler, valer, haver</i>.</p> <p>d) En les persones 4 i 5 del present d'indicatiu, fet que suposa estendre el sincretisme entre les persones 4 i 5 dels presents d'indicatiu i subjuntiu també a la classe dels verbs velaritzats. Per exemple, <i>beguem, begueu</i>, en lloc de <i>bevem, beveu</i>; <i>riguem, rigueu</i>, en lloc de <i>riem, rieu</i>; <i>moguem, mogueu</i>, en lloc de <i>movem, moveu</i>.</p> <p>Aquesta tendència, que varia segons els parlars i no té la mateixa intensitat en totes les formes, no és acceptable en els registres formals.</p>	
Adopció de la forma analògica amb el grup [sk] per part d'alguns verbs.	MV	9.6.1.4. La proximitat formal existent entre alguns verbs velaritzats i els verbs analitzats en aquest apartat explica, d'altra banda, que en la llengua parlada es donin canvis d'una classe a l'altra, no acceptables en els registres formals. El verb <i>complaure</i> , per exemple, adopta col·loquialment a vegades les formes analògiques amb el grup [sk] (per exemple, <i>complasc, complasqui, complascut</i>) en lloc de les velaritzades (<i>complac, complagui, complagut</i>).	325

Acceptable en la llengua oral, fora dels registres (escrits) més formals

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Elisió de ròtica final d'alguns infinitius.	MP	8.5.1. En la llengua oral, fora dels registres formals. [...] És bastant generalitzada l'elisió de la ròtica final en els infinitius plans quan el pronom enclíctic comença per consonant, amb la sil·labificació del pronom amb el verb en determinats parlars en cas que pugui prendre una forma asil·làbica (§ 4.3.4): <i>S'entesta a convince'l</i> ; <i>Hem quedat per coneixe'ns</i> (en comptes de les solucions respectives més formals <i>convèncer-lo</i> i <i>conèixer-nos</i>). Tampoc no és estranya en altres infinitius davant combinacions de clítics pronominals encapçalades pels pronoms de plural: <i>Es moria de ganes de di-us-ho</i> ; <i>No tenim més remei que</i>	226

		<i>anà'ns-en; Va fe'ls-hi com havien quedat</i> (per les solucions formals respectives <i>dir-vos-ho, anar-nos-en, fer-los-hi</i>).	
--	--	--	--

No acceptable

Tret recollit	Tipus	Cita de la GIEC	Número
Substitució generalitzada de la lateral palatal per la semivocal palatal.	FC	4.2.5. No és acceptable, en canvi, la substitució generalitzada de la lateral palatal per la semivocal palatal; per exemple, la pronúncia de <i>llàgrima, ella</i> i <i>coll</i> com a [j]àgrima, e[j]a i co[j].	82
Adopció del model incoatiu de la conjugació IIIb per part de verbs de la conjugació II.	MV	9.2.3. [...] els verbs de la conjugació II, i generalment es deuen a fenòmens d'interferència lingüística. Es tracta de l'adopció del model de la IIIb, que dona lloc a formes no acceptables del tipus <i>recibir, concebir</i> o <i>rebatir</i> (en lloc de <i>rebre, concebre</i> i <i>rebatre</i>).	235

4. Algunes observacions sobre la consideració normativa de la variació dialectal en la GIEC

A partir del buidatge dels quatre capítols de la GIEC que han estat objecte d'estudi s'han observat una sèrie de característiques de les quals és important fer-ne esment. Es tracta d'oferir algunes observacions de fets com per exemple l'ús de les etiquetes proposades, la naturalesa i el grau d'acceptació dels fenòmens recollits, el pes dels diferents parlars o el silenci d'alguns trets. En definitiva, aquest apartat vol ser una síntesi d'allò que en certa manera ja mostra la classificació que s'ha proposat en el punt anterior, però que s'ha considerat important ressaltar i dedicar-hi un espai.

4.1. La irregularitat de les etiquetes

Malgrat que a les pàgines introductòries de la GIEC s'exposen les etiquetes que es faran servir al llarg de l'obra, tant per la variació geogràfica com per la variació de registre, ens hem trobat que sovint s'utilitzen altres etiquetes que no consten en l'explicació inicial de la GIEC.

Quant a les etiquetes que engloben la variació dialectal, ens trobem amb varietats o zones que han aparegut en els capítols que han estat objecte d'estudi i que, per tant, s'han inclòs en el buidatge tot i no ser cap de les etiquetes declarades inicialment per la *Gramàtica*: la Franja, Vall de Sóller, Camp de Tarragona i nord-oriental. A més, tal com ja s'ha apuntat anteriorment, també s'han creat les etiquetes «la major part dels parlars», «alguns parlars» i «no s'especifica». En el primer cas també s'han volgut incloure trets significatius que, encara que formin part de la llengua general, contrasten amb alguna altra forma d'alguna varietat geogràfica. En el segon cas s'ha observat que sovint s'utilitza la forma «alguns parlars» o «diferents parlars», que sol fer referència a trets de la llengua col·loquial. Per últim, l'etiqueta «no s'especifica» es correspon a trets que solen anar acompanyats de «és habitual», «és freqüent», «molts parlants», etc.

Els següents fragments corresponen a aquests fenòmens. El primer fa referència a una zona més específica i el segon es diu que es troba en alguns parlars.

4.1. En algunes zones molt concretes de la Franja hi ha una dental, i més específicament, una interdental fricativa sorda (/θ/) autòctona, en mots que en la llengua general presenten una /s/, amb la grafia *c* o *ç*.

8.4.3.7. El pronom *en* ha quedat lexicalitzat (prefixat) en el verb *endur-se* [...] però en certs parlars [...] es conserva un ús no lexicalitzat d'aquests elements: *Se n'ho va dur ell* (que en la llengua general correspondria a *S'ho va endur ell*). En algun altre parlar es troba *fer-se-n'ho tot* 'perdre-ho, dilapidar-ho tot': *Cada dia s'endarreriria més i més, fins a fer-se-n'ho de mala manera*.

Pel que fa a la variació funcional o de registre, malgrat les etiquetes que proposava la GIEC, a la pràctica s'ha observat que no s'utilitzen de manera sistemàtica i aquest fet sovint en dificulta la interpretació normativa, com és el cas següent:

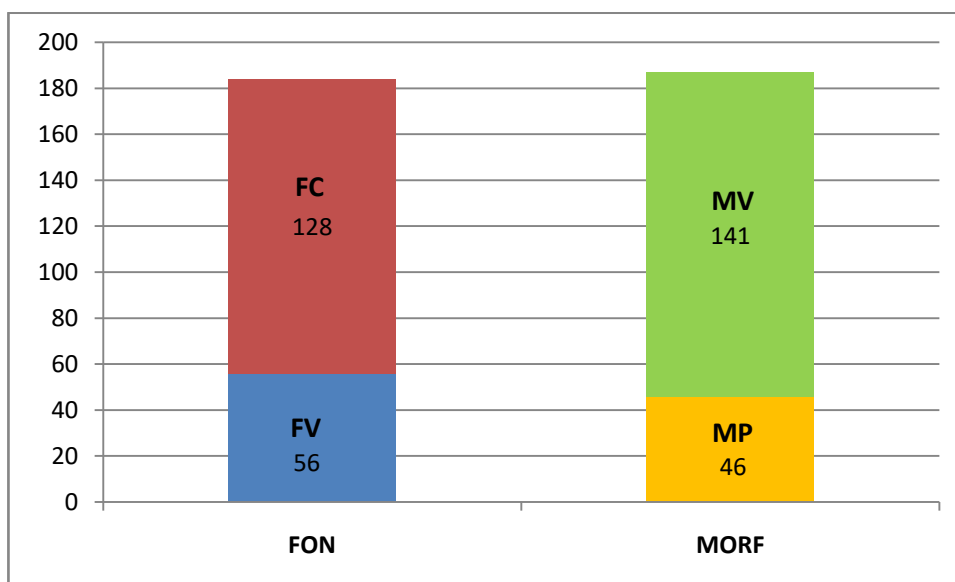
4.2.3.1. En posició interior de mot, totes les consonants palatoalveolars, tant les fricatives com les africades, poden aparèixer precedides de vocal: *pujar* [ʒ], *imatge* [dʒ], *baixa* [ʃ], *cotxe* [tʃ]. Precedides de consonant, són tradicionals les realitzacions fricatives: *menjar*, *penges* [ʒ]; *panxa*, *xarxa* [ʃ].

En aquest exemple se'ns diu que «són tradicionals les realitzacions fricatives», i per tant la pregunta que es fa l'usuari és si «tradicionals» vol dir que es poden fer servir

en tots els registres, si només ho ha de tenir en compte en les situacions formals i per tant no cal que ho apliqui a les informals... Sovint les recomanacions que es plantegen surten del marc proposat a l'inici de la *Gramàtica* i no orienten prou el lector.

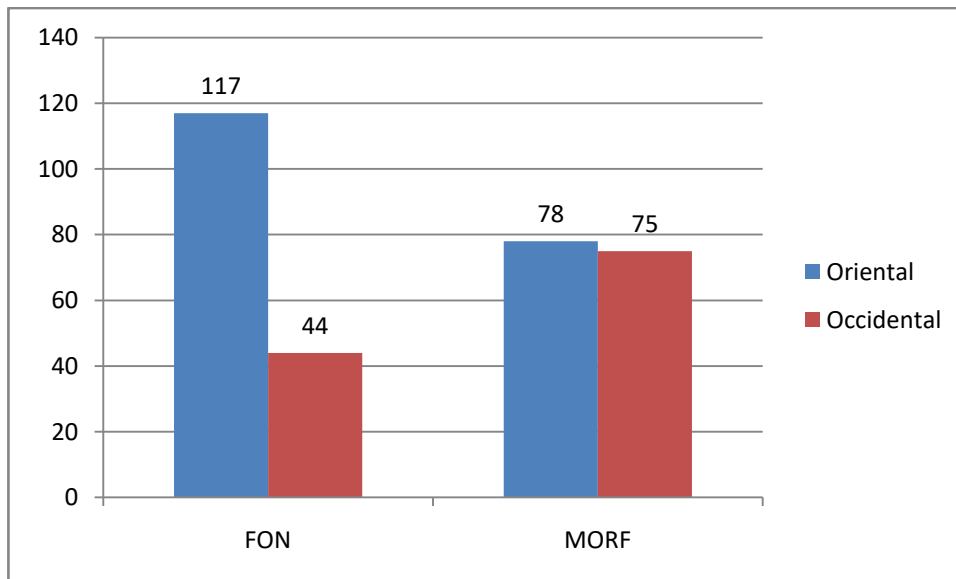
4.2. La naturalesa dels fenòmens dialectals

Pel que fa a l'àmbit al qual pertanyen els fenòmens dialectals recollits hi ha equilibri entre Fonètica i fonologia, 184 trets, i Morfologia, 187 trets. Ara bé, tant d'un com de l'altre hi ha una secció que despunta clarament: la fonètica consonàntica i la morfologia verbal, amb 128 i 141 trets respectivament. El gràfic 1 ho il·lustra:

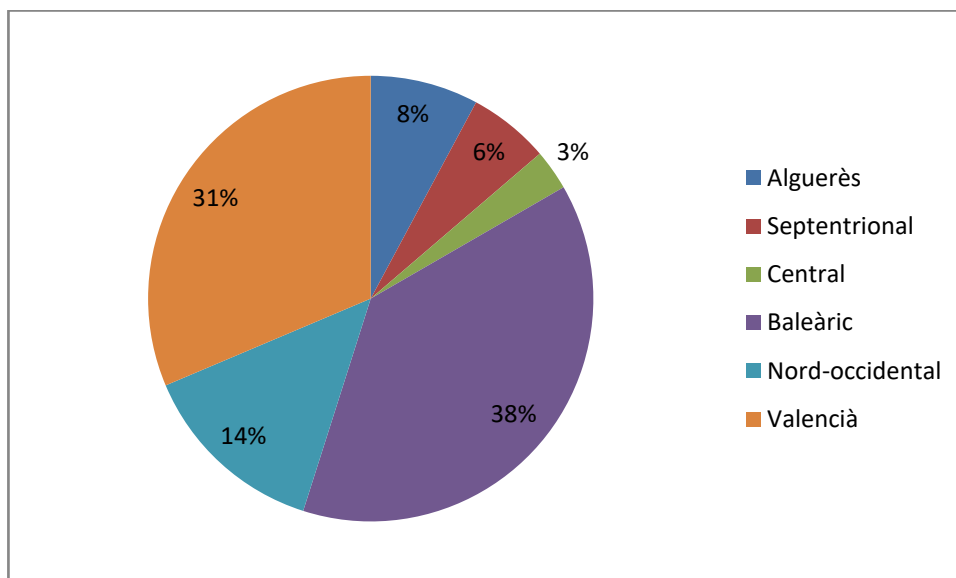
Gràfic 1. Número de trets recollits en funció de la naturalesa del fenomen dialectal.

D'altra banda, si mirem la naturalesa dels fenòmens recopilats en funció del bloc al qual pertanyen, és a dir, oriental o occidental, veiem que la fonètica predomina amb força en el bloc oriental. En canvi, ambdós blocs estan equilibrats quant a morfologia, tal com mostra el gràfic 2.

Gràfic 2. Naturalesa dels trets recollits en funció de bloc al qual pertanyen.

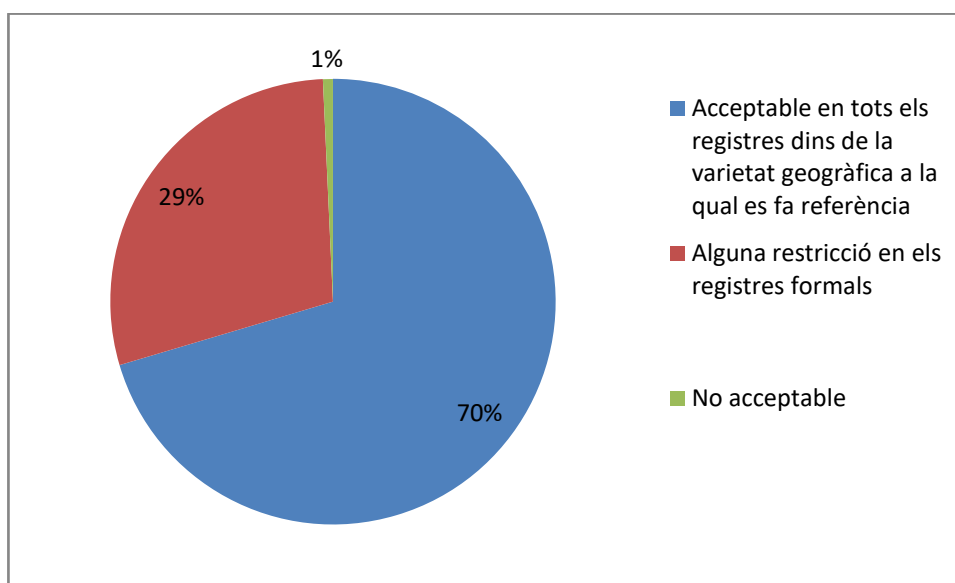
Finalment, és important destacar que si tenim en compte la naturalesa dels fenòmens recollits pel que fa als diferents dialectes proposats per la GIEC, notem que mentre que en fonètica el nombre de trets per dialecte està força equilibrat, l'àmbit de la morfologia verbal despunta clarament per sobre de les altres disciplines tant en el baleàric amb un 38% (39 trets) com en el valencià amb un 31% (32 trets), tal com s'aprecia en el gràfic 3.

Gràfic 3. Trets recollits en morfologia verbal en funció del dialecte al qual pertanyen en percentatges.

4.3. El grau d'acceptació dels trets dialectals

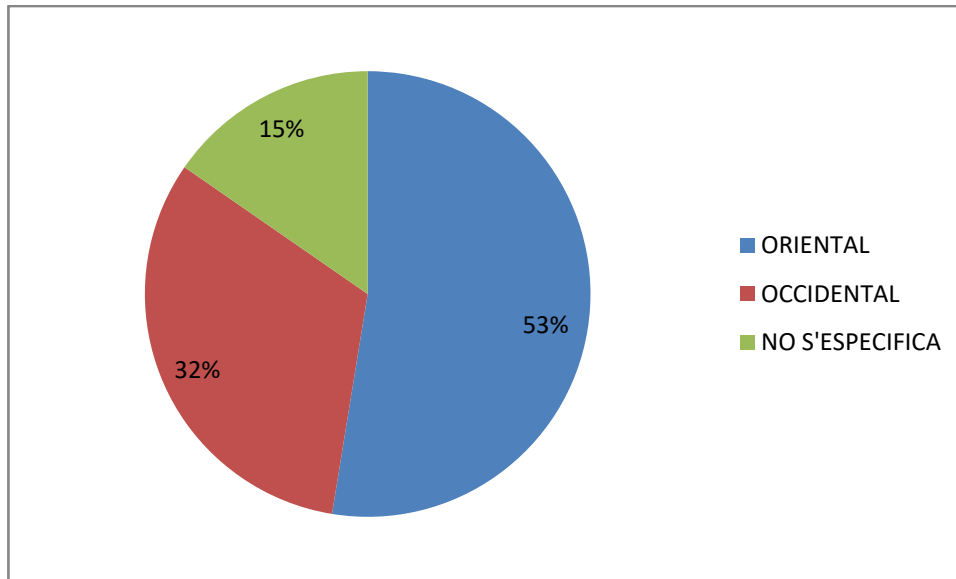
Si deixem de banda les etiquetes més generals, és a dir, tant les que no especifiquen el parlar com les que fan referència al bloc (oriental/occidental) i ens centrem en les referències concretes a varietats geogràfiques, com són els dialectes i subdialectes, trobem el següent (gràfic 4): de 277 trets 195 són acceptables en tots els registres dins la varietat a la qual pertanyen, que representen un 70%, 80 són tractats amb alguna mena d'observació o restricció a l'hora d'utilitzar-los en els registres formals (29%) i només 2 són considerats com a no acceptables (1%).

Gràfic 4. Grau d'acceptació dels diferents trets dialectals en percentatges.

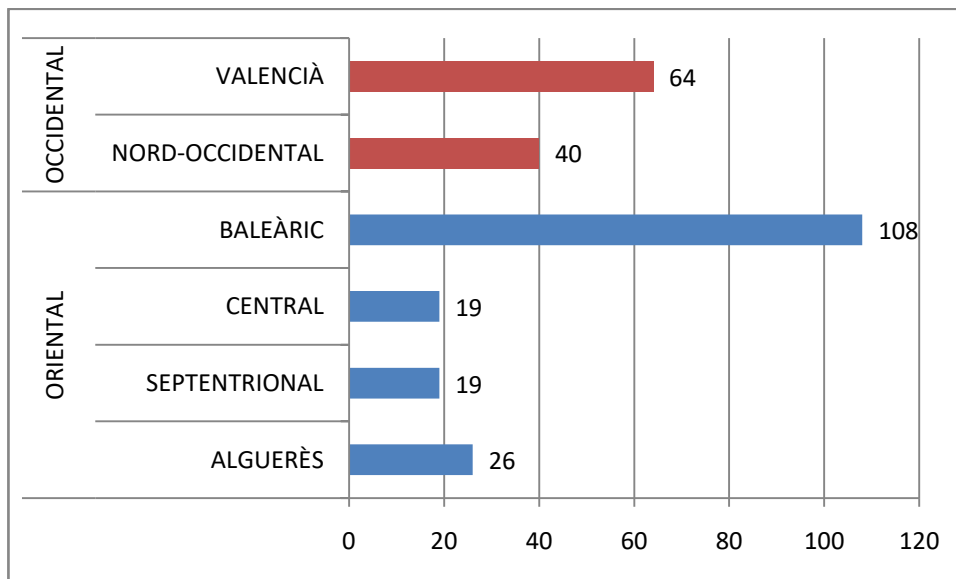
4.4. El pes dels diferents parlars

Pel que respecta al grau de representació que tenen les diferents varietats geogràfiques, en primer lloc cal donar compte que de 371 casos, 195 (53%) pertanyen a l'oriental, que inclou l'alguerès, el septentrional, el central i el baleàric; 119 (32%) a l'occidental, que comprèn el nord-occidental i el valencià, i pels 57 restants (15%) no s'especifica un parlar concret, tal com mostra el gràfic 5.

Gràfic 5. El pes dels grans blocs de varietat geogràfica en percentatges.

Si analitzem el pes dels diferents dialectes de cada bloc, notem que el dialecte del qual se'n recullen més trets és el baleàric (108), seguit del valencià (64) i del nord-occidental (40), tal com mostra el gràfic 6.

Gràfic 6. El pes dels dialectes en número de trets.

4.5. La variació oblidada

Amb tot, hem observat que hi ha trets que són ben usuals a la zona de l'Empordà i de Girona, però que, no obstant això, no apareixen com a propis d'aquests parlars.¹

¹ Fem referència a aquestes zones geogràfiques i no a altres perquè aquestes són les més pròximes i conegudes. No obstant això, és possible que es produeixi el mateix fet comentat amb altres zones.

N'hi ha que es recullen com a part d'altres dialectes, com per exemple la proclisi de formes plenes dels pronoms febles (*te donaré*), però d'altres ni tan sols no són esmentats. És el cas de la terminació en *-ut* o *-uc* de la persona 1 dels verbs de la primera conjugació (*càntut/càntuc*), que encara que Veny (1982, p. 39) situa als parlars de transició, és ben sentit a la zona de l'Empordà, o de les formes de l'imperfet d'indicatiu com ara [riβíəm] per *rèiem* o [krəβíə] per *creia*. Podríem afegir-hi, encara, infinitius com *neixre* o *coneixre* (per *néixer* o *conèixer*), que són també ben generals per aquí. La *Gramàtica* ja deixa clar d'entrada que el fet que no es reculli un tret com a propi d'alguna varietat geogràfica no vol dir que no el reconegui com a tal, però la pregunta que ens fem és quin criteri s'ha seguit per recollir uns fenòmens i altres no? Es tracta d'una tria feta a consciència i amb un propòsit clar al darrera?

No s'ha d'oblidar que les zones a les quals fem referència estan circumscrites al central i, per tant, pertanyen a la varietat sobre la qual sembla haver-se muntat la codificació lingüística i la normativa. A més, si tenim en compte que el central es troba sota el poder polític de Catalunya, i en canvi altres varietats, com és el cas del valencià i el baleàric, entre d'altres, no estan sota el poder del Principat, és possible que la política lingüística que se segueixi envers aquells territoris no sigui la mateixa que a Catalunya. Així, potser es considera que ja hi ha prou variació dialectal entre aquelles varietats i que el que tingui a veure amb les varietats del Principat, i més concretament amb el central, ha de tendir a la unitat de la llengua; potser s'obvien trets específics d'aquestes zones que no corresponen als registres més formals per tal de garantir la uniformitat del central. Però la diversitat dialectal, en els dialectes centrals també existeix (encara), i oblidant-la, la GIEC ens priva de poder-la valorar, o de tenir criteris que ens permetin distingir, per exemple, entre el grau de validesa de tres frases com les següents, totes elles ben usuals en un registre col·loquial gironí: «*Quan érem petits rivíem molt*» / «*De les pastanagues en diguem carrotes*» / «*No tenia que fer-ho*».

5. Conclusions

En primer lloc, creiem que amb aquest treball s'ha aconseguit oferir una visió, encara que sigui aproximada, de com recull la variació geogràfica la GIEC, a partir d'un buidatge d'uns capítols concrets de l'obra per poder extreure els fenòmens descrits marcats des del punt de vista de la varietat geogràfica. La lectura de la classificació efectuada d'aquest buidatge permet a l'usuari anar-se formant una idea de quines són les característiques més rellevants en els quatre capítols estudiats de la *Gramàtica*. A més a més, l'apartat quart d'aquest treball posa de manifest un seguit d'observacions al respecte, i les recolza amb dades i gràfiques que ajuden a visualitzar-ho més clarament.

En segon lloc, cal notar que la sola recopilació i classificació efectuada dels fenòmens dialectals recollits a la GIEC permet extreure'n molta informació i dona peu a una sèrie d'observacions —les que fem en l'apartat 4— que podrien aprofundir-se molt més en un estudi més detallat, però les característiques i les dimensions d'aquest treball no ens permeten dur-lo a terme ara mateix. No entrem, per això, a fer valoracions a partir de la consideració de les dades obtingudes, ja que fer-ho d'una forma adequada requeriria estudiar monogràficament cada un dels aspectes, tenint en compte no sols qüestions purament lingüístiques, sinó també aspectes socials i polítics.

Pensem que un treball com el que hem fet resulta interessant en ell mateix, perquè permet localitzar i classificar una sèrie de fenòmens que es troben a l'interior de la GIEC, una obra de la qual no disposem en aquest moment més que la versió impresa en paper, on no es poden fer cerques automatitzades. El fet que la classificació que hem fet s'ordini segons la varietat geogràfica, la consideració normativa i l'àmbit de formalitat al qual pertany cada tret facilita, a més, la interpretació de l'obra i aclareix el tractament donat als diferents fenòmens, que de vegades queden massa dispersos i amagats en la redacció de l'obra; sovint corresponen a una descripció que pot ocupar perfectament un paràgraf, i de vegades no és prou explícita la localització o la restricció funcional que se'ls atorga.

En definitiva, resultaria molt interessant ampliar aquest treball i aprofundir en l'estudi del tractament de la diversitat dialectal del català que fa la GIEC per aprofundir més en el coneixement de l'obra i poder, com ja s'ha dit, obtenir una visió global de la llengua catalana actual, amb una perspectiva que compagini fets més recents i més antics, i que tingui en compte tots els territoris i tots els factors que són rellevants per a una determinada construcció de la llengua comuna. Tanmateix, la continuació i

l'ampliació d'aquest estudi requeriria disposar de la *Gramàtica* en format digital, per tal que el buidatge pogués tenir un caire més dinàmic i que el temps que s'ha esmerçat a copiar els fragments recollits es pogués dedicar a altres tasques.

Bibliografia

Fabra, P. (1932). *Diccionari general de la llengua catalana*. (32a ed.). Barcelona: Edhasa.

GIEC = Institut d'Estudis Catalans. (2016). *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

Ginebra, J., Solà, J. (2007). *Pompeu Fabra: vida i obra*. Barcelona: Teide.

Oficina de Gramàtica. Institut d'Estudis Catalans. (2016). *Gramàtica de la llengua catalana*. Recuperat de https://www.iec.cat/Comunicacio_IEC/dossier_prensa_Gramatica.pdf

Real Academia Española. (2011). *Nueva gramática de la lengua española*. Barcelona: Espasa.

Veny, J. (1982). *Els parlars catalans: (síntesi de dialectologia)*. (12a ed.). Palma de Mallorca: Moll.

Annexos

QUADRE 3.2
Vocals tòniques

VOCAL	EXEMPLES
i	camí, eſſimer, illa, proteïna, raïm, Tuïr, unir
e	bé, carrer, cent, Cullera, fera, Tuixén
ε	Elx, èxit, hivern, mel, terra
a	alt, mà, Perpinyà, rave, sac
ɔ	Castellbò, coll, goig, repòs, ressò, soca
o	camió, cançó, poma, senyor, Sóller
u	llaüt, núvol, peüc, puça, Taüll, unglà, Verdú, xampú

QUADRE 8.9
Combinacions binàries de pronoms febles

PRIMER PRONOM	SEGON PRONOM												
	HI	EN	HO	LES	LA	ELS (ACUSATIU)	EL	ELS (DATIU)	LI	ENS	EM	US	ET
<i>es</i>	s'hi	se'n se'n'	s'ho	se les	se la se l' o se la	se'ls	se'l se l'	se'ls	se li	se'ns	se'm se m'	se us	se't se t'
	-s'hi	-se'n	-s'ho	-se les	-se la	-se'ls	-se'l	-se'ls	-se li	-se'ns	-se'm	-se us	-se't
	t'hi	te'n te n'	t'ho	te les	te la te l' o te la	te'ls	te'l te l'	te'ls	te li	te'ns	te'm te m'		
<i>et</i>	-t'hi	-te'n	-t'ho	-te les	-te la	-te'ls	-te'l	-te'ls	-te li	-te'ns	-te'm		
	us hi	us en us n'	us ho	us les	us la us l' o us la	us els	us el us l'	us els	us li	us ens	us em us m'		
	-vos-hi -us-hi	-vos-en -us-en	-vos-ho -us-ho	-vos-les -us-les	-vos-la -us-la	-vos-els -us-els	-vos-el -us-el	-vos-els -us-els	-vos-li -us-li	-vos-ens -us-ens	-vos-em -us-em		
<i>em</i>	m'hi	me'n me n'	m'ho	me les	me la me l' o me la	me'ls	me'l me l'	me'ls	me li				
	-m'hi	-me'n	-m'ho	-me les	-me la	-me'ls	-me'l	-me'ls	-me li				
	ens hi	ens en ens n'	ens ho	ens les	ens la ens l' o ens la	ens els	ens el ens l'	ens els	ens li				
<i>ens</i>	-nos-hi 'ns-hi	-nos-en 'ns-en	-nos-ho 'ns-ho	-nos-les 'ns-les	-nos-la 'ns-la	-nos-els 'ns-els	-nos-el 'ns-el	-nos-els 'ns-els	-nos-li 'ns-li				
	li hi	li'n li n'	li ho	les hi	la hi	els hi	l'hi						
	-li-hi	-li'n	-li-ho	-les-hi	-la-hi	-los-hi 'ls-hi	-l'hi						
<i>li</i>	general												

QUADRE 8.9 (Continuació)
Combinacions binàries de pronoms febles

PRIMER PRONOM	SEGON PRONOM												
	HI	EN	HO	LES	LA	ELS (ACUSATIU)	EL	ELS (DATIU)	LI	ENS	EM	US	ET
li valencià	li hi	li'n li'n'	li ho	li les	li la li' o li la	li's	li'l li'l'						
	-li-hi	-li'n	-li-ho	-li-les	-li-la	-li's	-li'l						
	els hi	els en els n'	els ho	els les	els la els l' o els la	els els	els el els l'						
els (datiu)	-los-hi 'ls-hi	-los-en 'ls-en	-los-ho 'ls-ho	-los-les 'ls-les	-los-la 'ls-la	-los-els 'ls-els	-los-el 'ls-el						
	l'hi	l'en el n'											
el	-l'hi	-l'en											
	els hi	els en els n'											
els (acusatiu)	-los-hi 'ls-hi	-los-en 'ls-en											
	la hi	la'n la n'											
la	-la-hi	-la'n											
	les hi	les en les n'											
les	-les-hi	-les-en											
	n'hi												
en	-n'hi												

QUADRE 8.14
Combinacions del pronom de datiu singular
de tercera persona amb els pronoms *ho* i *en*

PRONOM <i>HO</i> O <i>EN</i>	PRONOM DE DATIU	
	VARIANT <i>LI</i>	VARIANT <i>HI</i>
<i>ho</i>	Li ho donaré (, això, a la mare) Li ho agafaré Porta-li-ho Pots donar-li-ho	L'hi donaré L'hi agafaré Porta-l'hi Pots donar-l'hi
<i>en</i>	Li'n donaré (, de pastís, al teu germà) Li n'agafaré Porta-li'n Pots donar-li'n	N'hi donaré N'hi agafaré Porta-n'hi Pots donar-n'hi

QUADRE 8.16
Variants de les combinacions amb el pronom de datiu plural de tercera persona

PRIMER PRONOM	SEGON PRONOM	COMBINACIONS SENSE <i>HI</i>	COMBINACIONS AMB <i>HI</i>
<i>els</i> (datiu)	<i>el</i>	Els el donaré (, el disc, als teus germans)	Els hi donaré
	<i>la</i>	Els la donaré (, la cartera, als teus germans)	Els hi donaré
	<i>els</i> (acusatiu)	Els els donaré (, els discos, als teus germans)	Els hi donaré
	<i>les</i>	Els les donaré (, les carteres, als teus germans)	Els hi donaré
	<i>ho</i>	Els ho donaré (, allò, als teus germans)	Els hi donaré
	<i>en</i>	Els en donaré (, de pastís, als teus germans)	Els n'hi donaré

QUADRE 9.10
Vocal temàtica *a* de la conjugació i
mantinguda en parlars baleàrics

TEMPS I MODE	EXEMPLES
<i>Present d'indicatiu</i>	4 cantam 5 cantau
<i>Imperatiu</i>	5 cantau
<i>Imperfet de subjuntiu</i>	1 cantàs 2 cantassis 3 cantàs 4 cantàssim 5 cantàssiu 6 cantassin

QUADRE 9.13
 Formes de la conjugació *iii*b que presenten
 increment del radical en [sk] en parlars valencians i baleàrics

TEMPS I MODE	EXEMPLES
<i>Present d'indicatiu</i>	1 <i>servisc/servesc</i>
<i>Present de subjuntiu</i>	1 <i>servisca/servesqui</i> 2 <i>servisques/servesquis</i> 3 <i>servisca/servesqui</i> 6 <i>servisquen/servesquin</i>

QUADRE 9.16
 Formes del present de subjuntiu

CONJUGACIÓ	EXEMPLES
<i>I</i>	1 <i>canti (cante)</i> 2 <i>cantis (cantes)</i> 3 <i>canti (cante)</i> 4 <i>cantem</i> 5 <i>canteu</i> 6 <i>cantin (canten)</i>
<i>II</i>	1 <i>bati (bata)</i> 2 <i>batis (bates)</i> 3 <i>bati (bata)</i> 4 <i>batem</i> 5 <i>bateu</i> 6 <i>batin (baten)</i>
<i>III</i>	1 <i>dormi (dorma)</i> 2 <i>dormis (dormes)</i> 3 <i>dormi (dorma)</i> 4 <i>dormim</i> 5 <i>dormiu</i> 6 <i>dormin (dormen)</i>

